

NIEUWS- EN INFORMATIEBRIEF 10-2022

ADVIESRAAD SOCIAAL DOMEIN

Gemeente Kaag en Braassem

Website: <https://adviesraadkaagenbraassem.nl>

Datum: 14 september 2022

Emailadres: info@asd-kaagenbraassem.nl

of: secretariaat@asd-kaagenbraassem.nl

Beste adviesraadleden en overige geïnteresseerden,

De zomer is ten einde, het weer begint herfstachtig te worden, al hoop ik dat de komende kermis-/feestweek in Roelofarendsveen toch nog met aardig weer mag plaatsvinden. Ja, er wordt vaak gezegd als het in die week mooi weer is, dat komt want God is een Veender. Maar daar zet ik toch wat vraagtekens bij. Mocht u, lezer, geen Veender zijn en niet aan de feestelijkheden deelnemen (jammer), dan heb ik weer een andere tijdbesteding voor u: een aflevering van de nieuws- en informatiebrief. Ook leuk! Nieuwsgierig geworden naar de komende feestelijkheden? Zie voor info: https://www.oranjecomite.eu/wp-content/uploads/2022/08/Kermisboekje_2022.pdf Wellicht kom ik u toch ergens tegen, ook niet Veenders zijn natuurlijk van harte welkom!

Met vriendelijke groet,

Fried Elstgeest (elstgeest12@hotmail.com)

Rood staat voor: JEUGD

Zwart staat voor: GEESTELIJKE ZORG

Bruin staat voor: WERK en INKOMEN

Blauw staat voor: WMO

Groen staat voor: WONEN

Paars staat voor: DIVERS

- 1) Jongvolwassenen met autisme die zelfstandig wonen en tegelijkertijd met elkaar optrekken
- 2) Kwetsbare burgers dreigen dupe te worden van overhaaste invoering woonplaatsbeginsel
- 3) Jongeren met complexe problemen krijgen vaker niet behandeling die rechter heeft opgelegd
- 4) Als je niet van visie houdt is elk idee natuurlijk radicaal
- 5) Alle rechtbanken in Nederland krijgen een speciale schuldenfunctionaris
- 6) 'elektriciteitsverdeelstation' Leimuiden, heeft maximale levercapaciteit bereikt voor elektriciteit
- 7) Er was al jaren veel gedoe in een straat rond een plein
- 8) Onderzoek naar het gebruik van maatwerkvoorzieningen waarvoor een beschikking nodig is
- 9) Nog te vaak lopen mensen op tegen knelpunten
- 10) Waarschijnlijk geen woningen in de polder tussen de N11 en de Hoogendoornlaan
- 11) De jeugdzorg kent problemen op alle niveaus
- 12) Wat heeft de professional nodig om aan te sluiten bij informele hulp in de jeugdzorg?
- 13) Mensen met een verstandelijke beperking kloppen steeds mee bij de gehandicaptenzorg aan
- 14) Minister De Jonge wil jaarlijks 30.000 flex- en transformatiewoningen
- 15) Gemeenten werpen nauwelijks barrières op tegen criminele investeerders in vakantieparken
- 16) We moeten hulpverleners leren hoe ze beter met kinderen kunnen praten
- 17) Ouderen actiever benaderen met informatie over de beschikbare inkomensvoorzieningen

- 18) Resultaatgericht indiceren binnen de huishoudelijke hulp
- 19) Groot aantal gemeenten gebruikt niet 'beproefd' instrument om schuldenrust te bieden
- 20) Zorgen dat jullie samen bij oma kunnen blijven
- 21) Motie waarin onzekerheid over de huisvesting van de Voedselbank wordt weggenomen
- 22) Kinderen zijn steeds vaker de dupe van crisis in asielopvang
- 23) Als goede sturing door gemeenten ontbreekt, trekken jeugdzorgorganisaties eerder eigen plan
- 24) Kwetsbare jongeren regelmatig berecht volgens het strafrecht voor volwassenen
- 25) Maatregelen om de menselijke maat terug te brengen in de bijstand
- 26) Onderzoek naar de effectiviteit van antidiscriminatie wetgeving
- 27) Eerste stappen op weg naar wet met een menselijker maat die leidt naar: participatie
- 28) Nieuwe opgaven stellen op het gebied van de woonbehoefte van ouderen
- 29) Provincie Zuid-Holland wil ook een eigen mening over de Gnephoek paraat hebben
- 30) Gevolgen overheveling medische behandeling voor Wlz-cliënten naar de Zorgverzekeringswet
- 31) Burgers een langdurig pgb toekennen bij levenslange aandoening
- 32) Mensen met dementie niet als patiënt behandelen, maar weer mens laten zijn
- 33) Jeugdzorg nu weghalen bij gemeenten gaat het veld niet vooruit helpen
- 34) Mogelijk maken dat familieleden aanvraag van een indicatie Wlz kunnen indienen
- 35) Hulp aan jonge patiënten met eetstoornissen verslechterd
- 36) Vijf acties tegen eenzaamheid onder mensen met een verstandelijke beperking
- 37) Uitspraken over woonvoorzieningen in specifieke doelgroepgebouwen
- 38) Jeugdverpleegkundigen van de GGD Hollands Midden op huisbezoek bij aanstaande ouders.
- 39) Durven proberen en vooral ook zelf vertrouwen geven
- 40) Fijn als hulpmiddelen zoals tilliften en douchezitjes in huis blijven
- 41) Drie van de vier jongeren zijn door de gemeente nog nooit om hun mening gevraagd
- 42) Het kabinet trekt extra geld uit om jeugdcriminaliteit tegen te gaan
- 43) Rotterdam is vooralsnog geen soepele partij als het gaat om de inzet van een hulphond
- 44) Toekomst ouderenzorg vooral extramuraal met verpleegzorgplekken en ouderenwoningen

1) Jongvolwassenen met autisme die zelfstandig wonen en tegelijkertijd met elkaar optrekken

Movisie 9 juni 2020

De kracht van een ouderinitiatief uit Veenendaal: zorg en ondersteuning dichtbij en op maat

'We willen groeien in mooie, kleine oplossingen die een groots effect hebben'

Jongvolwassenen met autisme die zelfstandig wonen en tegelijkertijd met elkaar optrekken: in de Grasboom in Veenendaal gebeurt het. De Grasboom is een initiatief waarbij zorg met een pgb wordt ingekocht. Hulp en ondersteuning is dichtbij, niet in de laatste plaats vanwege de tomeloze inzet van ouders. We spreken erover met Christa Visser (gemeente Veenendaal) en Pieter Rem (een van de ouders, bestuurslid en tevens oud-voorzitter van de Grasboom).

Wat is Grasboom Veenendaal?

'Wetgeving verandert voortdurend, het is echt de kunst daar tussendoor te laveren.'

Pieter: 'Grasboom Veenendaal (Fried: zie: <https://grasboomveenendaal.nl/>) is er voor jongvolwassenen met autisme, die doorgaans vanuit hun ouderlijk huis op eigen benen willen staan. Zij wonen in een eigen appartement in een veilige omgeving, met begeleiding in de buurt én een

professioneel vangnet om hen heen. Door ouders is in 2010 de Stichting Exploitatie Grasboom Veenendaal opgericht die binnen de woonvorm de zorg, ingekocht met een pgb, faciliteert. Zij hadden twee mooie voorbeelden van grasboomprojecten in Utrecht. Voor veel jongvolwassenen met een normale intelligentie en met een diagnose ASS is gewoon het huis uitgaan vaak moeilijk. Toen de ouders bij elkaar gingen zitten ergens rond 2009 en kennis uitwisselden en ervaringen deelden bleek er veel mogelijk. Achteraf is daar het initiatief geboren. De Grasboom bestaat uit een serie appartementen, in een appartementencomplex. Aan de buitenkant zie je geen verschil, maar van binnen zijn de appartementen 'autismeproof' gemaakt. Verder is er een gemeenschappelijke ruimte – een van de appartementen is als zodanig ingericht – waar gemeenschappelijke activiteiten worden ondernomen zoals eten en ontspanning.'

Christa: 'Het is ongekend wat jullie als ouders doen en betekenen. Jullie doen de sollicitatiegesprekken met nieuwe zorgverleners, houden toezicht op de kwaliteit van de geleverde zorg, richten het inventaris in. Een dergelijk wooninitiatief staat of valt bij een groep bevlogen ouders die ervoor wil gaan.'

Pieter: 'Het is belangrijk om op de hoogte te blijven, je te blijven inzetten, in gesprek te blijven. Wetgeving verandert voortdurend, het is echt de kunst daar tussendoor te laveren. Niet alles gaat goed, maar we komen er altijd wel uit.'

Christa: 'Inderdaad, ook als het niet goed loopt of dingen anders uitpakken, dan nog vinden we elkaar wel weer. We doen dit tenslotte niet voor onszelf.'

'Het is verleidelijk om beleid te maken van achter je bureau en op basis van landelijke rapportages. Maar daardoor mis je het maatwerk waardoor je echt verschil kan maken.'

Hoe is de gemeente omgegaan met het initiatief van deze ouders?

Christa: 'Als beleidsadviseur van de gemeente Veenendaal houd ik me bezig met beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Ik vind het belangrijk dat ik 'beeld en geluid' heb bij initiatieven; de meeste initiatieven hier in Veenendaal heb ik dan ook wel bezocht of we hebben er wel eens een vergadering gehouden. Het is belangrijk om de mensen en de context te kennen. Het is verleidelijk om beleid te maken van achter je bureau en op basis van landelijke rapportages. Maar daardoor mis je het maatwerk waardoor je echt verschil kan maken. Toen ik een aantal jaren geleden bij de gemeente Veenendaal aan de slag ging, waren we niet waar we nu wel zijn. We hebben een behoorlijke ontwikkeling doorgemaakt. Er was letterlijk sprake van afstand: Amersfoort was de centrumgemeente waar toegang en inkoop werd geregeld. Amersfoort is best ver, vanuit Veenendaal gezien. De werkprocessen waren nog onvoldoende bestendigd en de Beschermd Wonen producten sloten niet aan bij de ondersteuningsvraag van de bewoners en de constructie van het wooninitiatief. We zijn daarom voor een regiowijziging (Fried: zie:

<https://www.derijnpst.nl/lokaal/overig/813791/veenendaal-krijgt-rijksbudget-niet-meer-via-amersfoort-maar-via>) gegaan en vanaf 1 januari 2022 zijn we ondergebracht in het

centrumgemeentegebied van Ede. Dat is belangrijk, want de Wmo heeft tot doel zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk bij inwoners te organiseren, lokaal en passend bij de zorgvraag. Door deze regiowijziging is het voor Veenendaal nu mogelijk om verbonden te zijn aan de samenwerkingsregio, maar wel zelfstandig de inkoop en toegang vorm te geven. Dit betekent dat we veel van de bewoners kennen en dat we snel kunnen schakelen.

Pieter: 'In het contact met de gemeente zijn er twee belangrijke momenten geweest: de eerste rond 2010 over de subsidie voor het prikkelarm maken van de appartementen en het tweede was rond 2014, toen we voor beleidsmedewerkers van Beschermd Wonen van de gemeenten uit de buurt een informatieavond organiseerden over het unieke van een ouderinitiatief binnen de Grasboom en haar bewoners. Deze voorlichting gaven we vanwege de overgang van AWBZ naar Wmo. Voor ons, maar ook voor de gemeente, was deze overgang nieuw. Dan kan je elkaar maar beter kennen en investeren in de samenwerking.'

Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis

De gemeente Veenendaal zet vervolgstappen in de beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. Hier lees je het hele onderzoek over dit thema. (Fried: zie:

<https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2022-05/Van-beschermd-wonen-naar-beschermd-thuis-Veenendaal.pdf>) Een **samenvatting van de onderzoeksresultaten is hier te lezen.** (Fried: zie: <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2022-05/Samenvatting-onderzoeksopzet-en-resultaten.pdf>)

Hoe zou je de samenwerking tussen Grasboom Veenendaal en de Gemeente Veenendaal typeren?

'We beseffen dat we soms verschillende belangen nastreven. Die liggen dan ook gewoon op tafel, heel transparant.'

Pieter: 'De Gemeente Veenendaal verdient echt een compliment: zij zijn bereid het met ons aan tafel te gaan, met ons op pad te gaan. En te gaan voor dit soort, toch wel, kleine projecten. Ze begrijpen dat dit ouderinitiatief uniek is en dat deze woonvorm van grote betekenis is voor de mensen die er wonen.'

Christa: 'De samenwerking is inderdaad heel goed. Er is sprake van openheid en van korte lijnen. We beseffen dat we soms verschillende belangen nastreven. Die liggen dan ook gewoon op tafel, heel transparant. Openheid helpt om eruit te komen met elkaar.'

Pieter: 'De financiering van de Grasboom loopt enerzijds via de Wmo, via de Gemeente Veenendaal en via een beschikking Beschermd Wonen met Pgb. Anderzijds ontvangt een deel van de bewoners sinds 2021 middelen vanuit de Wlz; indicatiebesluit Ggz-wonen met Pgb. Verder is er sprake van een wooninitiatieventoeslag (Fried: zie: <https://www.derijpost.nl/lokaal/overig/813791/veenendaal-krijgt-rijksbudget-niet-meer-via-amersfoort-maar-via>). Dat is een subsidie om de kosten van (en activiteiten in) de gemeenschappelijke ruimte te kunnen bekostigen.'

Christa: 'De Wmo is in feite gericht op tijdelijke ondersteuning. Daarbij monitor je als gemeente het gebruik en het herstelproces. Bij een deel van deze bewoners ligt dat anders: je spreekt eerder over stabiliseren dan over herstel. Soms is het doel om achteruitgang te voorkomen. Ook deze doelgroep valt onder de Wmo. De situatie kan door wijzigingen ineens omslaan en het herstel kan dan ontregeld zijn. We zijn daarom blij dat een deel van de bewoners van de Grasboom, maar ook die van een ander, vergelijkbaar ouderinitiatief EF5, (Fried: zie: <http://www.ef5.nl/>) is toegelaten tot de Wlz. Aanvankelijk gold dat er dan een slaapwacht moet zijn, dat is een vereiste om de zorg vanuit de Wlz gefinancierd te krijgen. Bij sommige bewoners weet je dat een zelfstandige toekomst ver weg is, of dat ze dat mogelijk nimmer zullen bereiken.'

Hoe belangrijk zijn de behoeften en wensen van de bewoners?

'We willen groeien in het vinden van mooie, kleine oplossingen die een groots effect hebben.'

Christa: 'Het is niet zo moeilijk om beleid te maken over de hoofden van inwoners. Ik wil echter weten voor wie ik het doe. Het heeft mij telkens weer verrast hoe goed deze mensen zicht hebben op hun eigen situatie en kwetsbaarheid. Ze weten vaak echt wel waar ze ondersteuning bij nodig hebben. En ze hebben hun dromen over de toekomst, over een huis of relatie. Ik probeer in mijn werk als gemeentelijk professional dat voor ogen te houden en gunstige omstandigheden te creëren waardoor ze dichterbij hun droom kunnen komen.'

Pieter: 'We proberen aan te sluiten bij de bewoners zelf. We streven naar maximale zelfstandigheid. Daaronder versta ik dat ze een bewoner samen met de begeleiding en met steun van hun ouders (zgn. driehoek van Egberts) (Fried: zie: <https://www.sheerenloo.nl/over-ons/onze-beloofte/zo-werken-wij/samenwerken-in-de-driehoek>) op verschillende levensgebieden het maximale uit zichzelf haalt. En heel belangrijk: dat ze kunnen meedoen aan de maatschappij. En dus niet alleen op hun kamer zitten. Nee: werk, studie, zinvolle daginvulling. Het is constant zoeken en aftasten hoe je

de *umwelt* van onze bewoners zodanig kunt inrichten dat zij een prettig leven kunnen leiden.’
Christa: ‘We willen groeien in het vinden van mooie, kleine oplossingen die een groots effect hebben. Daarvoor is nodig dat je je verdiept in iemands situatie. Dat je de persoon blijft zien, aansluit bij wat iemand leuk vindt en voortborduurde op succeservaringen. Soms kan iets kleins een grote betekenis hebben. Zo werkt een van de bewoners bij een drogist. Onder de toonbank is voor hem een belletje gemaakt, als hij het lastig of spannend vindt, kan hij met het belletje de hulp van een collega invoeren. Het belletje maakt dat hij daar kan werken.’

Pieter: ‘Ik vond het mooi om pas van een van onze nieuwe bewoners te horen dat diegene nu op z’n plek zit. ‘Hier word ik gehoord, hier voel ik me veilig’, zei diegene. Dat is toch goud waard, daar doe je het voor!’

Verder lezen

Samen met de VNG en Movisie werkt Per Saldo mee aan het Verbetertraject Toegang met betrekking tot het pgb. Per Saldo is al meer dan 25 jaar dé landelijke vereniging van mensen met een pgb en eigen regie in de zorg. Eerder verschenen er in het kader van het verbeterprogramma toegang al meer artikelen over het pgb. (Fried: zie: <https://www.movisie.nl/artikel/toegang-tot-rgb-informatie-praktische-tips-gemeenten>)

2) Kwetsbare burgers dreigen dupe te worden van overhaaste invoering woonplaatsbeginsel

Binnenlands Bestuur 9 juni 2022

Raad van State: stel overheveling beschermd wonen uit

Kwetsbare burgers dreigen dupe te worden van overhaaste invoering woonplaatsbeginsel.

De Raad van State adviseert om de overheveling van beschermd wonen uit te stellen. Gemeenten zijn er nog niet klaar voor. Het risico dat de meest kwetsbare burgers hiervan de dupe worden is te groot.

Dit staat in een advies van de Raad van State (Fried: zie:

<https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@123943/w13-20-0497-iii/>)aan het ministerie van VWS. Het dateert al van 28 april 2021, maar werd op 3 juni openbaar dankzij een beroep op de Wet open overheid.

Beschikbare woningen Pas als aan de juiste randvoorwaarden is voldaan kunnen alle gemeenten op verantwoorde wijze beschermd wonen gaan aanbieden, aldus de raad. Dat zijn onder meer: de opbouw van gemeentelijke expertise, voldoende beschikbare (sociale) woningen, regionale samenwerking en voldoende financiële middelen.

Afschuifgedrag Een te snelle overheveling brengt volgens het adviesorgaan mogelijk het bestaande aanbod van beschermd-wonen-voorzieningen in gevaar. De meest kwetsbare burgers zouden hiervan de dupe worden. ‘Gemeenten vertonen nu al afschuifgedrag bij deze - vaak dure - cliënten’, zo staat in een nieuwsbericht op de website van de raad.

Woonplaatsbeginsel Het advies gaat over de invoering van het woonplaatsbeginsel voor beschermd wonen. Hiervoor moet de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 worden gewijzigd. VWS wil dat alle gemeenten beschermd wonen gaan aanbieden aan inwoners die dat nodig hebben. Nu is deze taak nog neergelegd bij een klein aantal gemeenten.

Tweede Kamer

Het ministerie van VWS heeft nog niet op het advies gereageerd, aldus een woordvoerder van de Raad van State. Het is ook nog niet naar de Tweede Kamer gestuurd.

Julie Wevers

3) Jongeren met complexe problemen krijgen vaker niet behandeling die rechter heeft opgelegd

Binnenlands Bestuur 9 juni 2022

Minder hulp voor jongeren met complexe problemen

Jongeren met complexe problemen krijgen steeds vaker niet de behandeling die de rechter heeft opgelegd. De recidivekans neemt daardoor toe.

Jongeren met complexe problemen die door de rechter behandeling krijgen opgelegd, krijgen die hulp vervolgens steeds vaker niet. Of veel te laat. De kans dat zij opnieuw een – soms ernstig – delict plegen neemt hierdoor toe.

Budgetplafond gemeente Dat zeggen twee kinderrechters op vrijdag in de Volkskrant. De wachttijden voor de behandeling van jonge delinquenten lopen op, zo bevestigt het ministerie van Justitie aan de krant. Personeelsgebrek is één van de redenen. Aanbieders lopen soms ook aan tegen budgetplafonds van gemeenten.

Schadelijk Het Openbaar Ministerie constateert dat de Raad voor de Kinderbescherming soms lichtere interventies adviseert dan wenselijk is. De reden: de juiste interventies zijn niet beschikbaar. Volgens de kinderrechters – Susanne Tempel en Ellen van Kalveen – is de huidige situatie schadelijk voor zowel de jongeren als de maatschappij.

De redactie van Binnenlands Bestuur

4) Als je niet van visie houdt is elk idee natuurlijk radicaal

Email Henk van Tol 9 juni 2022

Polarisatie, fragmentatie en verlamming in de Nederlandse politiek

Dit is een tekstuele versie van de Binnenhoflezing van prof. Jouke de Vries zoals uitgesproken op 7 juli 2021 op Paleis Lange Voorhout te Den Haag.

Het is voor mij een grote eer vandaag de eerste Binnenhoflezing uit te spreken. Het Binnenhof is op dit moment leeg, het oude ministerie van Buitenlandse Zaken is het tijdelijke onderkomen van het parlement. Uit de bouwtekeningen van het Binnenhof blijkt dat er na de verbouwing weer sprake zal zijn van een parlamentsgebouw, met daaromheen, merkwaardig genoeg, een slotgracht. Ik hoop dat die gracht niet symbool staat voor de nieuwe bestuurscultuur en het nieuwe leiderschap die onlangs zijn aangekondigd. Zeker niet met een opgetrokken brug, want dat betekent weinig goeds voor de openheid en transparantie van de politiek.

Ik houd deze lezing op het moment dat de Nederlandse politiek zich in grote problemen bevindt. Het is bijzonder lastig voor de Tweede Kamer om tot besluitvorming te komen en de formatie van een nieuw kabinet zit muurvast. De situatie is verre van eenvoudig. Er is sprake van een Pandemie en een Toeslagen-affaire, beide met vergaande gevolgen. Het komende kabinet moet tevens grote problemen oplossen zoals de stikstofcrisis, de woningbouwcrisis, de vluchtelingen crisis en de Klimaatcrisis. Het valt op dat we op dit moment alleen nog maar in termen van crises communiceren en er apocalyptische wolken boven de politiek hangen, waardoor een gevoel van onbehagen groeit en de legitimiteit van de politiek onder druk staat.

Deze crises betreffen “wicked problems”, ongetemde beleidsproblemen, waarover geen wetenschappelijke en politieke consensus bestaat. Er bestaan geen onmiddellijke oplossingen voor deze complexe vraagstukken. En als er wel wetenschappelijke consensus over een

probleem bestaat, de meeste wetenschappers zijn overtuigd van de klimaatcrisis, dan worden de resultaten in het huidige gepolariseerde politieke klimaat meteen betwijfeld.¹

Al deze onzekere kwesties kwamen naar mijn mening tot ontploffing in het beroemde en befaamde Kamerdebat op 1 april 2021, naar aanleiding van de “functie-elders”-affaire, waarin

1 De term “wicked problems” ben ik voor het eerst tegengekomen in het werk van de bestuurskundige Rob Hoppe.

Inzichtelijk is ook het boek van Keith Grint die op basis van een studie naar D-day een koppeling maakt tussen maatschappelijke problemen en leiderschapsstijlen. Naast “wicked problems” onderscheidt hij kritieke problemen en “tame problems”: getemde problemen. Bij kritieke problemen hoort een commando stijl (geef antwoord), bij getemde problemen een managementstijl (organiseer het proces) en bij ongetemde problemen hoort leiderschap, dat vragen stelt. In crisissituaties en problemen in de democratie zie je dat de roep naar leiderschap en commando groeit. De bevolking vraagt antwoorden of wil de aanpak van de Corona-crisis door een militair laten leiden.

een motie van afkeuring tegen Mark Rutte, de politiek leider van de VVD en al tien jaar premier, Kamerbreed werd aangenomen. Het leidde tot een scherp debat over macht en tegenmacht in het Nederlandse parlement, aangejaagd door de Kamerleden Omtzigt, Leijten en Azarkan. Er was een nieuwe bestuurscultuur nodig. In plaats van het alsmaar sterker wordende monisme, zou het dualisme moeten terugkeren. De Kamer moest, in termen van oud-Kamervoorzitter Anne Vondeling, minder lam en meer leeuw zijn. Alles moest ook meer transparant en openbaar zijn.

De minister-president kwam als politiek leider na het Kamerdebat op zijn fiets tot nader inzicht en formuleerde een aantal radicale ideeën om de bestuurscultuur te veranderen. Volgens politieke tegenstanders vielen zijn voorstellen tegen, waren ze niet radicaal genoeg, maar als je niet van visie houdt is elk idee natuurlijk radicaal.²

Volgens mij slaan we met het debat over macht en tegenmacht de plank echter behoorlijk mis. Het probleem is veel meer dat het steeds lastiger wordt om vast te stellen wie in ons land de macht heeft en daaraan gerelateerd de gezagspositie om te kunnen besturen. De macht is in verval, waardoor wij constateren dat ministers of een kabinet zaken heel moeilijk voor elkaar kunnen krijgen. De oplossing van de Toeslagenaffaire laat lang op zich wachten; de aanpak van de Coronacrisis was een janboel en bestond uit vallen en opstaan. Te veel macht en te weinig tegenmacht? Ik betwijfel het. Te weinig macht zou ik zeggen, op alle fronten.

Naast de discussies over de persoon van Rutte moet er meer aan de hand zijn in de Nederlandse politiek. Daar wil ik het vandaag over hebben. Wat zijn de structurele en culturele ontwikkelingen in de Nederlandse politiek die deze crisis en de daaraan gerelateerde problemen die worden toegeschreven aan personen kunnen verklaren? De aanname van dit betoog is dat de bestuurscultuur een onderdeel is van de politieke cultuur, die deels door structurele veranderingen wordt verklaard. De politieke cultuur bestaat uit spelregels en stelregels. De politieke cultuur is sinds de verkiezingen van 1967 aan het veranderen en kwam door de aanslagen op de Twin Towers in New York (11 september 2001) en de moord op Pim Fortuyn (6 mei 2002) in een stroomversnelling. Het lijkt erop dat we ons qua veranderingen in de politieke cultuur op dit moment in het oog van de politieke storm bevinden. Dit wordt veroorzaakt door de opkomst van het populisme, de identiteitspolitiek en ontwikkelingen in de media waardoor iedereen zelf journalist is geworden en de politieke mobilisatie in een hoog tempo kan plaatsvinden.

De kern van de Nederlandse politieke cultuur bestaat daardoor tegenwoordig uit drie elementen, namelijk: Polariserend, Versplinterend en Verlamming. Of nog scherper geformuleerd: de polariserend en de versplinterend leiden tot verlamming in de Nederlandse politiek (Fragmentatie+Polariserend=Verlamming). Om de bestuurscultuur te veranderen zal de politieke cultuur moeten veranderen, maar dat is verre van eenvoudig. Het is ook niet aannemelijk dat dit zal gebeuren, omdat de polariserend, fragmentatie en verlamming niet afnemen, maar eerder zullen toenemen. Zij worden aangejaagd door de grote structurele krachten die inwerken op het politieke systeem. In de eerste plaats de globalisering, die winnaars en verliezers oplevert en spanningen veroorzaakt tussen stedelijke gebieden en het platteland. De globalisering laat daarnaast steeds meer een grote inkomens- en vermogensongelijkheid zien. Dit wordt door de Corona-crisis nog eens extra geaccentueerd. In de tweede plaats de digitalisering (Internet of Things en Kunstmatige Intelligentie), waardoor onder andere het medialandschap sterk is veranderd of nog gaat veranderen. In de derde plaats

2 De stelling dat Mark Rutte geen visie of ideologie heeft is naar mijn mening niet handhaafbaar. Democratie is ook een ideologie en dat geldt ook voor het liberalisme dat er vanuit gaat dat de markt een efficiënt allocatiemechanisme is.

de demografische ontwikkelingen zoals de groei van de wereldbevolking en de permanente immigratiestromen, waardoor de politieke cultuur minder homogeen wordt.

Polariserend

In het verleden werd Nederland omschreven als een consensusdemocratie, waarbij politieke partijen er met elkaar uitkwamen. Buitenlanders hadden er veel waardering voor. Kapitaal en Arbeid zaten in Nederland met de overheid aan tafel en waren niet in een destructieve klassenstrijd verwickeld. Sinds Fortuyn de politieke agenda van Paars (1994) ter discussie stelde ("Acht jaren puinhopen van Paars") is er sprake van een sterke maatschappelijke en politieke polariserend. Daaronder verstaan wij dat de onderlinge verschillen sterk worden aangezet waardoor de politieke scheidslijnen in de maatschappij dieper worden. De verschillende partijen verketteren elkaar en streven niet naar bestuurlijke oplossingen. De leiders en de aanhang van politieke en maatschappelijke groepen zetten zich tegen elkaar af en isoleren zich ten opzichte van elkaar. Dat heeft onder andere te maken met de opkomst van het populisme, voornamelijk aan de rechterkant van het politiek spectrum en met het verschijnen van de identiteitspolitiek vooral aan de linkerkant van het politiek spectrum. Zij gaan met elkaar de concurrentie aan en gaan tegen elkaar tekeer. Zeker op de sociale media, zoals op Twitter, waar mensen elkaar uitschelden, beledigen, uitsluiten en blokkeren en voor verrotte vis uitmaken.

Het populisme kent een linkse en rechtse variant. Populisme is niet per definitie fout, hoewel politieke tegenstanders het populisme dikwijls zo "framen". Populisme kan worden opgevat als een reactie op de dominante technocratie en de heerschappij van experts, van de elites. Het is een permanente competitie in de democratie tussen aan de ene kant de elite (experts) en aan de andere kant het gezonde verstand (de bevolking). In Nederland is het populisme een duidelijke reactie op de technocratische Paarse coalities, toen politiek management werd. Het ontstaan van een volkstribuun is een bekend verschijnsel in de politiek.³ De tribuun formuleert dikwijls strijdpunten die lange tijd door de zittende macht zijn ontkend of niet serieus genomen. De populist zegt op te komen voor het volk. "Wij zijn het volk!", maar ook de populist kan dit niet helemaal zeker weten. De populist verzet zich tegen de elites, praat zonder veel in de mond en is bedreven in het uitvergroten van maatschappelijke problemen. De populist is

niet zozeer gericht op consensus en het nemen van bestuurlijke verantwoordelijkheid, maar wil de problemen benoemen die al te lang verzwegen zijn. In Nederland begon het populisme aan de linkerkant met de opkomst van de Socialistische Partij (SP). De SP trok een deel van de kiezers van de PvdA naar zich toe, waarmee het begin van het einde van een van de volkspartijen begon. Een ander deel van de PvdA-kiezers was al vertrokken naar de VVD.

Na Fortuyn was er Rita Verdonk die kortstondig furore maakte. Daarna werd het stokje van het rechtspopulisme overgenomen door Geert Wilders van de Partij voor de Vrijheid (PVV) en Thierry Baudet van Forum voor Democratie (FvD). Wilders maakte van het immigratievraagstuk en de de-islamisering van Nederland zijn strijdpunten. Hij mag graag polariseren en debatteert op het scherpst van de snede. “Doe eens normaal man”, sprak hij tegen minister-president Rutte en minister Kaag noemde hij onlangs op Twitter een heks. Zijn uitspraak over “Minder, minder, minder Marokkanen” zorgde voor veel tumult. Vele mensen

3 Interessant is de verklaring van dit vaak terugkerende patroon van de opkomst van de volkstribuun door de socioloog Max Weber. Hij stelt dat de bureaucrativering van de politiek en organisatie zal toenemen waardoor wij onderdeel worden van een ijzeren kooi. De saaiheid van de bureaucratie wordt echter zo nu en dan in de geschiedenis opgeschud door een charismatisch politicus. Lastig is dat charismatische politici naast aanhang ook veel kritiek en bedreiging oproepen. De kans is ook aanwezig dat zij worden vermoord.

deden aangifte van discriminatie (volgens Wilders een georganiseerde actie) en daarvoor moest hij zich voor de rechter verantwoorden. Hij werd bijgestaan door de beste advocaten. Volgens Wilders was er sprake van politiek proces. Zijn electoraat schommelt. En meestal net op het moment dat hij goed in de peilingen staat doet hij weer een radicale uitspraak, waardoor hij weer kiezers verliest. Zo sprak hij over kopvodden, een nepparlement en neprechters van D66. Een van zijn meest recente uitspraken heeft betrekking op journalisten die, enkele uitzonderingen daargelaten, volgens hem “tuig van de richel” zijn. De Vereniging voor Journalisten wilde meteen in debat omdat de beroepsgroep steeds meer bedreigd wordt en de uitspraken van Wilders niet zouden helpen om de gemoederen tot bedaren te brengen.

Baudet spreekt zich uit tegen Europa en is een voorstander van de natiestaat. Hij is ook kritisch over het immigratiebeleid, omdat het tot “omvolking” zou leiden en tot de ondergang van het Avondland. Hij is een voorstander van het referendum zoals de meeste populisten. Baudet wordt als excentriek beschouwd: hij poseert bijna naakt aan de kustlijn of ligt uitgestrekt als een fotomodel op een vleugel en snuift aan een zakje lavendel.⁴ Hij hanteert ook een licht gezwollen en archaisch taalgebruik. Passages uit zijn overwinningspeech na de Statenverkiezingen over de Uil van Minerva en het Boreale Noorden werden sterk bekritiseerd. Ook uitte hij forse kritiek op het functioneren van het parlement, van de rechterlijke macht en de universiteiten. Hij is ook geradicaliseerd en wordt beschuldigd van racistische en neonazistische sympathieën. Zijn Forum voor Democratie wordt met vele politieke afsplitsingen geconfronteerd (Otten/Van Haga/Eerdmans en Nanninga). Hij keerde zich ook tegen het Corona-beleid van het kabinet. Hij deed dat openlijk met zijn Karavaan voor de Vrijheid, hij droeg demonstratief geen mondkapje en meldde niet aan de Kamervoorzitter dat hij besmet was met Corona.

Een andere oorzaak van de polarisatie in de maatschappij en de politiek is de opkomst van de zogenaamde identiteitspolitiek.⁵ Er is in toenemende mate sprake van een clash tussen de aanhangers van de populistische partijen en aanhangers van partijen die identiteit van groot belang vinden. Dit kan de voortdurende clash tussen minister Kaag van D66 en Wilders van de PVV verklaren. Het uit de hand gelopen debat over het terughalen van IS-vrouwen is het meest

recente voorbeeld daarvan. Identiteitspolitiek betekent een grote toename van de groepsvorming in de maatschappij en in de politiek. Dit gebeurt op basis van etniciteit, religie, gender en kleur. Het betekent steun voor groepen die met de verzamelnaam LHBTQ+ worden aangeduid. Deze groepsvorming wordt gestimuleerd door het gebruik van sociale media waardoor de politieke mobilisatie eenvoudiger plaatsvindt dan in het verleden. De deelnemers aan de groep die elkaar vinden op een bepaalde mate van identiteit verkeren vooral in hun eigen “bubbel” en zijn minder ontvankelijk voor de opvattingen en de meningen van andere groepen of personen. Op basis van identiteiten zoeken deze groepen naar erkenning en herkenning van hun positie. Daar zetten zij zich dikwijls tegen af omdat zij zeer van hun eigen gelijk overtuigd zijn en apodictische stellingnames innemen. Deze identiteitspolitiek is bijzonder populair bij de jongere generaties: en kreeg een grote stimulans door Black Lives Matter en de #MeToo-beweging. In deze machtsstrijd willen groepen erkenning en willen zij de geschiedenis van de dominante groepen – de meerderheid – herschrijven. Vanuit de hedendaagse moraal gaat men het verleden herschrijven. Dat is de verklaring voor het feit dat elke generatie de geschiedenis wil herschrijven. Aanstormende groepen dienen cultuur wakker te zijn. Deze “woke”-cultuur leidt uiteindelijk tot een cancelcultuur waardoor beelden, schilderijen, gebruiken het moeten ontgelden. Er is een nieuwe generatie in de politiek

4 Hoewel ik het niet kan bewijzen kan het zakje lavendel van Baudet ook een verwijzing zijn naar het werk van de

filosoof Georg Hegel. De term boreaal deed terecht veel stof opwaaien, maar een verwijzing naar de Uil van Minerva

is op zijn minst interessant te noemen.

5 Francis Fukuyama, (2018), “Identity. Contemporary Identity Politics and the Struggle for Recognition”. Profile Books, London.

opgestaan die hele andere vraagstukken van belang vindt dan de oudere generaties. Er is in de politiek sprake van een generatiewisseling. De jonge generaties, men kan het vaststellen aan de universiteiten, zijn vooral geïnteresseerd in vraagstukken van duurzaamheid, zelfontplooiing, sociale veiligheid, discriminatie, gendergelijkheid, diversiteit en inclusie. Dit zijn de nieuwe politieke termen. De jonge generatie is ook ongeduldig. Men verwacht snelle besluitvorming over grote maatschappelijke vraagstukken en toont zich ongeduldig met de wetenschap van het voortmodderen en het vastlopen van de besluitvorming van de oudere generaties. Tussen de populistische aan de rechterkant van het politiek spectrum en de dragers van de identiteitspolitiek gaat het hard tegen hard. Een aanhanger van Trump stelde bij zijn verkiezingsoverwinning: “Onze mensen die het slachtoffer zijn van de globalisering en hun werk kwijt zijn geraakt aan China, hebben werk nodig, geen gender neutrale toiletten!”

Interessant zijn de gevolgen van het populisme en de identiteitspolitiek voor de vorming van het beleid. Als men belang hecht aan “evidence based”-beleid dan is het wetenschappelijke streven naar de waarheid wel van belang. Politiek kun je opvatten als de strijd om de waarheid. Objectiviteit is natuurlijk altijd een heikel onderwerp geweest, maar het vinden van de waarheid of het streven ernaar om tot goed en gedragen beleid te komen – het zoeken naar draagvlak – lijkt steeds meer onder druk te komen staan. In het verleden werd “de waarheid” vooral vastgesteld en besloten door macht en gezagsposities. Met het afnemen van de macht en de fragmentatie van de politiek is dit steeds minder mogelijk. Het postmodernisme heeft dit nog eens versterkt omdat er geen punt meer is van waaruit wordt aangegeven wat de waarheid is of welke richting het beleid moet opgaan. Hierdoor ontstaat een kakofonie van waarheden, waarbij de hardste schreeuwers niet altijd gelijk hebben, maar wel veel aandacht krijgen in onze aandachts-economie. Het leidt er ook toe dat feitelijke informatie van planbureaus die in

het verleden werd gebruikt om vraagstukken te depolitiseren en bestuurlijk tot oplossing te brengen, minder toepasbaar zijn, waardoor depolarisatie niet mogelijk is. De waarheid is voor velen een optie geworden. Als dergelijke kaders wegvallen dan wordt de waarheid te grabbel gegooid. Terwijl het aantal schier onoplosbare problemen toeneemt, lijkt de democratische politiek steeds minder in staat tot oplossingen. Hierdoor ontstaat er een onheilspellende sfeer in de politiek. Als je het nergens over eens bent, dan ontstaat er polarisatie omdat je niet bereid bent argumenten op een rationele manier uit te wisselen, maar je zet je af tegen de vermeende tegenstander. Het is these en antithese zonder tot synthese te komen.

Buitenlands intermezzo: Trump

Polarisatie beperkt zich niet tot Nederland. Het is een internationaal verschijnsel. Een bekend voorbeeld is de opkomst en de regeerperiode van President Trump. Uit de elite voortkomend zette hij zich af tegen die elite en de gevestigde orde in Washington. “Drain the swamp”, was een belangrijk credo van de president. Hij had een ongebruikelijke stijl en brak met de bestaande politieke cultuur. Politieke correctheid was aan hem niet besteed. Hij regeerde per decreet en via Twitter. Trump is weinig gepolijst qua gedrag en taalgebruik. Niemand had een president ooit horen zeggen: “Grab ‘em by the pussy!” Hij zette zich met behulp van rechtse media, zoals Fox News, zwaar af tegen de Democraten. De polarisatie kwam tot een hoogtepunt bij de verkiezingen in 2020 die de democraat Joe Biden (“Sleepy Joe”) aan de macht brachten. Trump en zijn aanhangers stelden dat er bij de verkiezingen grote fraude had plaatsgevonden en dat de stemmen waren gestolen. Hij jutte zijn aanhang op waardoor er een bestorming van het Capitool plaatsvond. Een zeer ernstige gebeurtenis en schokkend voor vele Amerikanen. In een tweepartijstelsel krijgt de polarisatie dus nog meer kans. Als er dikwijls sprake is van een fifty-fifty verhouding bij de verkiezingen en tijdens besluitvormingsprocessen dan is de stabiliteit van de politiek in het geding. Dit kan leiden tot een kop-of-muntdemocratie. Dit wordt ook wel een Toss-democratie genoemd. Het is vaak een voorbode van maatschappelijke instabiliteit en soms zelfs van een burgeroorlog. Een democratie kan er lastig mee omgaan. Zover is het in ons meerpartijstelsel nog niet, maar de polarisatie neemt zienderogen toe.

Fragmentatie

Een tweede ontwikkeling waar de Nederlandse politiek mee te maken heeft is de politieke fragmentatie of de politieke versplintering. Naast politieke versplintering is er ook sprake van maatschappelijke versplintering. Fragmentatie betekent dat grotere eenheden, zoals politieke partijen, uit elkaar vallen in kleinere entiteiten. Beide ontwikkelingen hebben invloed op elkaar en zijn met elkaar verstrengeld.

Politieke versplintering betekent dat het aantal politieke partijen sterk is toegenomen. Er worden meer politieke partijen opgericht en er is ook sprake van meer afsplitsingen in de Kamer. Bij de verkiezingen van 2020 deden ongeveer 36 politieke partijen mee aan de verkiezingen. Het stembiljet was enorm van omvang. Mensen konden hun politieke partij amper vinden en hadden moeite om het stembiljet open te vouwen. Op dit moment zijn er 18 fracties actief in de Tweede Kamer. De groep-Van Haga, is de laatste groep die zich afsplitste van Forum voor Democratie. Nee, herstel, het gaat inmiddels over 19 fracties in de Tweede Kamer omdat Pieter Omzigt heeft bedankt als CDA-lid, maar wel als Kamerlid doorgaat.

In het verleden was er sprake van een paar grote partijen met hechte organisaties. Nederland was een driestromenland: van christendemocratie, socialisme en liberalisme. Het politieke

systeem was verzuimd, met loyale en lijdelijke kiezers, die honkvast waren. Na 1967 is de volatiliteit van de kiezers toegenomen en zijn de kiezers minder eenkennig dan in het verleden het geval was. Ook zijn er steeds meer politieke entrepreneurs die uit het niets een gokje wagen en willen doorstoten in de politiek.

Niet alleen het politieke veld is meer versplinterd. Dit geldt ook voor de overheidsbureaucratie. In het verleden kenden wij departementen die hiërarchisch georganiseerd waren. De top nam beslissingen die dan op andere bestuurslagen loyaal werden uitgevoerd. Door de opkomst van het neoliberalisme en het nieuw publiek management werd het marktmechanisme als meer efficiënt gezien en werden grote uitvoeringdiensten op afstand van de politiek gezet. Vele taken werden ook gedecentraliseerd naar de provincies en de gemeenten en naar interbestuurlijke samenwerkingsverbanden waarop geen democratische controle plaatsvindt. Ook gingen de decentralisaties niet gepaard met het overhevelen van financiële middelen waardoor er grote problemen ontstonden bij de gemeenten omdat zij de jeugdzorg moesten gaan betalen. Bij de Corona-crisis bleek hoe ingewikkeld het bestuurlijke veld in Nederland is geworden en hoe moeilijk het is om leiding te geven aan bijvoorbeeld de GGD. Het beeld van het perfect georganiseerde Nederland kreeg een deuk, hoewel dat zich na het op stoom komen van de vaccinatiecampagne weer herstelde. Nederland werd in korte tijd geconfronteerd met een aantal affaires waardoor het beeld van het goed georganiseerde Nederland aan duigen ligt. Het had deels te maken met internationale ketens die door de globalisering zijn ontstaan, waardoor we niet meer in staat waren om mondkapjes te maken en ook de beademingsapparatuur was niet meer voorhanden. Maar dit alles heeft eerder te maken met het verdwijnen van de macht dan met de vraag van macht en tegenmacht.

De politieke fragmentatie geldt ook voor het maatschappelijk middenveld. Dat betreft intermediaire organisaties zoals kerken, werkgeversorganisaties en vakbonden. Dat middenveld was in het verleden hecht georganiseerd, maar dat is ook geen vanzelfsprekendheid meer. De protesten rond het stikstof dossier gaven aan dat er van het oude hechte Groene Front van landbouworganisaties niet veel meer is overgebleven. Een deel van de boeren is geradicaliseerd ("Farmers Defence Force" en "Agraractie") en kiest andere overlegvormen dan de agrarische organisaties uit het verleden. Met enorme voertuigen die meer op tanks dan op trekkers lijken, kwamen de boeren naar het Malieveld. Men kwam fractievoorzitter Jetten (D66) zelfs thuis even opzoeken. De getergde boeren polariseerden als geen ander en ramden in Groningen de deur van het provinciehuis. Ook de boeren weten zich door nieuwe technologieën snel te organiseren en te mobiliseren. Zij passeren de oude landbouworganisaties en het CDA als trouwe vertegenwoordiger van de agrarische belangen. 6 De acties leidden er uiteindelijk toe dat de BoerBurgerBeweging in de Tweede Kamer kwam met één zetel en binnen no-time in de opiniepeilingen op vier zetels stond. Het Kamerlid Caroline van der Plas van BBB, die geen enkele ervaring in de Kamer heeft, was meteen een ster in de media omdat zij zo authentiek is en een goede vertegenwoordiger van het gezonde (boeren)verstand. Vandaag trekken de boeren wederom op naar het Malieveld. Zij zijn het abrupte beleid zat. Eerst moest de helft van de veestapel verdwijnen en nu worden de Gelderse Vallei en Zuid-Holland opgeofferd om de stikstofproblematiek op te lossen.

De versplintering geldt ook de media. Door de internetrevolutie is het medialandschap sterk van karakter veranderd. De media zijn van grote invloed op de publieke opinie en daardoor op de politiek. Van "broadcasting" en daardoor een zekere integratie van standpunten is in de media amper meer sprake. Er is eerder sprake van "narrowcasting", waardoor afzonderlijke themakanalen de hele dag kunnen worden bekeken zonder dat er sprake is van politieke items

die het collectief betreffen. Je kunt de hele dag alleen naar autoraces kijken. Het aantal zenders is tegenwoordig gigantisch. Recent zien wij de opkomst van Netflix, waarbij mensen dagenlang naar een serie kunnen kijken (“bingewatching”). Terwijl de traditionele geschreven kranten het lastig hebben en met fusies worden geconfronteerd, hebben de technologische ontwikkelingen ook steeds meer journalistieke platforms mogelijk gemaakt. Onderzoeksjournalisten werken via deze platforms. Zij bijten zich hardnekkig vast in dossiers en zetten daarvoor het instrument van de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) in. Zij werken daarbij dikwijls samen met kranten en omroepen. Hoewel beeldvorming altijd belangrijk is geweest in de politiek is het beeld zo langzamerhand dominant geworden. Dit leidt tot een tegenreactie bij de bestuurlijke organisaties. Ministers en staatssecretarissen worden steeds meer omgeven door een bontkraag van communicatiedeskundigen, voorlichters en media adviseurs. De vraag is steeds meer: hoe blijven de bewindslieden overeind.

Internet, Facebook en Twitter hebben het karakter van het medialandschap en de politiek sterk veranderd. Het monopolie op informatie bij de overheid is verdwenen en steeds meer groepen en individuen vormen hun eigen zender en geven hun mening via het Internet, Facebook of Twitter. Iedereen kan daardoor zelf journalist zijn en een politieke beweging mobiliseren. De democratie kent daardoor minder filters dan in het verleden, waardoor meningen ongezuurd naar voren worden gebracht en wanneer een bericht “viral” gaat, kan het grote gevolgen hebben voor de beeldvorming rond de politiek of een bewindspersoon. Het leidt tot een sterke polarisatie van meningen en gezichtspunten. Ook Nederland, dat een verzuimd medialandschap kende, heeft steeds meer omroepen die een eigen geluid willen brengen. Ook een meer rechts geluid zoals Wakker Nederland en Ongehoord Nederland. Maar ook gekleurde Nederlanders timmeren met een eigen zender “Zwart” aan de weg.

Verlamming

6 Zoals de PvdA een groot deel van de arbeidersklasse is kwijtgeraakt (door vervreemding van top en basis of omdat er steeds minder klassieke arbeiders zijn), zo is ook het CDA niet meer het vanzelfsprekende kanaal van de boeren naar politiek Den Haag. De VVD is bewust naar het politieke midden opgeschoven, maar dit wordt ook veroorzaakt door opkomst van partijen rechts van de VVD: FvD en PVV.

Een derde ontwikkeling in de Nederlandse politiek is wat ik politieke verlamming zou willen noemen. Die komt voort uit de polarisatie en fragmentatie van de Nederlandse politiek. Politieke verlamming betekent dat de politiek moeilijk tot bindende beslissingen kan komen waardoor het beleid lastig tot stand komt. Of het beleid wordt uitgesteld omdat bestuurders denken dat de tijd de problemen wel zal oplossen. De tijd moet zijn werk doen. Bij de grote maatschappelijke vraagstukken die het kabinet moet oplossen leidt dit er toe dat resultaten niet snel zichtbaar worden of dat deze “wicked problems” voorlopig niet kunnen worden opgelost door de politiek. Politici spreken niet graag over problemen waarvoor zij nog een oplossing zien. Dikwijls neemt men wel besluiten, maar is men niet geïnteresseerd in de uitvoering van het beleid.

Deze politieke verlamming leidt bij verschillende partijen tot onvrede en het idee dat er niet veel gebeurt en dat het parlement en de overheid niet goed functioneren. Dit is niet alleen kritiek van de populistische partijen. Het ongeduld over de traagheid van de politiek is ook bij

andere partijen en groepen duidelijk zichtbaar, zoals bij actiegroepen, single issue partijen en bij een deel van de jongeren. Met name jongeren lijken steeds ongeduldiger te worden. Er is bij de jongeren sprake van een mentaliteitsverandering. De politiek en de overheidssector levert te weinig en niet snel genoeg. Het systeem loopt vast en de politici zijn teveel met zichzelf bezig. Omdat er geen resultaten worden geboekt of omdat het lang duurt voordat de resultaten zichtbaar worden, komen de initiatieven steeds meer van buiten het systeem. Dit heb ik eerder “de buitenpolitiek” genoemd.⁷ Personen, groepen, actiegroepen van buiten het systeem nemen steeds meer de initiatieven. De laatste ontwikkeling is dat zij daarbij niet zozeer via de grote politieke partijen invloed willen uitoefenen, maar steeds meer gebruik maken van de rechterlijke macht. Terwijl de macht van de staat afneemt, groeit de macht van microentiteiten. Individuen nemen het steeds meer op tegen de staat en grote bedrijven. Met behulp van advocatenkantoren worden de staat of de grote bedrijven aangepakt. Het zijn niet gouvernementele organisaties of niet gouvernementele organisaties vanwege de overheid. Met dat laatste wordt bedoeld op ngo’s die gebruik maken van overheidssubsidies of van bronnen zoals de Postcode Loterij om het overheidsbeleid te bekritisieren. Of het zijn gefortuneerden die hun geld inzetten om de publieke dienst te dienen.

Diverse reacties op de verlamming in de Nederlandse politiek kunnen wij illustreren met de Klimaatcrisis. De klimaatcrisis is dusdanig ingewikkeld dat er geen snelle oplossingen mogelijk lijken te zijn. Het klimaatakkoord van Parijs betekent dat rond 2030 heel veel bereikt moet zijn en rond 2050 nog veel meer. Maar het vertrouwen dat de gevestigde politiek dat voor elkaar krijgt is niet groot. Het leidde tot acties van Greta Thunberg, die met haar jeugdige onschuld, de aanzet gaf tot acties onder jongeren om daadwerkelijk en snel iets te doen aan het klimaatprobleem. Het leidde wereldwijd tot scholierenstakingen op vrijdag en druk op de bestaande politiek en tot heftige polarisatie tussen Thunberg en haar aanhangers aan de ene kant en nota bene president Trump aan de andere kant. Een ander voorbeeld is de actie van Urgenda (een samentrekking van Urgentie en Agenda) onder leiding Marjan Minnesma die naar de rechter stapte om acties te vragen van de Nederlandse overheid om de klimaatdoelstellingen van Parijs te halen. Ze had daarvoor nog wel even langs willen gaan in het Torentje, maar besloot toch naar de rechter te gaan, die haar al eens gelijk gaf. “Als het kabinet niet snel laat weten hoe het dit jaar de zelf opgelegde klimaatdoelen gaat halen, stapt Urgenda naar de rechter. Daarvoor waarschuwt directeur Marjan Minnesma. Het moment dat

⁷ De buitenpolitiek als verschijnsel heb ik genoemd in een lezing bij de opening van Campus Fryslan van de Rijksuniversiteit Groningen. Het was gebaseerd op een analyse van de stikstofcrisis. Buitenpolitiek geeft aan dat het systeem het moeilijk heeft. Een goed voorbeeld van buitenpolitiek is het verhaal over miljonair Jan de Jong die de strijd is aangegaan met Tata Steel en de provincie Noord-Holland. “In zijn ontvangstkamer ontvouwde hij bij een kopje in wedgwood-servies ingeschonken koffie zijn “hoofdstrategie” in het Tata-dossier: het ontbrekend zelfreinigend vermogen van de overheid waardoor alles “van buiten” moet komen. Tom Kreling en John Schoorl, “De strijd van een miljonair tegen de staalmiljarden, De Volkskrant, 5 en 6 juni 2021, Zaterdag, pp. 2,3,4 en 5.

we een dwangsom gaan eisen komt naderbij.⁸ Het Urgenda vonnis riep daartoe op en dat was uiteindelijk de inspiratie voor het Duitse Constitutionele Hof dat stelt dat de hedendaagse politiek rekening moet houden met toekomstige generaties. Een derde voorbeeld is Johan Vollenbroek die als chemicus en milieudeskundige op de hoogte is van de stikstofproblematiek en een uitspraak van de Raad van State afdwong, waardoor de stikstofcrisis ontstond waardoor de economie van Nederland op slot kwam te zitten met grote economische gevolgen van dien

en acties van boeren en bouwers. Vollenbroek is voorzitter van MOB (“Mobilisation for the Environment”) een NGO die zich inzet voor de verbetering van de milieukwaliteit en daarvoor juridische wegen bewandelt. Boeren en bouwers mobiliseerden zich en trokken op naar het Malieveld in Den Haag. En niet alleen de overheid wordt op deze manier aangepakt. De actiegroep Greenpeace dwong in 2021 het grote oliebedrijf Shell op de knieën. Via activistische aandeelhouders (“Follow This”) werd verandering van de strategie van Shell afgedwongen. De ontlasting en de vreugde was groot toen de rechter uitspraak deed ten gunste van “Follow this” en daarmee ten gunste van het milieu. Maar deze rechterlijke uitspraak leidden onmiddellijk tot politieke polarisatie. Baudet sprak onmiddellijk van een Dikastocratie: de heerschappij van rechters. Een belangwekkend onderwerp. De staatsrechtgeleerde Donner sprak in het verleden van juristen bijziendheid. Vanzelfsprekend kan er sprake zijn van een onrechtmatige overheidsdaad en kan het zorgvuldigheidsprincipe in stelling worden gebracht als de overheid niet optreedt en naar oplossingen zoekt. Maar binnen de rechtsstaat dient er wel ruimte te blijven voor politieke afwegingen. Rechters moeten waken voor teveel bemoeienis omdat zij anders onderdeel van het probleem worden. Uitlatingen van populistische partijen gaan al in deze richting. Rechterlijke uitspraken dienen prudent te zijn. Uitspraken van rechters en van Constitutionele Hoven leggen een enorme druk op overheden om snel tot acties te komen waardoor er abrupt beleid ontstaat, waardoor beleidsfiasco’s op de loer liggen. Mensen en groepen die nodig zijn voor de uitvoering van het beleid worden door het beleid teveel overvallen. Hierdoor vult het Malieveld zich meer dan in het verleden. Politici moeten door rechterlijke uitspraken steeds meer rekening houden met toekomstige generaties en met de flora en fauna, die geen stemrecht hebben, maar indirect via mensen dat toch krijgen. “One man, one vote!” is in de hedendaagse doorontwikkelde democratie bijna gecomplementeerd met “One animal, one vote!”⁹

Slotbeschouwing

De polarisatie en de politieke fragmentatie leidden tot een verlamming van de Nederlandse politiek. Er verandert weinig en het beleid is gezien de complexiteit van de problemen te incrementeel. De kleine stapjes van het beleid stellen niet meer gerust. Individuen en actiegroepen wenden zich tot de rechterlijke macht om overheidsop treden af te dwingen. Dit leidt tot abrupte besluitvorming waarover geen consensus bestaat en dikwijls geen maatschappelijk draagvlak is. Omdat elke groep op dit moment zijn eigen waarheid heeft leidt het niet tot toenadering, maar eerder tot maatschappelijke mobilisatie van allerlei deelbelangen en allerlei kleine groepen en tot heftige polarisatie. De moderne technologie helpt bij dit politieke moddergooien. Je ontvriendt mensen of je blokkeert ze op Twitter.

Daardoor

8 Birk Heijkants en Bas Meesters, De Volkskrant, 7 mei 2021.

9 Recente rechterlijke uitspraken tegen de staat of tegen Shell en Tata Steel geven brandstof aan de discussie over de Trias Politica. Dat onderscheid wordt te absoluut opgevat omdat de staatsmachten in de praktijk door elkaar lopen. Het is meer een systeem van checks and balances. Baudet haalde de term Dicastocratie uit de mottenballen om de macht van rechters aan te geven. De Groningse hoogleraar Staats- en bestuursrecht D. J. Elzenga introduceerde op Facebook de term Juristen-dystopie, die gebaseerd is op het werk van A.M. Donner.

ontstaat het beeld dat er weinig tot stand komt en ontstaat de roep om leiderschap. Het leidt in de politiek tot een T-sprong: vasthouden aan de democratie of meer richting autocratie.

Het lijkt er eerder op dat de overheid onmachtig is, dan dat zij teveel macht heeft. Wereldwijd is er een proces gaande waardoor de macht van de staat afneemt. Dat komt volgens door de “Meer-revolutie”. Er zijn meer landen, er zijn meer organisaties, meer groepen en er zijn meer

mensen. De mobiliteit van deze mensen is veel groter dan in het verleden. En er is sprake van een jonge generatie die vooral meer wil en wel onmiddellijk. Zij zijn sterk betrokken bij de wereldproblemen en willen actie om deze op te lossen. Het duurt ze allemaal te lang. Wanneer gaan we nu iets doen?

De problemen die moeten worden opgelost zijn echter groot en ingewikkeld (“wicked problems”). De parlementaire democratie heeft moeite om deze problemen op te lossen, mede omdat er geen duidelijke meerderheden zijn. We lijken het niet met ons vertrouwde democratische systeem te kunnen oplossen. Kiezers springen mede daardoor sneller van de ene naar de andere partij. De politieke volatiliteit is daardoor sterk toegenomen. Nieuwe politici en partijen komen op als kometen. De kanalen naar de representatieve democratie lijken te zijn dicht geslibd of niet meer te bestaan, waardoor er allemaal bypasses ontstaan en andere instrumenten in de politiek worden ingezet. Dit leidt tot de buitenpolitiek en het vragen om rechterlijke uitspraken. Hierdoor komt de legitimiteit van de democratie steeds verder onder druk te staan. We zijn op dit moment al getuige van de implosie van het oude politieke midden.

De parlementaire democratie heeft het lastig op dit moment. Wereldwijd zien wij dat het autoritair gedrag toeneemt. Trump, Erdogan, Poetin, Orban zijn belangrijke voorbeelden. Zij zijn een bedreiging van de liberale democratie. In de Nederlandse politiek zien wij eveneens dat het rechtspopulisme aanslaat. De middenpartijen, versplinteren, nemen een deel van de populistische agenda over, worden radicaler in het taalgebruik, waardoor ook het politieke midden door de nieuwe politieke cultuur wordt beïnvloed. De klassieke middenpartijen (PvdA en CDA zijn een schim uit het verleden). De VVD is nu de belangrijkste partij en opgeschoven naar het midden, mede omdat aan de rechterkant van de VVD nieuwe partijen zijn opgekomen. Door het uitsluiten van PVV en FvD is de VVD genoodzaakt over links te formeren, waarmee weer geen recht wordt gedaan aan de verkiezingsuitslag van 2021, waarbij rechts heeft gewonnen en links dramatisch verloor.

Oplossingen?

1. Kamerleden zouden bij Kamerdebatten mobiele telefoons thuis moeten laten en Twitter en masse moeten verlaten. Het geeft rust en maakt een trage kwalitatief sterkere democratie mogelijk. Twitter is slechts een afspiegeling van de werkelijke werkelijkheid en die is rustiger dan op Twitter. Op Twitter is de burgeroorlog al uitgebroken. Er is behoefte aan slow democracy. Dat betekent dat de relatie tussen de globalisering, de nationale overheid en de regio's beter moet worden doordacht.
2. Democratie betekent tevens zelfbeheersing. Men hoeft niet overal politiek van te maken. De agenda van de Kamer is overvol en de Tweede Kamer lijkt een burn-outfabriek te zijn geworden. Kamerleden reageren niet meer zelfstandig, maar vooral op basis van mediaberichten en onderhouden daar ongezonde relaties mee.
3. Er bestaat geen duidelijk machtscentrum meer in de politiek. Kleine entiteiten nemen het steeds meer op tegen de klassieke machthebbers: de staat en de grote bedrijven. Daarom is de procedurele legitimiteit van de politiek zo van groot belang. Vooraf Schinkelshoek & Verhoog BV moet worden afgesproken dat Kabinet en Kamer het laatste woord hebben, waarbij de burger en organisaties juridische bescherming wordt geboden.
4. Interesse in andere meningen en andere opvattingen kan behulpzaam zijn om op een rationele manier tot een oplossing van problemen te komen. Tolerantie voor andere meningen is belangrijk voor het functioneren van de democratie.

5. Politiek handelen is wezenlijk iets anders dan bestuurlijk handelen. Bij politiek worden zaken aangezet, na de verkiezingen dienen er bestuurlijke oplossingen te komen. Dat betekent dat politieke partijen ook de wil tot bestuurlijke samenwerking moeten hebben.
6. Het recht dient te bemiddelen tussen verschillende maatschappelijke belangen en niet een overduidelijke keuze voor één belang te maken. De rechterlijke macht wordt anders onderdeel van het politieke proces. Dat is zij al te veel geworden: zie de verwijten over politieke processen tegen Wilders en Baudet en de rechterlijke uitspraken over het milieu.
7. Abrupte besluitvorming dient te worden voorkomen omdat het een recept is voor beleidsfalen. Naar aanleiding van rechterlijke uitspraken moest het beleid abrupt gestopt worden. De stikstofcrisis is het meest duidelijke voorbeeld maar ook de Klimaatcrisis moet snel worden opgelost, terwijl daarbij vraagtekens kunnen worden geplaatst. De snelheid van besluit en beleidsvorming leidt bijvoorbeeld tot het beleidsfiasco rond de biomassacentrales.
8. Een ideologie van diversiteit en inclusiviteit verdraagt zich slecht met het op voorhand uitsluiten van politiek rechts bij de kabinetsformatie. Daardoor worden heel veel stemmen buiten de machtsvorming van de democratie gehouden. Het populisme verdraagt zich op haar beurt slecht met het feit dat de populistische partijen zelf, intern weinig democratie kennen. Bovendien moet de vraag worden gesteld of de voortdurende polarisatie de aanhangers van de populistische partijen veel oplevert.
9. Om de verdeeldheid van de bevolking te verkleinen en af te komen van de kop-ofmunt-democratie is het formuleren van strategische doelen van belang. Als elke organisatie per vijf jaar een strategie formuleert, dan zou dit ook moeten gelden voor de Nederlandse staat. Alleen de inhoud kan er voor zorgen dat de stemverhoudingen duidelijker worden

5) Alle rechtbanken in Nederland krijgen een speciale schuldenfunctionaris

Schulinck 9 juni 2022

Rechtbanken krijgen functionaris die mensen met schulden helpt

7 juni 2022 Alle rechtbanken in Nederland krijgen een speciale schuldenfunctionaris. Die kan mensen met schulden die voor de rechter moeten komen snel in contact brengen met hulpverleners bij de gemeente. “In de praktijk blijkt dat mensen met schulden vaak niet weten welke hulp er beschikbaar is en hoe ze daar een beroep op kunnen doen”, leggen de rechters uit. Mensen die bijvoorbeeld door ziekte, baanverlies of een scheiding in financiële problemen zitten, komen vaak vroeg of laat bij de rechter terecht als ze hun rekeningen niet meer kunnen betalen. “Traditioneel doet de rechter uitspraak in een zaak en daar blijft het bij, maar de ervaring leert dat mensen met schulden telkens terugkomen.” Dan heeft iemand bijvoorbeeld een betalingsregeling voor de huur, maar blijft er te weinig geld over voor de energierekening of zorgverzekering. Diverse rechtbanken hebben de afgelopen jaren geëxperimenteerd met schuldenfunctionarissen. Die krijgen een seintje van rechters als die vermoeden dat mensen die ze in de rechtszaal zien problematische schulden hebben. Ook als de zaak daar eigenlijk niet om draait. Betrokkenen worden dan uitgenodigd voor een gesprek over de problemen en welke hulp daarbij geboden is. “Vervolgens leggen ze meteen contact met de gemeente, die binnen een paar weken een afspraak inplant”, legt de Rechtspraak uit.

In twee jaar tijd zijn op deze manier 188 mensen doorverwezen. “Driekwart was niet bekend bij de gemeenten, die verantwoordelijk zijn voor hulp aan mensen met schulden.”

Omdat de aanpak geldt als een succes, willen de Raad voor de rechtspraak en de rechtbankpresidenten dat de ondersteuning straks in het hele land wordt aangeboden. Op welke termijn dat kan, durven ze er nog niet bij te zeggen. “Dat hangt ook af van de mogelijkheden die gemeenten zien om hierin samen te werken.”

Bron: ANP

6) 'elektriciteitsverdeelstation' Leimuiden, heeft maximale levercapaciteit bereikt voor elektriciteit

Leidsch Dagblad 6 juni 2022

Nieuwe of groeiende grootverbruikers moeten vijf jaar op een aansluiting wachten in delen van Kaag en Braassem en Nieuwkoop. En dat doet ook Liander pijn

Paul van der Kooij 9 juni 2022 LEIMUIDEN Over een jaar of vijf. Dan pas denkt netbeheerder Liander grootverbruikers van elektriciteit die zich in delen van Kaag en Braassem en Nieuwkoop willen vestigen of meer elektriciteit willen - te kunnen voorzien in hun groeiende vraag.

Tot dan worden grootverbruikers - zoals supermarkten, warme bakkers, scholen, kantoren en fabrieken - op een wachtlijst gezet in de kernen Roelofarendsveen, Oude en Nieuwe Wetering, Leimuiden, Langeraar, Ter Aar en delen van Papenveer en Nieuwveen.

Dat is deze donderdag bekend gemaakt. Het elektriciteitsnet in die gebieden, dat wordt gevoed vanuit 'elektriciteitsverdeelstation' Leimuiden, heeft volgens de netbeheerder de maximale capaciteit bereikt voor het leveren van elektriciteit. En dat zou vooral komen doordat de vraag naar stroom zo snel groeit, vooral door pakweg extra productielijnen, extra lampen in kassen hangen en consumenten die eveneens meer stroom verbruiken. En hoewel een netbeheerder als Liander druk is met het verzwaren van elektriciteitskabels en het uitbreiden van het elektriciteitsnet, zou het daarmee de groei niet overal kunnen bijhouden.

Neem het station aan de Vriezenweg in Leimuiden, waar de stroom die met een hoogspanningskabel vanuit Leiden aankomt wordt omgezet in de middenspanning waar transformatorhuisjes mee uit de voeten kunnen en vervolgens naar zo'n 12.000 'kleine' en 127 'grote' aansluitingen gaat. Per 2024 krijgt dat station flink wat meer capaciteit.

Woningbouw Maar volgens regiomanager Monique Hoogwijk zal dat alleen voldoende zijn om de geplande nieuwbouw op het gebied van woningbouw van stroom te voorzien - bijvoorbeeld in het Veense Braassemerland. Pas wanneer het nieuwe, tussen Leiden en Alphen geplande verdeelstation is gerealiseerd, kunnen ook bedrijven en gebouwen die nu buiten de boot vallen de gewenste capaciteit krijgen. Maar het kan wel eens vijf jaar gaan duren voor dit station er het - ergens ten oosten van Leiden - er staat. Zo dient er na tijden praten en onderzoeken deze zomer nu toch een plek uit te rollen die eveneens van belang kan zijn voor gemeenten als Zoeterwoude en Alphen. Toch wil Liander vanaf dit najaar iets proberen te betekenen voor grootverbruikers die willen groeien in de regio rond het Leimuidense elektriciteitsstation of daar juist als nieuwe grootverbruiker willen neerstrijken: „We willen daarom voor het eind van het jaar een congestie-onderzoek doen, zoals we dat noemen. Het betekent dat we gaan kijken of grootverbruikers die minder stroom afnemen dan waarvoor ze betalen, misschien wat van hun recht willen afstaan aan een ander bedrijf. Het kan ook helpen wanneer grootverbruikers minder kunnen gaan gebruiken, bijvoorbeeld door grote batterijen te nemen en die 's nachts op te laden.”

Hoezeer de netbeheerder ook hoopt dat het helpt, al te hooggespannen verwachtingen moet niemand er van hebben in een gebied waar links aan rechts wordt gewerkt aan nieuwe bedrijven: van de westkant van de A4 bij Veenderveld tot een uitbreiding van de Drechthoek bij Leimuiden: „De 127 grootverbruikers die we in dit gebied hebben, hebben we al een beetje tegen het licht gehouden. En er we verwachten dat er maar weinig grote klanten tussen zitten waar veel winst te halen is.”

Ter geruststelling meldt ze wel dat 'ondernemers kunnen blijven rekenen op de capaciteit die ze op dit moment hebben'. Daar staat tegenover dat een grootgebruikerscontract niet meegaat naar de koper van een (bedrijfs)pand: die komt gewoon op de wachtlijst te staan. Dat is wettelijk nu eenmaal zo geregeld.

Zonnepanelen Voor consumenten die stroom verbruiken of aan het net terugleveren met hun zonnepanelen zouden 'de ontwikkelingen' geen gevolgen hebben. (Boeren)bedrijven die zich vanaf grote daken grootschalig op de zon willen richten, zouden zich evenmin in hoeven te houden: „Het gaat er rond Leimuiden alleen om dat we niet kunnen leveren wat we willen, niet dat we niet genoeg elektriciteit kunnen 'innemen' van mensen of bedrijven die dat opwekken. Dat was in en rond Hazerswoude wel een tijd een probleem, al hopen we dat nog dit jaar helemaal te hebben opgelost.” „Ook hebben we in de Leimuidense verdeelstation capaciteit gereserveerd voor de al bekende woningbouwplannen”, meldt Hoogwijk. „Zo rekenen we in het gebied dat het station bestrijkt op 2.000 extra woningen, de komende zeven jaar. Maar we hebben al begrepen dat een gemeente als Kaag en Braassem de komende jaren extra wil bouwen. En dat moeten we dan goed gaan bekijken.” Handig daarbij kan zijn dat nogal wat kernen hun stroom niet uit Leimuiden betrekken. „De grootste pijn zit in de hoek van de ondernemers”, beseft de manager. „En dat doet ook ons pijn. Want wij willen natuurlijk graag leveren wat zij willen afnemen. Maar dat kan nu eenmaal niet van de ene op de andere dag. We laten ze dan ook graag weten dat we met man macht werken om het zaakje op te lossen.”

Grenzen En dat geldt niet alleen in oostelijke deel van Holland Rijnland, waar het bedrijf op veel plekken tegen de grenzen aanloopt, maar ook in de Zuidplaspolder ten zuiden van Alphen. Net als tussen Leiden en Alphen komt ook daar een groot elektriciteitsverdeelstation, waar Tennet eveneens aan meebouwt. Verder wordt de capaciteit van de bestaande stations in Sassenheim, Zoeterwoude en Alphen uitgebreid. Ook legt de netbeheerder bijna 600 kilometer extra elektriciteitskabel en plaatst Liander de komende jaren ruim tweehonderd nieuwe transformatorhuisjes, naast de kleine 4.000 die er al staan in het Zuid-Hollandse deel van het Liander-gebied.

Het moet allemaal wat weer wat ruimte te scheppen in een tijd dat de behoefte aan elektriciteit aan alle kanten lijkt te groeien. Van elektrische auto's, extra huizen en bedrijfspanden - ook nog eens vol elektronica - tot het verduurzamen van de energievoorziening. Wat het daarbij niet gemakkelijker maakt is het landelijke gebrek aan technici.

Voordat er een 'net van de toekomst' ligt, moeten ook straten op de schop. Ook klinken online waarschuwingen als: 'Toegang tot energie is altijd een vanzelfsprekendheid geweest, maar we gaan naar een periode van schaarste. Iedereen, zowel consumenten als ondernemers en instellingen, moeten de komende jaren rekening houden met langere wachttijden voor een aansluiting op het elektriciteitsnet of voor het verkrijgen van extra capaciteit.'

Over de capaciteitstekorten in de regio Leimuiden houdt Liander de komende weken digitale seminars. Daar praat ze geïnteresseerden bij over oorzaak van de problemen, de noodzaak van ingrepen en de oplossingen waaraan wordt gewerkt. Wie daaraan wil deelnemen, kan zich aanmelden via de website.

Grootverbruiker Grootverbruiker is iemand die een elektriciteitsaansluiting heeft van 3 keer tachtig ampère. Voor wie dat weinig zegt: een tabakszaak om de hoek zal zo'n aansluiting niet nodig hebben, een bakker met een beetje oven wel. En bij een woning haal je het haast nooit, ook niet met een laadpaal.

7) Er was al jaren veel gedoe in een straat rond een plein

Eigen Kracht Centrale 10 juni 2022

Doen waarvoor we zijn

Er was al jaren veel gedoe in een straat rond een plein. Veel overlast en klachten bij politie. Het pleintje in het midden lag vol rotzooi en was meestal verlaten. Iemand van de woningbouwvereniging belde ons om te vragen of wij iets zouden kunnen doen: 'We hebben de afgelopen jaren van alles geprobeerd. We proberen met mensen te praten, we bieden van alles aan. Er speelt veel in de wijk, veel mensen hebben of hadden psychische problemen, de werkloosheid is hoog en er is veel onderhoud nodig. Maar we komen niet binnen bij de mensen, er is veel wantrouwen. Bewoners denken dat er toch niets verandert en ze zijn boos, bijvoorbeeld over plaatsingsbeleid. Het lukt niet om in gesprek te komen.'

Buurtbijeenkomst In een brief is een buurtconferentie aangekondigd. Twee Eigen Kracht-coördinatoren zijn naar de straat gegaan om bij iedereen aan te bellen en hen uit te nodigen voor de bijeenkomst, te vragen wat voor hen belangrijk is voor de straat en wat ze nodig hebben om te komen. De gezamenlijke vraag werd: 'Wat is ervoor nodig om met elkaar prettig te wonen in de straat?' De man van de woningbouwvereniging: 'Het hielp dat die coördinatoren niet van de gemeente of van ons als woningbouwvereniging waren. Zij kwamen makkelijker binnen en gingen in gesprek. Op de bijeenkomst kwamen 25 mensen uit de straat, wij waren er, een opbouwwerker en de wijkagent.'

Aanspreekpunten 'In de eerste rondes kwamen veel klachten. Maar daarna gingen mensen ook vertellen wat belangrijk voor hen was. Hoe ze het zouden willen, wat zij konden doen en wat ze van ons wilden. Er kwam een heel praktisch plan, met dingen die ze zelf gingen doen, zoals samen zorgen voor het pleintje. Maar ook veel vragen aan ons, over onderhoud in huizen en in de buurt. En aan de gemeente, bijvoorbeeld over parkeerplaatsen. Veel concrete punten. Na een maand zijn we met een deel van de kring weer samengekomen. De bewoners waren blij dat er geluisterd was en hun vragen beantwoord waren. Wij waren vooral tevreden dat we de verhalen echt gehoord hebben en dat er nu concrete vragen aan ons liggen. We kunnen eindelijk weer doen waar we voor zijn. We hebben aanspreekpunten in de buurt en dat is erg belangrijk voor ons en voor de gemeente. We zijn er nog niet, maar we kunnen nu met elkaar verder.'

Een sterk verhaal op vrijdag

*Voor mij is vrijdag altijd een dag om even stil te staan bij de verhalen uit de dagelijkse praktijk van mijn collega's en mij. Bijzondere verhalen, omdat uitzichtloze situaties soms 180 graden draaien. Sterke verhalen, omdat ze de kracht tonen van mensen die hun vragen durven delen met de mensen om hen heen en zo met vereende kracht tot oplossingen komen. Ze zijn het delen waard. Ik wens u en de uwen veel verbinding en een prettig weekend,
Hedda van Lieshout*

8) Onderzoek naar het gebruik van maatwerkvoorzieningen waarvoor een beschikking nodig is

Google melding Wmo: Binnenlands Bestuur 11 juni 2022

Gemeenten wentelen tekorten niet af op ouderenzorg

De kans dat een oudere gebruik maakt van de Wmo ontwikkelde zich tussen 2016 en 2019 in alle gemeenten vergelijkbaar.

De verschillen tussen gemeenten in het gebruik van Wmo-ouderenzorg namen in de periode 2016-2019 niet toe, ondanks de decentralisatie. De omvang en de financiële gezondheid van gemeenten lijken geen invloed te hebben op het aantal thuiswonende ouderen dat Wmo-hulp ontvangt.

Financieel zwaar weer

Dit blijkt uit de onlangs verschenen notitie *Gemeentelijke trends in het gebruik van Wmo-ouderenzorg* (Fried: zie: <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Notitie-Gemeentelijke-trends-in-het-gebruik-van-Wmo-ouderenzorg.pdf>) van het Centraal Planbureau (CPB). De kans dat een inwoner gebruik maakt van Wmo-ouderenzorg ontwikkelde zich tussen 2016 en 2019 in alle gemeenten vergelijkbaar – tegen de verwachting van het CPB in. Er is geen sprake van een grotere afname in kleinere gemeenten of in gemeenten die financieel in zwaar weer verkeren. Financiële tekorten lijken dus niet ten koste van de ouderenzorg te gaan.

Lokale situatie In 2015 werden gemeenten verantwoordelijk voor de ondersteuning van thuiswonende ouderen. Het gaat hierbij onder meer om dagbesteding en individuele begeleiding. Gemeenten kregen veel vrijheid om deze ondersteuning vorm te geven. Zo beslisten zij zelf welke voorziening voor iedereen toegankelijk is en voor welke zorg een beschikking is vereist, de zogeheten maatwerkvoorzieningen. Deze beleidsvrijheid – bedoeld om goed in te kunnen spelen op de lokale situatie – heeft sinds 2016 niet geleid tot grotere verschillen in het gebruik van Wmo-ouderenzorg.

Eigen invulling Uit de notitie blijkt dat gemeenten de eerste periode na de decentralisatie wel volop gebruikten om een eigen invulling te geven aan de ouderenzorg. Met als gevolg dat er al in 2016 grote onderlinge verschillen bestonden. Die zijn daarna echter niet verder toegenomen, aldus het CPB.

Abonnementstarief Ongeveer een op de vijf 65-plussers maakt gebruik van de Wmo-zorg. Deze kans bleef tussen 2016 en 2018 vrijwel gelijk, maar steeg licht in 2019. Dit hangt mogelijk samen met de invoering van een inkomensafhankelijk abonnementstarief voor Wmo-maatwerkvoorzieningen. Voor veel mensen werden deze voorzieningen hierdoor fors goedkoper. In het onderzoek is uitsluitend gekeken naar het gebruik van maatwerkvoorzieningen waarvoor een beschikking nodig is. Het gebruik van algemene voorzieningen is onbekend.

Julie Wevers

9) Nog te vaak lopen mensen op tegen knelpunten

Google melding Wmo: Zorgkrant 11 juni 2022

Kamerleden en minister aan de slag met voorstellen voor beter gehandicaptenbeleid

Nog te vaak lopen mensen op tegen knelpunten

Ieder(in) deed in aanloop naar het commissiedebat over het gehandicaptenbeleid en langdurige zorg een reeks voorstellen voor het verbeteren van de situatie van mensen met een beperking of chronische ziekte. Nog te vaak lopen mensen op tegen knelpunten die hen hinderen bij zelfstandig leven en wonen en bij het verkrijgen van goede zorg en ondersteuning. Kamerleden brachten onze punten naar voren. Er werden een aantal belangrijke moties voor verbeteringen aangenomen en de minister deed toezeggingen. We zetten ze op een rij.

Eén regeling voor mensen die levenslang en levensbreed ondersteuning nodig hebben

Ieder(in) vroeg minister Helder en Tweede Kamer om samen met ervaringsdeskundigen en hun vertegenwoordigende organisaties in gesprek te gaan over een apart kader (wettelijke regeling) voor mensen met een levensbrede, levenslange beperking. En om deze samen met hen te ontwikkelen. Zo'n kader regelt hun zorg en ondersteuning over de verschillende wetten en levensdomeinen heen en gaat uit van de behoefte van mensen. De Tweede Kamerleden spraken in

het debat hun grote zorg uit over hoe de hulp en ondersteuning voor mensen met complexe zorgvragen nu is geregeld en hoe die ook versnipperd is geraakt over de vele loketten, instanties en aanbieders. De minister zegde toe dat zij nog voor de zomer aan de Kamer laat weten welke doelen en verbeteringen zij nastreeft met de Toekomstagenda Gehandicaptenzorg.

Uitvoering VN-verdrag Handicap: ook andere ministeries moeten bijdragen

In het debat is uitgebreid gesproken over de uitvoering van het VN-verdrag Handicap. Dit wordt nog uitgewerkt. Betere samenwerking tussen de ministeries en overheden is belangrijke voorwaarde voor een succesvolle uitvoering van het VN-verdrag. Minister Helder vindt dat het VN-verdrag een andere manier van kijken vraagt, ook van de overheid. Het moet gaan over wat iemand nodig heeft om mee te kunnen doen in de samenleving. Zij gaf ook aan dat de implementatie van het VN-verdrag nog lang niet af is. Er moet nog veel gebeuren en de minister gaat zich daarvoor deze kabinetsperiode als coördinerend bewindspersoon inzetten samen met de collega-ministers.

Meedoen en lokale inclusie In het debat was aandacht voor toegankelijkheid en inclusie van de samenleving. Kamerleden zien dat ook gemeenten hier een grote verantwoordelijkheid hebben. Ze drongen er bij de minister op aan gemeenten daar actiever op te wijzen. Ook wil de Kamer meer aandacht voor de toegankelijkheid van evenementen en festivals. De minister reageerde dat 256 gemeenten lokaal inclusiebeleid hebben opgesteld. Ze is nog in gesprek met gemeentekoepel VNG over het inzetten van koplopers als goede voorbeeld, meer kennisdeling en handreikingen.

Betere toegang tot sport en cultuur voor mensen met een licht verstandelijke beperking

Aan de orde kwamen de problemen die mensen met een licht verstandelijke beperking (lvb) ervaren als het gaat om meedoen in de samenleving. De Kamerleden Werner (CDA) en Bikker (CU) vroegen om meer inzet van de minister binnen het kabinet, mede naar aanleiding van de talkshow 'LVB doet mee'. Een motie van Werner en Bikker die verbetering in de positie van mensen met een lvb moet aanbrengen is aangenomen. Een andere aangenomen motie van Kamerlid Werner zegt dat gemeenten de toegang tot sport en cultuur voor iedereen in lokaal beleid moet vastleggen.

Eén loket voor hulpmiddelen Onlangs besteedde het tv-programma Kassa aandacht aan ouders van wie het kind naar een instelling ging en die hun hulpmiddelen die zij uit de Wet maatschappelijke ondersteuning en Zorgverzekeringswet kregen, om bureaucratische redenen moesten inleveren. Ieder(in) drong aan op meer regie en zeggenschap voor ouders over de hulpmiddelen die in hun gezinnen nodig hebben. Tijdens het debat zegde de minister toe zo snel mogelijk een oplossing te willen. De motie van de leden Westerveld (GroenLinks) en Bikker (CU) over landelijke afspraken voor het behoud van hulpmiddelen thuis is aangenomen. Inmiddels ligt er een eerste voorstel van het ministerie van VWS om dit goed te regelen. De landelijke regeling zal na de zomer van kracht worden.

*Brief aan Tweede Kamer: onze voorstellen voor beter gehandicaptenbeleid (Fried: zie:

<https://iederin.nl/brief-aan-kamer-onze-voorstellen-voor-beter-gehandicaptenbeleid/>)

*Op de website van de Tweede Kamer staat het [uitgebreide verslag](#) (Fried: zie:

https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2022A01256) van het commissiedebat gehandicaptenbeleid en langdurige zorg.

10) Waarschijnlijk geen woningen in de polder tussen de N11 en de Hoogendoornlaan

Leidsch Dagblad 11 juni 2022

Woningen in polder N11 niet waarschijnlijk, bedrijven wellicht wel

De polder naast de N11 achtte GroenLinks een goede bouwlocatie.

Eva Stam 11 juni 2022 ALPHEN AAN DEN RIJN

In de polder tussen de N11 en de Hoogendoornlaan zullen waarschijnlijk geen woningen worden gebouwd. Dit laten burgemeester en wethouders weten als antwoord op schriftelijke vragen van GroenLinks.

De polder zou te ver zijn van voorzieningen. Daarnaast richt de gemeente zich liever op binnenstedelijke bouw en nieuwe woonwijken op plekken als Noordrand en de Gnephoek.

Deze laatste locatie is een moeilijk punt voor GroenLinks. De partij is tegen woningbouw in de Gnephoek, omdat dit de natuur onherstelbaar zal beschadigen. Eerder dit jaar stapte GroenLinks al uit de coalitie vanwege de mogelijke woningbouw daar. (Fried: zie:

https://www.leidschdagblad.nl/cnt/dmf20220128_26597444?utm_source=google&utm_medium=organic)

Bedrijventerrein Als alternatief kwam GroenLinks met de N11 als ideale plek voor nieuwe woningen. De burgemeester en wethouders van Alphen achten andere bouwlocaties echter geschikter. Ook vragen zij zich af of de provincie zou instemmen met de locatie.

Wel is het gebied tussen de N11 en de Hoogendoornlaan mogelijk geschikt voor een bedrijventerrein, vindt het college. Of dit er ook daadwerkelijk gaat komen is nog niet duidelijk.

11) De jeugdzorg kent problemen op alle niveaus

Zorgvisie 13 juni 2022

Jeugdzorgplus nieuwe stijl: kleinschalig, flexibel en eenvoudig

De jeugdzorg kent problemen op alle niveaus. Verkeerde zorg, hoge kosten, veel bureaucratie en een zwalkend politiek beleid. Om het allemaal weer behapbaar te maken, zoeken zorgaanbieders de oplossing in kleinschaligheid, samenwerking en preventie.

Sinds de jeugdzorg vanuit gemeenten moet worden georganiseerd, klagen zowel gemeenten als zorgaanbieders over de grote administratieve last die dat met zich meebrengt. Iedere gemeente moet sinds 2015 immers met iedere zorgaanbieder een contract sluiten. Zeven jaar later zijn er steeds meer zorgaanbieders die de handen ineenslaan om in de regio samen te werken om deze lastendruk te verlagen en de zorg toegankelijk te houden voor de gezinnen die deze zo nodig hebben.

Juiste formule Een van deze initiatieven is Yeph, het samenwerkingsverband van Youké, Pluryn en 's Heeren Loo voor de meest kwetsbare jongeren en gezinnen uit de regio Utrecht. In die regio werken niet alleen deze zorgaanbieders samen, ook de gemeenten hebben zich verenigd om in ieder geval de hoog-specialistische zorg – die Yeph biedt – samen in te kopen. 'Hoe groter de omvang van een aanbestede taak, hoe meer we samenwerken om een opdracht aan te kunnen', vertelt Saskia Peerenboom, die vanuit 's Heeren Loo zorgmanager is bij Yeph. 'Maar als elke zorgaanbieder in een kluwen van meerdere samenwerkingen zit, is het niet meer efficiënt en wordt het te verwarrend. We zitten in een ontwikkelfase waarin gemeenten en zorgaanbieders samen de juiste formule moeten vinden. (...) We zijn nog op zoek naar de juiste combinaties van schaalgrootte tussen de samenwerkende gemeenten per type zorg en de samenwerkende aanbieders.'

Twee jaar na de start van Yeph is het niet eenvoudig om de meerwaarde van de samenwerking te bepalen. 'Bij dit type zorg is het moeilijk om een causale relatie te leggen tussen de geboekte

resultaten en het feit dat we Yeph zijn, of het feit dat we een Yeph Expertise- team hebben’, zegt Peerenboom. ‘Bedrijfsmatig zien wij mooie resultaten: we liggen ruim op koers om het aantal verblijfsdagen van Utrechtse kinderen binnen drie jaar met 25 procent te doen afnemen. We investeren in het voorkomen van instroom via preventie. We innoveren onze zorg, bijvoorbeeld door de groepen te verkleinen, en we zijn scherp op een passende behandelduur. (..) De samenwerking binnen Yeph is hier zeker helpend in.’

Knelpunten Een samenwerkingsverband kost volgens Peerenboom niet meer geld. Er is niet per definitie nieuw zorgaanbod. ‘Met de Utrechtse gemeenten hebben we goede kostendekkende afspraken kunnen maken. Maar innoveren en de zorg kleinschaliger opzetten, doe je voor álle kinderen, niet alleen de Utrechtse. Normaliter hebben we groepen van acht kinderen. We weten echter allemaal dat kleinere groepen beter zijn. Dat maakt het wel duurder, dus dat knelt. Dat geld hebben we niet zomaar.’ De grootste uitdaging van dit moment is de arbeidsmarkt, zegt Peerenboom. ‘We hebben een tekort, dus je wilt mensen vasthouden en meer mensen aan je verbinden, denk aan zij-instromers. Veel mensen zijn gemotiveerd om in de zorg te werken, maar willen wel specifieke voorwaarden. Als zzp’er bijvoorbeeld, of alleen voor bepaalde diensten. Het is een uitdaging om mensen duurzaam te verbinden, binnen vaste teams die kinderen continuïteit kunnen bieden en samen de taken dragen.’

Flexibeler en eenvoudiger Om samenwerkingsverbanden, zoals Yeph, te laten slagen, moet de jeugdzorg behalve kleinschaliger, ook flexibeler en eenvoudiger worden. ‘Er is nu veel differentiatie in hoe de jeugdzorg financieel geregeld is. Dat zouden we ten minste voor de hoog-specialistische zorg graag vereenvoudigen.’ Kleinschalige zorg vraagt ook om aanpassingen van het vastgoed, waardoor het flexibeler is te gebruiken. Voor die vastgoedaanpassingen komen subsidies, maar kleinschaligheid leidt onvermijdelijk tot een toename in zorgkosten. ‘Je wilt de rust en huiselijkheid vergroten door minder kinderen per groep en meer nabijheid van begeleiding. De ratio kinderen/personeel wordt anders. Dat zijn de grootste kosten. Die investering betaalt zich terug in de levensloop van het kind’, aldus Saskia Peerenboom van Yeph.

Behalve in een andere organisatie van de zorg zoekt de sector ook oplossingen in het voorkomen van zorg. Zo kan het lonen om zoveel mogelijk jongeren uit de gesloten jeugdzorg te houden. Met het project ‘Ambulant team JeugdzorgPlus Marathon’ blijkt dit goed mogelijk.

Alternatief voor opsluiting Naar gesloten jeugdzorg wordt vaak gegrepen wanneer alle andere mogelijkheden zijn uitgeput. Uit onderzoek blijkt echter dat opsluiting erg schadelijk is voor kinderen en jongeren. Ambulant team JeugdzorgPlus is een alternatief voor de gesloten plekken. Het is een initiatief van de Haagse jeugdhulpaanbieder iHUB. ‘De gedachte is dat wij veel meer ambulant kunnen organiseren bij gezinnen thuis’, zegt Justus Verbeek, die als manager bij iHUB onder meer verantwoordelijk is voor Ambulant team JeugdzorgPlus Marathon.

Een ambulant team bestaat uit een orthopedagoog en gezinscoaches. Er zijn jongeren die veel hulpverleners hebben gezien en met wie het nog steeds niet goed gaat. Er volgt dan een besluit om hen ergens gesloten te plaatsen. Het ambulante team wil dat besluit voorkomen. ‘Dat doen ze door de doorlooptijd te verkorten en vooral door samen te werken met alle partijen rond het gezin, en alternatieven in te zetten zoals School2Care, een school waarin zorg en onderwijs zijn samengebracht. We werken samen, maar ook stand alone met kinderen die de jeugdbescherming doorverwijst’, vertelt Verbeek.

Het resultaat mag er zijn. 75 procent van de kinderen blijft gevrijwaard van een ‘machtiging gesloten jeugdhulp’ door de rechter, doordat het ambulant team de situatie heeft kunnen veranderen. De ouders zijn dan tevreden en de jongeren zijn aangehaakt. Door intensieve begeleiding is volgens Verbeek meer winst te boeken op de lange termijn. ‘De eerste fase is intensief, maar daarna pakken de jongeren steeds meer autonomie en verantwoordelijkheid.’

Uitbreiding pilot Het Ambulant team JeugdzorgPlus Marathon is een pilot voor twee jaar en heeft tot nu toe veertig jongeren en hun gezinnen geholpen. Dit jaar worden dat er meer, omdat de

samenwerking met School2Care wordt uitgebreid. Bij School2care is plek voor zeventig jongeren. Uiteindelijk komen in totaal zestig tot zeventig gezinnen en jongeren in 2022 in aanmerking voor hulp door het ambulante team. Verbeek verwacht ook dat de pilot een vervolg krijgt. 'Over drie à vier jaar zal 70 tot 80 procent van deze cliënten ambulant behandeld worden en dan is er nog 20 procent dat een kortdurend verblijf nodig heeft. Daar maken we beleid op wat betreft opleidingsplan, qua residentiële voorzieningen, en hoe je dan in combinatie met kleinschaligheid kunt afbouwen. De ambulantisering van de jeugdzorg zit in onze mindset. Over een aantal jaren willen we van driehonderd terug naar vijftig bedden.'

Cijfers 40 jongeren zijn vorig jaar in de tweejarige pilot Ambulant team JeugdzorgPlus Marathon geholpen.

60 à 70 gezinnen worden dit jaar nog geholpen en de pilot krijgt na verwachting een vervolg.

70 à 80 procent van de hoog-specialistische jeugdzorgcliënten wordt over drie à vier jaar ambulant behandeld.

Lennard Bonapart

Samira Ahli *In februari 2015 begon ik als redacteur bij Skipr. Zorgvisie was toen nog de grote concurrent. Sinds 2019 maken we met één redactie deze twee titels én Qruux, ons platform over waardegedreven zorg. Nog altijd schrijf ik met veel interesse over de organisatie van de Nederlandse gezondheidszorg, van vastgoed en finance tot de belangen van patiënten en zorgmedewerkers. Daarnaast ben ik nu adjunct-hoofdredacteur. Met veel trots draai ik als spil in de goed geliede machine die onze redactie*

12) Wat heeft de professional nodig om aan te sluiten bij informele hulp in de jeugdzorg?

Zorg+welzijn 13 juni 2022

Informeel netwerk inschakelen in de jeugdhulp is noodzaak, maar geen gebruik

Zet mensen uit het netwerk van kinderen en jongeren in om ze te ondersteunen als het 'even niet meer gaat'. Dat is al jarenlang het motto en toch blijkt dat professionals de inzet van "informele steunfiguren" lang niet altijd in hun werkwijze meenemen. Beroepsverenigingen hebben een handreiking met tips geschreven: wat heeft de professional nodig om aan te sluiten bij informele hulp in de jeugdzorg?

Inzet van het informele netwerk in de hulpverlening; iedereen vindt het belangrijk en toch blijkt uit signalen van jeugdigen en ouders dat professionals nog niet altijd de inzet van informele steunfiguren meenemen in hun werkwijze. Wat te doen? Allereerst is er bewustwording nodig van de professional dat het ook zijn/haar taak is om het informeel netwerk te versterken, schrijven de opstellers van de Handreiking Informele Steun.

Het gaat om de inzet van familie, vrienden, wijkbewoners, verenigingen en andere mensen in een sociaal netwerk rondom het kind of het gezin. 'De professional mag zichzelf niet primair beschouwen als deskundigen-die-weten-wat-er-nodig-is, maar als iemand die bijdraagt aan het versterken van het versterken van het kind en het gezin, aldus de opstellers. Om het samenwerken met belangrijke personen uit het sociale netwerk en informele steun te stimuleren, zet de handreiking uiteen wat informele steun precies is, waarom het zo belangrijk is en wat je als professional nodig hebt om er concreet mee aan de slag te gaan.

Professionele moed De handreiking voor professionals is opgesteld door de Samenwerkende Beroepsverenigingen in het Jeugddomein (SBJ). Daar zitten bijvoorbeeld in: BPSW beroepsvereniging voor sociaal werkers, de V&VN (de beroepsvereniging voor verplegenden en verzorgenden), Nederlandse Vereniging voor Kinderartsen, Nederlands Instituut van Psychologen en meer

verenigingen die te maken hebben met jeugdhulp. Zij benadrukken dat ‘het behoorlijk wat professionele moed om het netwerk aan zet te laten en om te geloven in en te vertrouwen op oplossingen waar de mensen zelf mee komen. Zeker als die niet ideaal lijken en afwijken van formele hulpverleningsdoelen die meer controle lijken te bieden.’

Regie houden of loslaten De professionele moed schuilt er vooral in dat je de risico’s niet kunt dichttimmeren en dus onzekerheid moet verdragen, aldus de opstellers van de handreiking. ‘Het vergt ook moed om het netwerk uit te nodigen voor gesprekken. Het kan soms een idee zijn dat iemand anders aansluit bij die gesprekken als ze spanning opleveren. Want: wat moet je doen als hij of zij het niet eens is met de aanpak? Deze spanning moet je kunnen verdragen. Het balanceren tussen regie houden en loslaten vraagt om goede (gespreks-) vaardigheden bij de professional.’

Beroepscode en richtlijnen In verschillende beroepscodes wordt wel, en soms ook niet, expliciet aandacht besteed aan het inzetten van informele steun. In de beroepscode voor professionals in sociaal werk bijvoorbeeld onderstreept artikel 19 dat de professional – als dat in het belang van de persoon is- samenwerkt met informele steunfiguren uit het sociale netwerk van de persoon en/of met vrijwilligers.

Dat die samenwerking met het informele netwerk ook daadwerkelijk gebeurt is een professionele norm, staat in de handreiking te lezen. Hoe de professional de informele steun vervolgens inzet is een kwestie van professionele autonomie. Er is geen *one size fits all*. Zeker situaties met een hoge mate van complexiteit vragen om maatwerk. De professional zal dus steeds samen met de persoon en diens netwerk moeten onderzoeken wat het beste manier is om informele steun in te zetten. Van belang is om steeds het kind of de jeugdige als vertrekpunt te nemen.

Meer informatie over de inzet van informele netwerken in de jeugdhulp vind je in de [Handreiking Informele Steun](#)>> (Fried: zie: https://www.bpsw.nl/app/uploads/Zorgvdjeugd_Handreiking-Informele-Steun.pdf)

Carolien Stam Redacteur Zorg+Welzijn

13) Mensen met een verstandelijke beperking kloppen steeds mee bij de gehandicaptenzorg aan

Zorgvisie 14 juni 2022

Naar minder gebruik van de aloude zorg

Mensen met een verstandelijke beperking kloppen voor steeds meer dingen bij de gehandicaptenzorg aan. De sector gaat hier creatief mee om, maar beraadt zich ook op zijn rol in de samenleving.

Dit voorjaar verscheen het trendrapport *De maatschappij, dat zijn zij* van Stichting FWG. De publicatie opent met een existentiële vraag. ‘Wat is gehandicaptenzorg? Over wie hebben we het dan?’, schrijft Astrid Westerbeek, die als directeur Onderzoek en Innovatie bij het trendrapport betrokken is geweest. Het raakt aan de veranderende, maar vooral ook groeiende zorgvraag die bij deze sector terechtkomt. De zorgvraag van mensen met een lichtverstandelijke beperking (lvb) stijgt al meer dan twintig jaar, staat in het rapport. Een steeds complexer wordende samenleving, die een sterke nadruk legt op zelfredzaamheid, is hier debet aan.

Op dit moment ontvangt slechts een fractie van de mensen met een lvb begeleiding vanuit de gehandicaptenzorg, aldus de onderzoekers van FWG. De sector vreest echter dat de groep de komende jaren veel groter zal worden. Inmiddels hebben veel gehandicaptenzorgorganisaties zelf al een specifiek zorgaanbod ontwikkeld voor de groeiende lvb-doelgroep. Het aanbod loopt uiteen van poliklinieken voor diagnostiek, digitale begeleiding op afroep, dagbesteding, tot diverse vormen van begeleid wonen, individueel of in groepen. Ook helpen gehandicaptenzorgorganisaties mensen met een lvb werk te zoeken en te houden.

Met een stijgende zorgvraag stuit de gehandicaptenzorg op een tweede knelpunt: de krappe arbeidsmarkt. Volgens brancheorganisatie Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) komt de sector nu al zo'n 5.500 medewerkers tekort, van wie ongeveer 2.000 nodig zijn in de complexe zorg. Om de krapte het hoofd te bieden, proberen organisaties allereerst medewerkers te behouden. Ze doen dat door beginnende medewerkers beter te begeleiden en een realistischer beeld te geven van het intensieve werk. Een andere manier om met de tekorten om te gaan, is mensen versneld of flexibel inzetten en opleiden.

Maatwerk Volgens Ramon de Groot van zorgaanbieder 's Heeren Loo is het begrip 'diploma' veel te ruim geworden. Een lang standaardleertraject, ongeacht iemands werk- en levenservaring, vindt hij niet meer passen bij deze tijd. Al jaren werkt hij, samen met ActiZ en VGN, aan 'opleiden op maat'. Eerst door te werken met branchegerichte deelopleidingen en nu met mbo-certificaten. 'Met het onderwijsconcept Praktijkgestuurd Leren hebben we al een stap gezet', vertelt De Groot. 'Werken met mbo-certificaten is in een stroomversnelling gekomen. De coronabanensubsidie en de Nationale Zorgklas (in 2020 opgericht om verkorte leertrajecten aan te bieden tijdens de coronacrisis, red.) hebben daarin een grote rol gespeeld. Nu kunnen we echt maatwerk aanbieden.' De nieuwe manier van praktijkleren wil 's Heeren Loo nog breder trekken. Het moet integraal deel gaan uitmaken van ieders carrière in de gehandicaptenzorg. 'We willen iemand niet meer opleiden voor de gehele branche, maar specifiek voor de locatie waar hij of zij gaat werken', legt De Groot uit. 'En als je van functie verandert of doorstroomt, leer je een stukje bij. Precies dat wat je nodig hebt om de zorgvraag van de cliënt te kunnen beantwoorden.'

Een punt waarnaar gekeken moet worden is salariering. Het salarisgebouw en de cao zijn nog gebaseerd op diploma's en functies en hebben niet veel speelruimte. De Groot: 'Daar moeten we goede oplossingen voor vinden, anders kan het voor veel mensen een *deal breaker* worden.'

Schuiven met taken Naast aandacht voor behoud, werven en opleiden, dwingt de schaarste gehandicaptenzorgorganisaties om in eigen huis te schuiven met taken en verantwoordelijkheden. Zo werkt gehandicaptenzorgorganisatie ORO in de Peel aan het 'Huis van de Toekomst'. In dat huis past de zorgaanbieder een zelfontwikkeld model dat, uitgaande van de behoefte van de cliënt, de zorgmedewerker handvatten geeft om de zorgvraag in te vullen. Wat kan de cliënt zelf, eventueel met hulp van technologie? Wat kan hij samen met naasten, vrijwilligers of medecliënten? Wat een andere professional dan de zorgmedewerker doen? Tot slot blijft in dit trechtermodel over waaraan echt de zorgmedewerker te pas moet komen.

'In de eerste pilot, waar 24 cliënten aan meededen, bleek dat 90 procent van hun wensen en behoeftes op een andere manier kon worden ingevuld dan voorheen', vertelt Charles van Eemeren, directeur bedrijfsvoering bij ORO. 'In de tweede fase hebben we het concept verder getest. Daaruit bleek dat 83 procent van behoeftes en wensen anders ingevuld kon worden.'

Mooie concrete voorbeelden zijn er volgens Van Eemeren legio. Van cliënten die wel zelfstandig boodschappen kunnen doen als ze het samen doen tot cliënten die met behulp van een app inzicht in hun eigen dag krijgen en zo minder vaak een zorgmedewerker over de vloer hoeven te hebben. ORO heeft ook haar eigen facilitaire processen tegen het licht gehouden. Waar de afvalverwerking eerst was uitbesteed, is dat nu een taak van cliënten. 'Met de elektrokar halen ze het afval op en brengen het naar de afvalverwerker die we hebben gekocht. Het bespaart jaarlijks 35 duizend euro, de cliënt ervaart werkgeluk én is een stuk rustiger, waardoor minder zorg nodig is.'

Maar het draait niet alleen om concrete successen, benadrukt Van Eemeren. 'Het Huis van de toekomst gaat niet over nieuwe instrumenten. Het gaat om een omslag in het denken. Hoe kan ik dit oplossen op een andere manier, zonder een beroep te doen op de zorg?'

Voor sommige naasten van cliënten is het een ongemakkelijk verhaal. Iemand met een verstandelijke beperking die naar de supermarkt wordt gestuurd? 'Tuurlijk, we zien wel terughoudendheid. Soms heeft het vooral met beleving te maken. Denk aan de inzet van domotica 's nachts. Eén 'nachtzuster' zit nu voor een scherm met honderd beeldjes. Ouders vinden dat best eng, maar eigenlijk is het juist

veiliger. De traditionele nachtzuster gaat ook slapen, terwijl de sensortechnologie altijd werkt. En als er gewoonweg niet genoeg mensen zijn voor de zorg, zullen we wel moeten.'

Digitalisering Ook de FWG signaleert in het trendrapport *De maatschappij, dat zijn zij* de grote impact van digitalisering op de gehandicaptenzorg en schetst de hoge verwachtingen hiervan. De mogelijkheden lijken eindeloos, aldus het rapport. Er zijn de sociale robot Phi bij Philadelphia, een eetrobot die eten opschept en naar de cliënt's mond brengt, apparatuur ingebouwd in een bril die teksten voorleest aan slechtzienden, en een smartglass waarmee een cliënt door hoofdbewegingen een rolstoel kan besturen. Denk ook aan een avatar die gebarentaal aanleert. Of aan technologie in huis om gordijnen te bedienen met een smartphone. Games en virtual reality als aanvulling op therapie om bijvoorbeeld emoties te leren herkennen, sociale vaardigheden te oefenen of ervaringen op te doen.

Het rapport werd aangeboden aan Rick Brink, adviseur op het gebied van inclusievraagstukken en voormalig (officieus) minister van Gehandicaptenzaken. Van ervaringsdeskundige Brink mogen de slimme technologische innovaties nog veel meer worden ingezet. 'Ze helpen het leven van mensen met een beperking makkelijker maken', zegt hij. 'Ik doe zelf mee met *Be My Eyes*, waarbij je iemand die slechtziend is, digitaal kunt ondersteunen. Dat kan met grote en kleine dingen. Zo heb ik laatst nog iemand geholpen die een rode trui aan wilde trekken. Er zijn veel goede voorbeelden, maar een robot gaat nooit de mens vervangen. Een boterham smeren, kan een robot prima. Liefde en aandacht geven, zover is de technologie niet.

Samira Ahli

Leendert Douma

14) Minister De Jonge wil jaarlijks 30.000 flex- en transformatiewoningen

Binnenlands Bestuur 14 juni 2022

Minister wil twee keer zoveel flex- en transformatiewoningen

Minister De Jonge wil jaarlijks 30.000 flex- en transformatiewoningen. Zo wil hij de woningbouw versnellen naar 100.000 woningen per jaar.

Jaarlijks moeten er 15.000 flexwoningen en 15.000 woningen uit transformatie bijkomen als 'structurele flexibele schil', zo schrijft minister Hugo de Jonge (CDA) voor Volkhuysvesting en Ruimtelijke Ordening aan de Tweede Kamer in een [brief](#) (Fried: zie:

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2022/06/10/kamer-brief-over-versnelling-woningbouw/kamerbrief-over-versnelling-woningbouw.pdf>) over de

versnelling van de woningbouw.

Nationaal transformatieloket Volgens De Jonge zijn er afgelopen tien jaar 'meer dan honderdduizend' transformatiewoningen gebouwd. Om tot jaarlijks 15.000 transformatiewoningen te komen heeft hij een Nationaal Transformatieplan gemaakt. Dat behelst onder andere afspraken maken met regio's en een verhoging van het transformatiebudget van 58 naar 80 miljoen euro. (Volgens het Nationaal Transformatieplan stonden in 2021 10 procent van de kantoren en 9 procent van de winkels leeg.) Ook komt er een 'Nationaal transformatieloket' om kennis en expertise te verspreiden.

Onzekerheden over eindwaardes Flexwoningen, 'woningen die modulair zijn en daarmee gemakkelijk aanpasbaar, verplaatsbaar of demontabel zijn', hebben afgelopen jaren minder bijgedragen aan de nieuwbouw dan transformatiewoningen. De laatste twee jaar is de wijzer bij 5.000 flexwoningen per jaar blijven hangen. Hoewel er meer initiatieven zijn om flexwoningen te bouwen, blijven die vaak hangen 'op de onderliggende businesscases'. Oorzaken: 'onzekerheden over eindwaardes, verplaatsingskosten en (vervolg)locaties.'

Demontabel optoppen Dat moet veranderen door prestatieafspraken met gemeenten en regio's en door kennisdeling. 'Het bevorderen van verdere innovatie, industrialisatie en circulariteit blijft voor flexwoningen van belang', vult De Jonge aan. Dat leidt tot bijvoorbeeld 'demontabel optoppen van galerijflats of (...) garageboxen.'

Oekraïense ontheemden Volgens de minister zijn flex en transformatie 'de beste manieren om snel extra woonruimte toe te voegen (...) voor starters, studenten, statushouders, Oekraïense ontheemden, dak- en thuisloze mensen, jongeren die het huis uit willen gaan en mensen die vanwege een scheiding dringend woonruimte nodig hebben, of door ontslag, schulden of ziekte hun huis niet meer kunnen bekostigen en op korte termijn een nieuw onderkomen zoeken.' Uit de Woningbouwimpuls voor 2026 trekt De Jonge 100 miljoen euro naar voren.

Ingehuurde deskundigen Een Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting, bestaande uit drie leden en 'extra ingehuurde deskundigen', is bedoeld om de versnelling aan te jagen. Tot eind 2023 is er 12 miljoen euro voor de taskforce beschikbaar.

Onherroepelijke omgevingsvergunning In zijn brief geeft de minister verder aan dat in de reguliere nieuwbouw voor 72 procent van de nog te bouwen woningen een onherroepelijke omgevingsvergunning ontbreekt. 'Daardoor kan de bouw niet starten en zijn opleverdata of zelfs realisatie onzeker.' Het kabinet heeft zich als doel gesteld om 100.000 woningen per jaar bij te bouwen.

Harry Perrée

15) Gemeenten werpen nauwelijks barrières op tegen criminele investeerders in vakantieparken

Binnenlands Bestuur 14 juni 2022

Onderzoek: vakantiepark is witwasparadijs

Gemeenten werpen nauwelijks barrières op tegen criminele investeerders in vakantieparken. Die wassen daar op grote schaal geld wit.

Redactie 13 juni 2022 Door een gebrek aan kennis en capaciteit werpen gemeenten nauwelijks barrières op tegen criminele investeerders in vakantieparken. Die wassen daar op grote schaal geld wit, blijkt uit onderzoek van het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) Oost-Nederland. Gemeenten staren zich blind op de voordelen voor het toerisme.

Witwassen In een vertrouwelijk rapport van het RIEC staat volgens De Telegraaf dat criminelen geld witwassen via de aankoop van recreatiewoningen of zelfs volledige vakantieparken. Dat gebeurt door renovatie, herverkaveling, exploitatie of doorverkoop en door de inbreng van zwart geld in goedlopende vakantieparken. Lucratieve verdienmodellen zijn niet alleen reguliere verhuur of exploitatie, maar ook huisvesting van arbeidsmigranten of andere kwetsbare doelgroepen en de inzet van recreatieobjecten voor drugsproductie, illegale prostitutie of de opslag van illegale goederen, waarschuwen de onderzoekers.

Voltooide ondermijning De overheid heeft geen zicht op de (ver)koop van chalets en stacaravans, omdat het Kadaster deze transacties niet registreert. Aan- en verkoop gebeurt vaak *cash* en die betalingen zijn door 'gewiekste constructies' vaak moeilijk te traceren, blijkt uit het onderzoek. 'Voltooide ondermijning' noemen rechercheurs dit tegenover De Telegraaf: het witwassen is al zo lang ongemoeid aan de gang dat het niet of nauwelijks meer te bewijzen is. Dit beeld wordt bevestigd in het RIEC-rapport.

Toerisme Door samenwerking met lokale overheden krijgen criminelen een positie in de bovenwereld, staat in het rapport. Volgens burgemeester Ahmed Marcouch van Arnhem, voorzitter van het RIEC Oost-Nederland, staren gemeenten zich blind op de voordelen: een boost voor het toerisme en het opknappen van parken. ‘Ze zijn daardoor soms te weinig kritisch, maar witwassen is ook moeilijk te zien en aan te tonen. Dus al zie je het, dan kun je er lang niet altijd wat aan doen.’

Blinde vlek Marcouch is bezorgd over de relatief gemakkelijke manier waarop criminelen via vakantieparken geld kunnen witwassen. ‘Vakantieparken kennen een enorme dynamiek en vormen een ideaal object voor criminelen, die soms ook zelf parken runnen. Aanleiding voor het onderzoek waren zorgwekkende signalen over investeringen door criminelen.’ Er gaat erg veel geld in om, zegt de burgemeester. ‘Mogelijk tientallen miljoenen euro’s. Er is helaas veel te weinig aandacht voor. Het is een blinde vlek. Sommige eigenaren zijn zelf crimineel.’

Versnipperd De burgemeester benadrukt dat door de enorme groei van het aantal parken alertheid en actie nodig is. ‘Preventief, door het weigeren van vergunningen via de Wet Bibob en voorlichting aan gemeenten, maar ook repressief door controles en strafrechtelijke onderzoeken. De aanpak is nu versnipperd en er is vaak te weinig capaciteit bij opsporingsdiensten en gemeenten.’

Landelijke aanpak Het onderzoek heeft risico-indicatoren in kaart gebracht voor criminele investeringen. Uit data-analyse blijkt dat bijna elke gemeente te maken heeft met een of meerdere risico-indicatoren. De bevindingen zijn dermate alarmerend, dat er meteen is besloten tot een groot vervolgonderzoek. Marcouch ziet ook dat de problematiek in het hele land speelt. Hij pleit voor een landelijke aanpak.

16) We moeten hulpverleners leren hoe ze beter met kinderen kunnen praten

Zorg+welzijn 15 juni 2022

‘Bij trauma-aanpak voelen veel kinderen zich gebruikt als informant’

Voor de impact op kinderen van problemen als onveiligheid en langdurige armoede is steeds meer aandacht, maar nog lang niet genoeg. Dat constateert Majone Steketee, wetenschappelijk directeur van het Verwey – Jonker Instituut. ‘We moeten hulpverleners leren hoe ze beter met kinderen kunnen praten.’

Een op de drie kinderen die in gezinnen wonen die ondersteuning krijgen van Veilig Thuis heeft klinische traumaklachten. Twintig procent ontwikkelt een posttraumatische stress-stoornis. Schokkend hoge cijfers, vindt Steketee, betrokken bij dit onderzoek waarbij gezinnen anderhalf jaar gevolgd worden.

Behoeften kind ‘De data laten zien dat kinderen die stress ervaren door bijvoorbeeld langdurige armoede, psychische problematiek van ouders en/of continue onveiligheid thuis daar complexe problemen aan overhouden. Het onderzoek laat ook zien dat we bij de aanpak van trauma nog veel te veel focussen op hoe kunnen ouders het beter gaan doen. We moeten veel alerter zijn op wat ouders zelf in hun verleden hebben meegemaakt, want als je ouders niet helpt bij eigen traumatische klachten kunnen zij ook geen stabiele omgeving aan hun kinderen bieden. Bovendien moeten we veel meer aandacht hebben voor de behoeften van het kind.’

Kinderen alleen als informant gebruikt Betere gesprekken met kinderen voeren begint bij oprechte aandacht, zegt Steketee. ‘Kinderen hebben nu vaak het gevoel dat ze alleen als informant worden gebruikt. Een hulpverlener praat wel met het kind, maar gebruikt de informatie alleen om maatregelen tegen de ouders te nemen. Kinderen krijgen daar vaak geen uitleg over. Dat

geeft hen een heel vervelend gevoel: “Je gebruikt me tegen mijn ouders”. Dat is natuurlijk geen basis om een vertrouwensband op te bouwen.’

Als volwaardig persoon benaderen Kinderen begrijpen het meestal heus wel als hulpverleners informatie moeten melden, zelf al is dat hele vertrouwelijke informatie over hun situatie. Dat leerde Steketee uit het onderzoek. ‘Maar je moet ze wel uitleggen wat je met informatie doet. Vertel ze open waarom je moet melden en wat er vervolgens zou kunnen gebeuren.’ Nu krijgen kinderen zelden zelf hulp aangeboden en worden ze niet als volwaardig persoon benaderd, wijst het onderzoek uit.

Hekel aan labels Als kinderen ergens een hekel aan hebben is het wel aan labels, zegt Steketee. ‘Een kind dat thuis geconfronteerd wordt met armoede vindt het meestal heel moeilijk om op school daarover te praten. Niemand wil immers weggezet worden in een hoek, en daar zijn kinderen wel bang voor. Tegelijk zien we ook dat kinderen het bespreken van die problemen wel heel belangrijk vinden. Als ze de vraag krijgen wat ze een vriend of vriendin zouden adviseren als hij of zij zulke problemen zou hebben, zeggen ze allemaal: het met iemand bespreken.’

Praten met kinderen over kindermishandeling Hoe spreek je dan met kinderen over onveiligheid, armoede, psychische problematiek van ouders? Verschillende hulpmiddelen kunnen sociaal werkers en andere professionals daarbij helpen. Steketee is bijvoorbeeld enthousiast over het boek van vertrouwensarts Patries Worms en trainer Marike van Gemert. Het Praktijkboek praten met kinderen over kindermishandeling geeft professionals concrete handvatten om gesprekken met kinderen te voeren.

Opleiding Daarnaast is er op de opleidingen veel meer aandacht nodig voor gesprekken voeren met het kind, vindt Steketee. Daar hoort volgens haar ook bij beter begrijpen hoe het mechanisme van traumaklachten werkt. ‘Het is als de reacties van mensen op wolven: sommigen bevriezen, anderen rennen weg en weer anderen vallen aan. Kinderen die voortdurend een wolf in huis hebben, of dat nu is vanwege armoede, psychische problemen of geweld, leren zichzelf gedrag aan in een poging de impact te stoppen. Sommige kinderen slapen extreem veel, omdat ze het dan niet hoeven te ervaren. Anderen vertonen probleemgedrag in de klas omdat alles wat onverwacht is al onveilig aanvoelt. De impact van psychisch geweld blijkt dan vaak nog groter dan een klap krijgen.’

Loyaal naar ouders Voor hulpverleners is hiermee omgaan heel ingewikkeld, beseft Steketee. Ook al omdat kinderen vaak heel loyaal zijn naar hun ouders, ook als die ouders een bron van onveiligheid (lijken te) zijn. ‘Ieder kind wil warmte en erkenning, en dat zoek je toch als eerste bij de ouders. Dus natuurlijk zijn dit moeilijke gesprekken. Maar wat nu al beter kan is uitleggen wat de hulpverlening doet en waarom én wat het kind zelf kan doen in een onveilige situatie. Daarmee zouden wel al een flinke stap vooruitzetten die cruciaal is voor het verwerkingsproces van deze kinderen.’

Jeroen Wapenaar

17) Ouderen actiever benaderen met informatie over de beschikbare inkomensvoorzieningen

Binnenlands Bestuur 16 juni 2022

Ombudsman: 'Help ouderen met aanvragen van inkomensregelingen'

Gemeenten moeten ouderen actiever benaderen met informatie over de beschikbare inkomensvoorzieningen, zegt de Nationale ombudsman.

Sommige ouderen leven onder het sociaal minimum omdat ze geen gebruik maken van de inkomensondersteunende regelingen waar ze recht op hebben. Het is aan gemeenten en

uitkeringsinstanties om die financieel kwetsbare ouderen actiever te benaderen, stelt de Nationale ombudsman.

Te veel gevraagd 'Veel instanties gaan ervan uit dat een oudere die recht heeft op een inkomensvoorziening, dat zelf regelt', zegt ombudsman Reinier van Zutphen. 'Maar dat is voor veel ouderen veel te veel gevraagd.' Regelingen zijn bijvoorbeeld niet bekend bij de doelgroep, of te ingewikkeld om aan te vragen. 'Terwijl juist deze voorzieningen ervoor moeten zorgen dat zij niet onder het bestaansminimum terecht komen.'

Loket Ouderen hebben daarom behoefte aan een meer proactieve benadering van gemeenten en uitkeringsinstanties, ziet de ombudsman. Wacht niet tot ouderen zelf contact opnemen, raadt Van Zutphen aan, maar neem zelf initiatief. 'Het helpt als er in het gemeentehuis, wijk-of buurtcentrum of bibliotheek een loket is waar ouderen terecht kunnen.'

In de buurt Ook intermediairs, die ouderen helpen met hun financiële administratie, kunnen een belangrijke rol spelen. De overheid doet er goed aan om in deze intermediairs te investeren. Zij zijn vaak bij ouderen in de buurt, spreken hun taal, hebben kennis van hun cultuur en nemen de tijd.

Automatisch Daarnaast kunnen gemeenten en uitkeringsinstanties meer gebruik maken van beschikbare data om in kaart te brengen welke ouderen nog geen gebruik maken van regelingen die ze mogelijk nodig hebben. Inkomensvoorzieningen waar geen verplichtingen aan verbonden zijn, kunnen bovendien automatisch worden toegekend.

Welke regelingen zijn er? Ouderen die financieel kwetsbaar zijn, bijvoorbeeld omdat ze geen volledige AOW-uitkering krijgen en geen of een klein aanvullend pensioen hebben, kunnen aanspraak maken op allerlei regelingen. Zo is er de Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO), huur- en zorgtoeslag en bijzondere bijstand. Andere mogelijke voorzieningen zijn de ouderenkorting, aftrek van zorgkosten bij de belastingaangifte, kwijtschelding van lokale belastingen, een kortingspas van de gemeente, een gemeentelijke zorgverzekering en de energietoeslag. Maar ouderen maken dus niet altijd gebruik van de regelingen waar ze recht op hebben. Problemen ontstaan vooral op het moment dat mensen de AOW-leeftijd bereiken, constateert de Nationale ombudsman, omdat er dan vaak van alles verandert in de financiële situatie.

Adriaan de Jonge Redacteur

18) Resultaatgericht indiceren binnen de huishoudelijke hulp

Google melding Wmo: Regio Noordkop 16 juni 2022

Hollands Kroon wil vanaf 2023 resultaatgericht indiceren

Hollands Kroon – De gemeente Hollands Kroon zal, als het aan het huidige college ligt, vanaf 2023 starten met resultaatgericht indiceren binnen de huishoudelijke hulp. Inwoners die ondersteuning nodig hebben krijgen dan niet meer een vast aantal uren hulp, maar slechts garanties over het resultaat. Bijvoorbeeld dat de keuken of de badkamer schoon wordt gemaakt. Volgens de gemeente zorgt het ervoor dat inwoners die de hulp het hardste nodig hebben deze ook krijgen. De juridische grondslag is momenteel nog discutabel.

Zo zijn er meerdere rechterlijke uitspraken (Fried: zie: <https://vng.nl/nieuws/uitspraak-crvb-wmo-begeleiding-in-uren-toekennen>) geweest waarmee gemeenten zijn teruggefloten. Een indicering op basis van het resultaat zou te weinig duidelijkheid bieden voor de ontvanger van de huishoudelijke hulp. Ook kan het voor rechtsonzekerheid zorgen. Daarnaast zijn veel mensen bang dat het resultaatgericht indiceren wordt gebruikt als middel om flink te besparen op de WMO: Waar de hulp eerst verbonden was aan een vast aantal uren komt er nu een relatief subjectieve maatstaf voor terug.

Normenkader

Want wanneer is een badkamer precies schoon? Dat oordeel is straks toch echt aan de zorgaanbieder. Om de juridische bezwaren tegen deze onzekerheid te weerleggen worden wel enige concrete afspraken gemaakt. Zo kan er tussen de cliënt en de zorgaanbieder worden vastgelegd dat er bijvoorbeeld minstens één keer per week gestofzuigd wordt. Dit wordt allemaal vastgelegd in een activiteitenplan. Daarin wordt gewerkt volgens het normenkader van Bureau HHM, waarover de rechter heeft geoordeeld (Fried: zie:

<https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Centrale-Raad-van-beroep/Nieuws/Paginas/Gemeenten-mochten-Wmohuishoudhulp-niet-baseren-op-nieuwe-normtijden.aspx>)

dat deze deugdelijk is. In het normenkader is vastgelegd hoe lang huishoudelijke werkzaamheden gemiddeld duren, waardoor objectief kan worden vastgesteld of een resultaatgerichte indicering realistisch is.

GroenLinks Hollands Kroon stelde in juni vorig jaar al vragen aan het college over resultaatgericht indiceren. In februari 2021 nam de raad namelijk al een voorstel over het budgetplafond binnen de WMO aan waarin werd voorgesorteerd op een wijziging van de indiceringsmethode. De partij vroeg zich af of het resultaatgericht indiceren niet tegen de wet is, gezien de verschillende rechterlijke uitspraken die in het nadeel van de methodiek besloten. Ook toen gaf het college aan dat dit door het maken van duidelijke afspraken niet vanzelfsprekend het geval is. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft in de afgelopen jaren vaker aangegeven positief te kijken naar resultaatgericht indiceren. Een wetsvoorstel zou in de maak zijn.

Nieuw beleid De voorgenomen beleidswijziging zou medio 2021 al aan de raad worden gepresenteerd, maar dit is inmiddels twee keer uitgesteld. Nu is er meer duidelijk over het tijdspad: Vóór september 2022 komt er een voorstel naar de raad. Wanneer deze in meerderheid instemt met het voorstel kan het nieuwe beleid op 1 januari 2023 ingaan. Er volgt een overgangsfase van zes maanden waarin alle cliënten met huishoudelijke hulp een herindicatie krijgen. Alle nieuwe aanvragen worden vanaf 1 januari 2023 meteen resultaatgericht geïndiceerd. Volgens de berekeningen van de gemeente kan er door het resultaatgericht indiceren op termijn jaarlijks ruim een half miljoen euro worden bespaard.

Stijn Vos is werkzaam als politiek verslaggever bij Regio Noordkop. E-mail: stijn@regionoordkop.nl

19) Groot aantal gemeenten gebruikt niet 'beproefd' instrument om schuldenrust te bieden

Binnenlands Bestuur 17 juni 2022

147 gemeenten 'vinden schuldenrust niet belangrijk'

Een groot aantal gemeenten maakt nog geen gebruik van een 'beproefd' instrument om schuldenrust te bieden.

Het merendeel van de gemeenten maakt inmiddels gebruik van een systeem dat ervoor zorgt dat mensen in de schuldhulpverlening geen deurwaarders op de stoep krijgen. Het is een 'beproefd, veilig en efficiënt instrument', meent de vereniging van schuldhulpverleners NVVK. Toch zijn nog 147 gemeenten niet aangesloten.

Stoppen Het gaat om de Verwijsindex Schuldhulpverlening (VISH), een systeem dat in 2009 werd opgezet door deurwaarders en schuldhulpverleners samen. In dat systeem geven gemeenten aan welke inwoners schuldhulp krijgen, waarna deurwaarders direct stoppen met beslaglegging en andere incassomaatregelen. Sinds begin 2021 maken steeds meer gemeenten gebruik van de VISH, maar 147 blijven nog achter.

Handig kaartje Door middel van *naming & shaming* probeert de NVVK nu de resterende gemeenten in beweging te krijgen. 'We hebben een handig kaartje gemaakt waarop je snel kunt zien of jouw gemeente schuldenrust en beperking van deurwaarderskosten wel of niet belangrijk vindt voor haar inwoners', aldus de vereniging. (Fried: zie: <https://www.nvbk.nl/page/1439/2022/06/15/Handig-kaartje-waarop-je-kunt-zien-of-jouw-gemeente-schuldenrust-belangrijk-vindt?originNode=1420>)

Beweging In de beginfase van het systeem waren er bij gemeenten nog twijfels over de bescherming van persoonsgegevens, zegt NVVK-woordvoerder Auke Schouwstra. Maar die zorgen zijn volgens hem weggenomen. Daarom doen inmiddels steeds meer gemeenten mee. Schouwstra: 'De beweging is in gang gezet. Maar je ziet dat het toch best lang duurt.'

Kosteloos Het kost gemeenten meer werk als iemand in de schuldhulpverlening steeds weer te maken krijgt met nieuwe aanmaningen of beslagleggingen, benadrukt Schouwstra. Bovendien is deelname aan het systeem voor gemeenten kosteloos. Schouwstra: 'De vraag is: wat houdt gemeenten tegen?'

Adriaan de Jonge Redacteur

20) Zorgen dat jullie samen bij oma kunnen blijven

Eigen Kracht Centrale 17 juni 2022

Een kring van tantes

"Oma zorgde al jaren voor haar drie kleinkinderen en dat ging goed, ook toen het oudste meisje problemen kreeg. Ze schakelde een tandje bij en alles liep door. Totdat ze merkte dat het meisje zichzelf beschadigde en niet meer naar school ging. Toen belde ze mij," vertelt een jeugdbeschermer. "De moeder was opgenomen in verband met psychische problemen, de vaders van de kinderen waren niet in beeld. De kinderen waren al jaren onder toezicht gesteld en woonden bij hun oma, wat heel goed ging. Maar nu werd het haar te veel. Zowel zij als wij hadden zorgen om de meisjes. Ik stelde een Eigen Kracht-conferentie voor."

Samen blijven De Eigen Kracht-coördinator: "De oma vond het moeilijk om mensen te vragen, ze wilde het graag zelf kunnen. Terwijl ik bij haar was, kwam een andere dochter langs, een tante van de meisjes. Zij was blij dat er iets gedaan werd. 'Mijn moeder heeft steun nodig,' zei ze. 'Zo gaat het niet langer.' Zij riep de meisjes erbij en met elkaar dachten ze na wie ze konden vragen om mee te denken. Het oudste meisje wilde niet dat iemand wist wat er aan de hand was. De tante zei: 'Iedereen houdt van je, heeft zorgen en wil jou en ook oma helpen. En vooral zorgen dat jullie samen bij oma kunnen blijven. Maar dan moet er wel iets veranderen.' Dat hielp."

Rust In een bijgebouw van de kerk kwamen achttien familieleden bij elkaar. Helaas kon de moeder er niet bij zijn. De Eigen Kracht-coördinator: "Iedereen was blij elkaar te zien, maar toen ze begonnen met praten werd het serieus. De vier tantes namen het voortouw. Ze maakten een plan met elkaar. Het oudste meisje gaat ieder weekend bij een tante slapen. Dat wilde ze graag. De andere twee meisjes slapen dan afwisselend bij twee andere tantes. Een neef gaat helpen met huiswerk. Een andere tante gaat twee keer per week koken bij oma en eet dan ook mee en ze gaat iedere zaterdag iets leuks doen met haar moeder. Er is ook andere steun en er zijn afspraken om het contact met de moeder van de meisjes te herstellen. Na vijf weken heb ik gebeld hoe het ging. De oma had meer rust gevonden en kon de zorg beter aan, het oudste meisje ging weer naar school. De eerste stappen zijn gezet."

Een sterk verhaal op vrijdag

Voor mij is vrijdag altijd een dag om even stil te staan bij de verhalen uit de dagelijkse praktijk van mijn collega's en mij. Bijzondere verhalen, omdat uitzichtloze situaties soms 180 graden draaien. Sterke verhalen, omdat ze de kracht tonen van mensen die hun vragen durven delen met de mensen om hen heen en zo met vereende kracht tot oplossingen komen. Ze zijn het delen waard.

Ik wens u en de uwen veel verbinding en een prettig weekend,

Hedda van Lieshout

21) Motie waarin onzekerheid over de huisvesting van de Voedselbank wordt weggenomen

Leidsch Dagblad 19 juni 2022

Katwijkse raad wil Voedselbank niet verhuizen

Roza van der Veer 19 juni 2022 KATWIJK De Katwijkse Voedselbank moet nog minimaal vijf jaar gebruik kunnen maken van het voormalige schoolgebouw De Dubbelburg in Rijnsburg. Die opdracht heeft de voltallige gemeenteraad donderdag gegeven aan het college van burgemeester en wethouders. Wethouder Gerard Mostert beloofde snel helderheid te geven over de toekomstige huisvesting van de Voedselbank.

De Voedselbank in Katwijk verstrekt wekelijks 185 voedsel- en verzorgingspakketten en steunt daarmee meer dan 500 burgers. Gebruikers van de Voedselbank kunnen rekenen op een tweemaandelijks knipbeurt, er is een tweedehands kledingbedrijf, er is aandacht voor verjaardagen en uitjes voor kinderen en er is een ombudsfunctie waar Katwijkers worden doorverwezen. „Het is jammer dat het nodig is maar Katwijk heeft, en dat zeg ik met enige schroom, een heel goede Voedselbank”, constateerde CDA-raadslid Dick Oudwater.

Om die reden diende hij een motie in waarin de onzekerheid over de huisvesting van de Voedselbank wordt weggenomen. Sinds 2020 huist de Voedselbank in het voormalige schoolgebouw in Rijnsburg nadat het vorige onderkomen werd afgebroken. De huurovereenkomst geldt voor vijf jaar maar de Voedselbank heeft tijd nodig als een verhuizing, door het aflopen van huurcontract, noodzakelijk is. Die verhuizing komt er niet als het aan de Katwijkse raad ligt. CDA-raadslid Oudwater wees erop dat het schoolgebouw juist zeer geschikt is voor de Voedselbank. „Er is veel geïnvesteerd in zonnepanelen, het groen en de buitenruimte. De inwoners die hier wekelijks komen, voelen zich hier veilig en geborgen. Dus laten we duidelijkheid geven over de huisvesting.” In een motie, mede ingediend door de PvdA en ondertekend door de andere fracties, riep hij het college op de huurovereenkomst met vijf jaar te verlengen. Wethouder Mostert was blij met de waardering voor de Voedselbank. „We zijn al in gesprek over de huisvesting.”

22) Kinderen zijn steeds vaker de dupe van crisis in asielopvang

De Volkskrant 20 juni 2022

Hulporganisaties slaan alarm: ‘Kinderen komen slechter uit asielopvang dan dat ze erin gaan’

De huidige noodopvanglocaties zijn fnuikend voor welzijn en ontwikkeling van vluchtelingenkinderen. ‘Kinderen zijn steeds vaker de dupe van crisis in asielopvang.’

Peter de Graaf 20 juni 2022 De leefomstandigheden van vluchtelingenkinderen in de noodopvanglocaties in Nederland zijn ‘beneden alle peil’. Dat concluderen ruim tachtig professionals

in de jeugdgezondheidszorg en het onderwijs in een onderzoek van de Werkgroep Kind in azc, dat vandaag op Wereldvluchtelingendag wordt gepubliceerd.

Kinderen in de noodopvang lopen aantoonbare ontwikkelingsschade op en hebben onvoldoende toegang tot onderwijs en zorg. Ze worden van hot naar haar gesleept en gaan soms maandenlang niet naar school. Ook raken sommige kinderen ondervoed omdat ze het aangeboden voedsel niet lusten en eten.

De Werkgroep Kind in az, waarin meerdere hulporganisaties voor kinderen samenwerken, roept het kabinet op de ruim tweeduizend kinderen direct uit de noodopvanglocaties te halen en over te plaatsen naar 'kleinschalige, stabiele en blijvende asielopvang'. Volgens de ondervraagde professionals komen de belangen van asielkinderen momenteel ernstig in de knel. 'Kinderen komen slechter uit onze opvang dan dat ze erin gaan', merkte een van hen zelfs op.

INSPECTIES SCHRIJVEN BRANDBRIEF OVER SLECHTE ASIELOPVANG KINDEREN

Ook volgens de Inspectie Justitie en Veiligheid en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd schiet de zorg voor kinderen en jongeren in de asielopvang tekort. De organisaties roepen staatssecretaris Eric van der Burg (Asiel) maandag in een brandbrief (Fried: zie: <https://www.inspectie-jenv.nl/Publicaties/brieven/2022/06/17/signaalbrief-kinderen-in-de-asielopvang>) op om in te grijpen. Door de grote druk op de opvang kunnen de medewerkers minder goede opvang en begeleiding leveren dan eigenlijk zou moeten. De inspecties troffen verscheidene misstanden aan. Minderjarigen krijgen te maken met stress of zelfs geweld en hebben onvoldoende toegang tot zorg en onderwijs. Volgens de inspecties moeten kinderen vaak veel te lang in de nachtopvang slapen. In de centrale ontvangstlocatie in Ter Apel bleken drie keer zoveel alleenstaande minderjarigen te verblijven als de bedoeling is. Op hen wordt volgens de inspecties niet goed gelet: hun kamers worden vies, samen eten zit er vaak niet in en er ontstaan onveilige situaties omdat groepjes kinderen en jongeren met elkaar ruziën.

Vorige maand nam de Tweede Kamer een motie aan waarin eveneens aandacht wordt gevraagd voor de nijpende situatie waarin vluchtelingenkinderen in de noodopvang verkeren. Daarin wordt het kabinet verzocht de kinderen zo snel mogelijk naar stabiele en kleinschalige locaties over te plaatsen. Maar in plaats daarvan lijkt het kabinet juist in te zetten op enkele nieuwe grootschalige noodopvanglocaties, zo werd vorige week bekend.

Onveilig gevoel, slecht slapen Uit het onderzoek blijkt dat veel kinderen zich onveilig voelen door gebrek aan privacy en slecht slapen door lawaai in de nacht. Onderwijsmedewerkers weten niet hoe lang een kind in een noodopvanglocatie blijft, waardoor onderwijs niet altijd wordt opgestart. Daardoor zitten lang niet alle vluchtelingenkinderen binnen drie maanden op school. Volgens docenten hebben kinderen die wél naar school gaan, vaak last van concentratieproblemen. Soms vallen ze zelfs in de klas in slaap.

Ook 'slechte voeding' in de noodopvang wordt als een groot probleem genoemd. Kinderen uit verre landen zijn niet bekend met het Nederlandse eten. Sommigen eten daardoor slecht, krijgen te weinig voedingsstoffen binnen, vallen af en geraken in een slechte gezondheid. Door gebrek aan leefgeld en eigen kookvoorzieningen hebben hun ouders hier geen vat op. Ze maken zich grote zorg om de gezondheid van hun kinderen.

Amper toegang tot zorg Ook met toegang tot de zorg is het 'dramatisch gesteld', aldus het onderzoeksrapport. Volgens jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen vindt er slechts 'een beperkte medische intake' plaats. Ook zijn er weinig tot geen mogelijkheden tot doorverwijzing naar noodzakelijke specialistische zorg, zoals jeugd-GGZ, jeugdzorg en logopedie.

Bijna alle professionals zeggen te werken met gezinnen die in één jaar meer dan drie keer zijn verhuisd tussen verschillende noodopvanglocaties. 'Voordat de gewenste zorg ingezet kan worden, zijn de gezinnen vaak plotseling verhuisd', aldus één van hen.

Ook zien ze dat kinderen in een isolement raken en kampen met psychosociale klachten. 'Kinderen zijn steeds vaker de dupe van de crisis in de asielopvang', concludeert Arja Oomkens, coördinator van

Werkgroep Kind in azc. 'Al vanaf zomer vorig jaar luiden we de noodklok. Instanties en professionals zijn het erover eens dat het zo niet langer kan, maar niemand komt met een oplossing. Dit is onacceptabel.'

23) Als goede sturing door gemeenten ontbreekt, trekken jeugdzorgorganisaties eerder eigen plan

Binnenlands Bestuur 20 juni 2022

'Zorg dat je partijen in de jeugdzorg mee hebt'

Als ze geen grip krijgen op jeugdzorgorganisaties, reageren veel gemeenten met nóg meer regels. Als goede sturing door gemeenten ontbreekt, trekken jeugdzorgorganisaties eerder hun eigen plan. Uit angst de grip te verliezen reageren veel gemeenten hier op met nóg meer regels. De boodschap is duidelijk: wie betaalt bepaalt. 'Deze aanpak werkt echter alleen maar averechts', zegt Beatrijs Jansen die vandaag promoveert op de sturing door gemeenten van jeugdzorgorganisaties.

Nieuwe principes Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg, inclusief de hervorming ervan. Om deze zorg daadwerkelijk te kunnen veranderen, zijn ze sterk afhankelijk van de medewerking van jeugdzorgorganisaties. Want die moeten in de praktijk gaan werken volgens de nieuwe principes, zoals meer zorg in de directe omgeving van het kind en één integraal plan per gezin. 'Inmiddels weten gemeenten dat het veranderen van de jeugdzorg héél moeilijk is', zegt Beatrijs Jansen. Zij promoveert vrijdag aan de Erasmus Universiteit Rotterdam op de aansturing door gemeenten van de gespecialiseerde jeugd-ggz. 'De mate waarin zij hierop kunnen sturen blijkt beperkter dan vooraf gedacht.'

Doelen Bekend is dat de doelen van de decentralisatie – betere jeugdzorg voor minder geld – tot nu toe niet zijn behaald. In tegendeel. De kosten blijven stijgen terwijl juist kinderen met ernstige problemen vaak blijven verstoken van passende hulp. 'Ook voor de decentralisatie was dat al het geval', zegt Jansen. 'Het lukt gemeenten nog niet om het tij te keren.'

'Inmiddels weten gemeenten dat het veranderen van de jeugdzorg héél moeilijk is'

Worsteling Jansen kent de worsteling van gemeenten met de jeugdzorg van binnenuit, jarenlang was zij programmamanager jeugdhulp bij de gemeente Pijnacker-Nootdorp. 'Wij vroegen ons na de decentralisatie af hoe je als gemeente abstracte doelen vertaalt in acties, bijvoorbeeld het doel om de zorg meer naar de omgeving van het kind te brengen. Welk gedrag wil je dan precies zien van jeugdhulporganisaties? Om dat concreet te maken moet je je in deze organisaties kunnen verplaatsen, weten wat hun werkwijze is, welk beleid voor hen uitvoerbaar is. Maar ook wat hun belangen en afwegingen zijn. Die kennis hadden wij helemaal niet.'

Anoniem In de periode 2017 tot 2021 onderzocht Jansen de aansturing van de jeugdzorg in vijf gemeenten. Ook keek ze naar de reactie hierop van achttien betrokken aanbieders van gespecialiseerde jeugd-GGZ. Deden die wat de gemeenten wilde, of juist niet? Jansen, inmiddels programmaleider bij het Programmabureau regionale samenwerking jeugdhulp Haaglanden, wilde er achter komen wat de aansturing van jeugdzorgorganisaties zo moeilijk maakt en hoe het beter kan. Alle partijen die aan het onderzoek deelnamen willen anoniem blijven.

'Wij vroegen ons af: welk gedrag wil je dan precies zien van jeugdhulporganisaties?'

Kloof Twee van de onderzochte gemeenten hebben een goede relatie met 'hun' jeugdzorgorganisaties. Er is sprake van wederzijds vertrouwen, het overleg verloopt goed en de gemeenten zijn tevreden met wat er is bereikt. In de drie andere gemeenten is de relatie echter minder goed. 'Ik denk dat deze verhouding ook landelijk gezien aardig klopt', zegt Jansen.

Drie vormen Goede sturing door gemeenten blijkt voor jeugdzorgorganisaties een belangrijke voorwaarde om het gemeentelijke beleid ook daadwerkelijk uit te (kunnen) voeren. Als die ontbreekt zijn ze eerder geneigd om hun eigen plan te trekken. Er zijn volgens Jansen drie vormen van aansturing: hiërarchisch, in gezamenlijkheid met een lokaal netwerk van aanbieders en via marktwerking. Alle onderzochte gemeenten bleken ervaring te hebben met alle drie de vormen. Die gebruikten zij soms tegelijkertijd, soms na elkaar.

Zorgcowboys Elke manier van aansturing kent volgens Jansen voor- en nadelen - de ideale vorm bestaat niet. 'Bij hiërarchische sturing is het bijvoorbeeld vaak lastig om regels te bedenken die uitvoerbaar en afdwingbaar zijn en ook nog worden gesteund door de beroepsgroep. Marktwerking kan verandering versnellen, maar brengt weer het risico van zorgcowboys met zich mee. En netwerksturing vraagt om goed leiderschap bij de gemeente.' De twee gemeenten die erin waren geslaagd om een goede relatie op te bouwen met jeugdzorgorganisaties kozen voor een mix van afdwingen en samenwerken; één combineert die succesvol met marktwerking.

***'Marktwerking kan verandering versnellen,
maar brengt ook het risico van zorgcowboys met zich mee'***

Draagvlak Het belangrijkste is volgens Jansen dat gemeenten vooraf goed nadenken over welk aansturing het beste past bij hun situatie. 'Werk die vorm zorgvuldig uit. Zoek wel altijd tijdig uit of datgene wat de gemeente wil ook goed uitvoerbaar is voor de betrokken organisaties. En, heel belangrijk, of er voldoende draagvlak voor is. Afdwingen blijft altijd lastig, dus bij voorkeur heb je zoveel mogelijk partijen mee. Sowieso is het heel goed om zoveel mogelijk aan te sluiten bij wat er in het veld al gebeurt op het gebied van vernieuwing.'

Volgers en niet-volgers Is de aansturing ondermaats, dan is de kans groot dat jeugdzorgorganisaties niets willen of kunnen doen met de wensen van de gemeente. Van de achttien onderzochte organisaties volgden er slechts acht op wat de gemeente wilde. Opvallend is dat zowel de volgers als de niet-volgers de veranderdoelen van de gemeenten in grote lijnen steunen. 'Ze hebben echter problemen met de keuzes die gemeenten maken om die doelen te bereiken.'

'Opvallend is dat zowel de volgers als de niet-volgers de veranderdoelen van de gemeenten in grote lijnen steunen'

Verstoorde relatie Ook de manier waarop gemeenten met jeugdzorgorganisaties communiceren speelt een rol. Jansen: 'Wees duidelijk en transparant. Geef bijvoorbeeld al in een vroeg stadium duidelijk aan: hier beslissen we samen over, maar hierover gaat echt alleen de gemeente.' Zo ging het bij één van de onderzochte gemeenten mis doordat aanvankelijk de indruk werd gewekt dat er over alles gezamenlijk zou worden besloten. Toen de gemeente vervolgens eenzijdig een beslissing nam, zorgde dit voor een verstoorde relatie met de jeugdzorgaanbieders.

Juiste eisen Jansen: 'Leg ook vooraf duidelijk vast wat de gemeente doet als een aanbieder zich onverhoopt keer op keer niet de afspraken houdt. Bijvoorbeeld als er niet de juiste eisen worden gesteld aan de werkwijze van onderaannemers, zoals het werken volgens het principe één gezin, één plan. Veel gemeenten vinden dat vanzelfsprekend. Ten onrechte, zo blijkt in de praktijk.'

Verzet Ook als gemeenten op het gebied van aansturing alles volgens het boekje doen, is succes niet verzekerd. 'Er zullen altijd onvoorziene dingen gebeuren, zeker tijdens een transformatie. Gemeenten moeten dan in staat zijn om hun werkwijze aan te passen. Uit mijn onderzoek blijkt echter dat hun adaptief vermogen vaak maar beperkt is. Vasthouden aan een manier van sturen die niet werkt kan leiden tot meer verzet tegen de gemeente.'

***'Vasthouden aan een manier van sturen die niet werkt kan leiden
tot meer verzet tegen de gemeente.'***

Welvaartsmaatschappij Het is een illusie om te denken dat gemeenten ooit volledige grip zullen krijgen op de jeugdzorg, zegt Jansen. 'Er zijn namelijk heel veel andere partijen die hier ook invloed op hebben. Zoals branche- en richtlijnenorganisaties, andere gemeenten, de inspectie, de

Rekenkamer en de Kinderombudsman.’ Ook de manier waarop de huidige welvaartsmaatschappij over opvoeding denkt speelt een grote rol. ‘Kinderen moeten gelukkig opgroeien en presteren en als dat niet lukt, wordt de oplossing in de jeugdhulp gezocht.’

Wie betaalt bepaalt Gemeenten zijn zich inmiddels bewust van hun beperkte invloed, weet Jansen. Maar vrede hebben ze er nog lang niet altijd mee - zeker gezien de steeds grotere hap die jeugdzorg uit de gemeentekas neemt. ‘Dit geeft ze een machteloos gevoel. De reactie van veel gemeenten is om méér te gaan sturen op jeugdhulporganisaties, met de boodschap ‘wie betaalt bepaalt’. Dit leidt in de praktijk echter alleen maar tot impasses en niet tot betere sturing. Veel gemeenten gaan dan eindeloze discussies voeren over welke vorm van aansturing de beste is. Uiteindelijk zijn ze dan alleen maar met zichzelf bezig, in plaats van met de zorg voor jongeren. In mijn onderzoek was dit het geval bij twee van vijf gemeenten. Mijn indruk is echter dat dit momenteel bij veel gemeenten speelt.’

Julie Wevers

24) Kwetsbare jongeren regelmatig berecht volgens het strafrecht voor volwassenen

Binnenlands Bestuur 20 juni 2022

Strafrecht adolescenten bedreigd door problemen jeugdzorg

Door de onbereikbaarheid van de juiste jeugdzorgbehandeling worden kwetsbare jongeren naar het strafrecht voor volwassenen geleid.

Als gevolg van de problemen in de jeugdzorg worden kwetsbare jongeren regelmatig berecht volgens het strafrecht voor volwassenen. Passende behandelingen die horen bij het adolescentenstrafrecht zijn niet of te laat beschikbaar. Bovendien zouden gemeenten zich teveel bemoeien met de indicatiestelling.

Vergelding Dit blijkt uit het onlangs verschenen rapport *Op maat adviseren. Een Onderzoek naar de kwaliteit van de adviestaak van de reclassering* (Fried: zie: <https://www.inspectie-jenv.nl/Publicaties/rapporten/2022/06/15/rapport-op-maat-adviseren>)

van de Inspectie Justitie en Veiligheid. Binnen het adolescentenstrafrecht – voor kwetsbare jongeren van 16 tot 23 jaar – is veel meer maatwerk mogelijk. De nadruk ligt hier vooral op de ontwikkeling die een jongere nog kan doormaken, en veel minder op vergelding. Als gevolg van de problemen in de jeugdzorg lopen kwetsbare jongeren deze vorm van rechtsspraak nu regelmatig mis. Hoe vaak dit precies gebeurt staat niet in het rapport.

Sneller Voor de reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) is de onbereikbaarheid van de juiste behandelingen voor adolescenten regelmatig een reden om dan maar te kiezen voor het volwassenenstrafrecht. Daarbinnen is een behandeling - gericht op volwassenen - makkelijker en sneller te regelen.

Jeugdgevangenis Een ander knelpunt is volgens de inspectie dat zogeheten gecertificeerde instellingen – die door de rechter of de RvdK opgelegde behandelingen aanbieden namens de gemeente – verdachten van 18 jaar regelmatig overdragen aan de reclassering voor volwassenen. Dit gebeurt met name als een jongere wordt verdacht van een nieuw strafbaar feit op het moment dat hij in een jeugdgevangenis verblijft.

'Belemmerende werking' Als berechting plaatsvindt volgens het strafrecht voor adolescenten is de gemeente verantwoordelijk voor de behandeling. Dit zorgt in de praktijk voor veel problemen. ‘Het komt met regelmaat voor dat gemeenten zich bemoeien met een indicatiestelling, wat een belemmerende werking heeft op het tijdig inzetten van passende hulpverlening’, aldus het

rapport. 'Daarnaast ontbreekt het aan een toereikend aanbod van jeugdhulpverlening omdat gemeenten dit onvoldoende hebben ingekocht. Dit leidt tot lange wachtlijsten.'

Kennis In enkele regio's vindt maandelijks het Justitieel Overleg Risicjongeren plaats. 'Dit zorgt volgens de adviseurs (van reclasseringsorganisaties, red.) voor een snelle en goede samenwerking waarbij ketenpartners kennis hebben over adolescentenstrafrecht', zo staat in het rapport. 'In andere gemeenten is het een zoektocht naar contactpersonen en ontbreekt het bij ketenpartners aan kennis over adolescentenstrafrecht.'

Julie Wevers

25) Maatregelen om de menselijke maat terug te brengen in de bijstand

Binnenlands Bestuur 22 juni 2022

Bijstand moet simpeler en soepeler, vindt kabinet

Minister Schouten presenteert een pakket aan maatregelen om de menselijke maat terug te brengen in de bijstand.

Wie een bijstandsuitkering heeft en daarnaast in deeltijd werkt, moet er iets aan overhouden. Wie mantelzorg of vrijwilligerswerk doet, moet daarvoor niet gestraft worden met een korting op de uitkering. Wie een boodschappentas of een verjaardagscadeau krijgt, moet niet standaard met een terugvordering te maken krijgen. En gemeenten moeten meer ruimte krijgen om van de regels af te wijken in uitzonderlijke gevallen.

Vertrouwen Dat wil minister Carola Schouten voor Armoedebestrijding en

Participatie (ChristenUnie) bereiken met het pakket aan aanpassingen van de Participatiewet dat ze dinsdag presenteert. Na overleg met onder andere gemeenten en bijstandsgerechtigden zelf, komt ze met een aantal voorgestelde maatregelen die het bijstandsregime minder hardvochtig moeten maken. Wat Schouten betreft moeten vertrouwen en de menselijke maat centraal komen te staan in de hervorming van de Participatiewet.

Boete op compassie 'De Participatiewet is momenteel uit balans', stelt de minister in een brief aan de Tweede Kamer. Bijstandsgerechtigden krijgen te maken met ingewikkelde regels en een streng sanctieregime, stelt de minister vast. 'Daardoor verkeren mensen in onzekerheid, wordt werkherhvatting bemoeilijkt en ervaren burgers wantrouwen bij hun contact met de overheid.' Wat Schouten ook dwars zit, is dat het bieden of ontvangen van hulp van vrienden en familie wordt afgestraft. 'Een zozegde boete op compassie.'

Omzien Een gift aan een bijstandsgerechtigde kan bijvoorbeeld worden aangemerkt als inkomen, waardoor de uitkering wordt verlaagd. En als iemand in de bijstand mantelzorg verleent, wordt dat beschouwd als een 'op geld waardeerbare activiteit', wat ook leidt tot korting op de uitkering. Een gezamenlijke rekening voeren of inwonen bij de mantelzorgpatiënt kan financiële consequenties hebben. Net als het in huis nemen van iemand die dakloos is of dreigt te worden. Al dat soort effecten wil Schouten voorkomen. 'Als omzien naar elkaar niet meer kan, wordt het een heel kille samenleving.'

Vrijlaten Daarom stelt de minister onder andere voor om vast te leggen dat giften en andere meevallers (bijvoorbeeld uit 'incidentele hobbymatige verkoop') tot een bepaald maximum worden vrijgelaten. Gemeenten mogen daar nu al zelf regels voor opstellen, maar er is geen landelijke richtlijn. Ook de belemmeringen voor het verlenen van mantelzorg vanuit de bijstand moeten 'daar waar mogelijk' worden weggenomen.

Werken Ook wil Schouten werken vanuit de bijstand aantrekkelijker maken. De vrijlating van inkomsten uit werk moet 'breder' worden toegepast. Daarnaast moeten inkomsten automatisch worden verrekend met de uitkering, zodat er minder onzekerheid ontstaat bij wisselende inkomsten uit werk. Om dezelfde reden wil de minister een 'bufferbudget' om schommelingen in het inkomen op te vangen. Verder moet het (opnieuw) aanvragen van een uitkering makkelijker worden, zodat die procedure geen drempel vormt om kortstondig werk aan te nemen.

Uitzonderingen Gemeenten moeten volgens het plan meer ruimte krijgen om uitzonderingen te maken waar dat nodig is. Het opleggen van de zoektermijn van vier weken voor jongeren tot 27 jaar (die bepaalt dat jongeren eerst op zoek moeten naar werk of een studie voordat ze een bijstandsuitkering kunnen krijgen) wordt een bevoegdheid, geen verplichting. Ook de mogelijkheden om af te wijken van de kostendelersnorm, of de hoogte van de bijstand af te stemmen op de specifieke situatie, moeten sterker worden verankerd in de wet. Daarnaast moeten gemeenten meer vrijheid krijgen om te experimenteren met nieuwe vormen van toeleiding naar werk of participatie.
Adriaan de Jonge Redacteur

26) Onderzoek naar de effectiviteit van antidiscriminatie wetgeving

Movisie 23 juni 2022

Parlement is aan zet bij aanpak discriminatie

Bij het maken van wetten moet beter worden nagegaan of ze onbedoeld tot discriminatie kunnen leiden. Daarbij is ook het parlement als medewetgever aan zet. Dat concludeerde de parlementaire onderzoekscommissie van de Eerste Kamer die onderzoek heeft gedaan naar de effectiviteit van antidiscriminatie wetgeving. De commissie concludeerde in haar eindrapport dat de wetgever een steviger rol nodig heeft om discriminatie effectiever tegen te gaan. Hanneke Felten en Amma Asante zaten namens Movisie en KIS in de klankbord en ook Movisie-directeur Saskia Keuzenkamp is gehoord door de commissie.

Er bestaat een diepe kloof tussen wetgeving op papier en hoe deze regels in de praktijk uitpakken. Het parlement moet daarom scherper opletten of wetsvoorstellen niet onbedoeld tot meer discriminatie leiden. Dat concludeert de onderzoekscommissie van de Eerste Kamer dinsdag 14 juni 2022 in het rapport 'Gelijk recht doen'. De commissie onder leiding van GroenLinks-senator Ruard Ganzevoort heeft het afgelopen jaar onderzocht wat de wetgever (het kabinet en het parlement) kan doen om discriminatie tegen te gaan. Natuurlijk publiceerden de media volop over dit rapport. Zowel Hanneke Felten als Amma Asante (ook vanuit haar rol als voorzitter van de Landelijke Cliënten Raad – LCR) kwamen bijvoorbeeld op [NU.nl](https://www.nu.nl) (Fried: zie: <https://www.nu.nl/politiek/6206429/wetgever-moet-bij-het-maken-van-wetten-scherper-letten-op-discriminatie.html>) aan het woord over het rapport 'Gelijk recht doen'. (Fried: zie: https://www.eerstekamer.nl/overig/20220614/hoofdrapport_gelijk_recht_doen_een/f=/vltshvc8s7zo.pdf)

Toetsen aan de hand van zes kernpunten De onderzoekers adviseren het parlement om in de toekomst een afwegingskader te gebruiken als het wetsvoorstellen beoordeelt. Dat kader bestaat uit een lijst met zes aandachtspunten die de wetgever bij langs moet gaan. Die aandachtspunten zijn vertrouwen, aandacht, normering en taalgebruik, eenvoud, verantwoordelijkheid en leiderschap, en heldere en effectieve (klacht)procedures. [NU.nl](https://www.nu.nl) (Fried: zie: <https://www.nu.nl/politiek/6206429/wetgever-moet-bij-het-maken-van-wetten-scherper-letten-op-discriminatie.html>): "Allereerst is het belangrijk dat de wetgever er bij het schrijven van een wet van uitgaat dat burgers "goedwillend en deugdzaam" zijn. Ook moet ermee rekening gehouden worden

dat niet elke burger hetzelfde denk- en doenvermogen heeft. Met andere woorden: niet elke burger kan zichzelf evengoed redden. Ten tweede moet de wetgever continu aandacht hebben voor discriminatie en voor de mensen die dat ervaren. De commissie adviseert de wetgever om de groep burgers op wie een wet effect heeft proactief bij het wetgevingsproces te betrekken.

'De commissie stelt voor om waar mogelijk in elke wet een expliciete verwijzing naar het verbod op discriminatie op te nemen'

Een belangrijk mechanisme om racisme te voorkomen Movisie en KIS mochten voor het verschijnen van het rapport commentaar leveren op de inhoud. Movisie is er met name positief over dat de onderzoekscommissie heeft gebruikgemaakt van onderdelen van de aanpak van discriminatie die bewezen werken. "We weten uit onderzoek dat wanneer mensen weten dat zij de kans lopen om zich te moeten verantwoorden over hoe zij gelijkheid en non-discriminatie hebben gewaarborgd in de processen in hun organisatie, zij meer hun best hiervoor doen", reageert Hanneke Felten op NU.nl. "Dit is een belangrijk mechanisme om bijvoorbeeld institutioneel racisme te voorkomen." Amma Asante vult aan: "In dit rapport is veel aandacht besteed aan de burger en diens realiteit. Begrip vanuit de overheid en een basishouding van vertrouwen zoals de commissie in het rapport verwoordt, moeten resulteren in wetten die minder snel tot discriminatie leiden."

Niet meer uitgaan van de normburger De wetgever moet dus niet meer standaard uitgaan van de "normburger" en moet er op stigmatiserend taalgebruik worden gelet. Dat zijn termen als thuiszitters, laagopgeleiden en niet-westerse allochtonen. De commissie stelt voor om waar mogelijk in elke wet een expliciete verwijzing naar het verbod op discriminatie op te nemen. Verder moet een wet eenvoudig zijn. Mensen vinden vaak hun weg naar het recht niet. Of ze nemen het initiatief niet, omdat ze niet weten hoe een wet in elkaar zit. Daarnaast moeten burgers makkelijker een klacht kunnen indienen of hun recht halen. Tot slot vindt de commissie het cruciaal dat er goed wordt toegezien op eventuele discriminatoire effecten bij de uitvoering van wetten. Uitvoeringsorganisaties, werkgeversinstellingen en onderwijsinstellingen moeten expliciet de verantwoordelijkheid krijgen om discriminatie tegen te gaan. De wetgever kan bijvoorbeeld een rapportage eisen. Deze organisaties moeten hiervoor wel voldoende middelen, zoals opleiding, tijd en mankracht, krijgen. Door op deze zes thema's te toetsen moet het parlement beter kunnen meewegen of er een discriminerend effect kan optreden in de praktijk, zegt de onderzoekscommissie.

27) Eerste stappen op weg naar wet met een menselijker maat die leidt naar: participatie

Schulinck 23 juni 2022

Menselijke maat voorop bij bijstandsverlening

Omzien naar elkaar. Het is niet zomaar de titel van het huidige coalitieakkoord. Het is ook de gedachte achter aanpak van de Participatiewet die minister Schouten op 21 juni heeft gepresenteerd. Met haar plannen zet ze de eerste stappen op weg naar een wet met een menselijker maat die leidt naar wat die zegt: participatie.

Binnen redelijkheid giften mogen ontvangen. Naast de uitkering voor een langere periode wat bijverdienen als opstap naar werk. Aanspraak maken op een budget om schommelende inkomsten per maand aan te vullen. Gegevensuitwisseling vergemakkelijken zodat mensen niet telkens hun gegevens opnieuw moeten delen. Het zijn enkele voorstellen die minister Schouten doet in haar beleidsplan 'Participatiewet in balans'.

Aanleiding is de huidige Participatiewet, met als doel om mee te doen in de samenleving en waar mogelijk op de arbeidsmarkt, die door de jaren heen uit balans is geraakt. "Bij hulp richting

bijstandsgerechtigden zijn we te veel uitgegaan van hoe het moet in plaats van hoe het kan. We hebben met de beste intenties een wet opgesteld die te strikt is geformuleerd. Die uitgang van een rationeel calculerende burger die alles overziet. Maar complexe regels maken dat heel moeilijk, wat in de praktijk soms hard uitwerkt.”

Boete op compassie verleden tijd Met een ander mensbeeld is minister Schouten naar de wet gaan kijken. Met in de hand een uitgebreide analyse van de wet die het afgelopen jaar is uitgevoerd in samenwerking met vakbonden, werkgevers, gemeenten en bijstandsgerechtigden zelf. Uit het rapport blijkt dat zowel professionals als de bijstandsgerechtigden de wet soms hard vinden uitpakken. Te strikte regels kunnen het leven van iemand in de bijstand behoorlijk ingewikkeld maken.

“Er zijn veel verplichtingen waaraan je moet voldoen. En hulp van vrienden en familie wordt afgestraft, een zagezegde boete op compassie,” stelt Schouten. “Ook zelf hulp aanbieden door iemand in nood tijdelijk onderdak te bieden, kan gevolgen hebben voor jouw uitkering. Net als het verlenen van mantelzorg. Als omzien naar elkaar niet meer kan, wordt het een heel kille samenleving. Tijd dus voor aanpassing, zodat de menselijke maat terugkomt en iedereen kan meedoen naar vermogen.”

Documenten

- Kamerbrief vervolgaanpak Participatiewet (Fried: zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/06/21/aanbiedingsbrief-participatiewet-in-balans>)

Bron: [Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl) (Fried: zie: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/06/21/menselijke-maat-voorop-bijstandsverlening>)

28) Nieuwe opgaven stellen op het gebied van de woonbehoefte van ouderen

Platform 31: 23 juni 2022

Eerst de mens, dan het gebouw

Ouderen wonen steeds langer zelfstandig. Daardoor groeit de behoefte aan geschikte woningen voor ouderen. Maar er is niet alleen behoefte aan woningen die geschikt zijn om langer in te wonen. Veel ouderen staan nog volop in het leven, zijn lang vitaal en willen een betekenisvol leven leiden. Tegelijk is er ook een groep ouderen die kampt met gevoelens van eenzaamheid. Allemaal ontwikkelingen die ons voor nieuwe opgaven stellen op het gebied van de woonbehoefte van ouderen. Voeg daarbij dat er een enorme woningnood is. Het oplossen daarvan heeft de hoogste prioriteit. Het risico dat dan ontstaat, is dat beleidsmakers, ontwikkelaars en beleggers primair focussen op de stenen en minder aandacht hebben voor de sociale component van wonen. Terwijl juist die sociale component voor ouderen heel zwaar weegt...

Bouwen met focus op de sociale component van wonen

In het nieuwe Woonakkoord (Fried: zie: <https://www.volkshuisvesting.nl/over-ons/overig/regionale-samenwerking/Woonakkoord.pdf>) (2021) staat de afspraak dat er in tien jaar tijd een miljoen extra woningen bij komen in Nederland. Van dat aantal bouwen we meer dan honderdduizend woningen voor ouderen, (Fried: zie: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/06/02/bouwen-woningen-ouderen-krijgt-hoge-prioriteit>) inclusief de benodigde voorzieningen, om zo het schreeuwend tekort aan woningen op te lossen. De criteria die bepalen of een project geslaagd is,

hebben daarbij vaak uitsluitend betrekking op functionele zaken. En is een project eenmaal gerealiseerd, dan wordt het als afgerond beschouwd. Dat kan ook anders...

Door primair uit te gaan van de sociale functie en de spontane interactie tussen mensen. De sociale en de technische functie lopen vloeiend in elkaar over, van het begin tot het einde van het ontwikkel- en bouwproces. En juist daarna, want pas als de mensen er wonen en leven kun je echt ervaren hoe de ideeën in de praktijk werken. Het is dus nooit af.

Waarom primair aandacht voor de sociale component? De primaire keuze voor de sociale functie van wonen is fundamenteel. Die keuze weerspiegelt mijn visie op wonen. Wonen is veel meer dan alleen een dak boven je hoofd hebben. Wonen heeft ook te maken met geborgenheid, gezondheid, veiligheid en geluk. Met jezelf verbonden en betekenisvol voelen. Met erbij horen en met sociale interactie.

In 2019 voelde 1 op de 10 Nederlanders zich sterk eenzaam. (Fried: zie: <https://www.cbs.nl/nl-nieuws/2020/13/bijna-1-op-de-10-nederlanders-voelde-zich-sterk-eenzaam-in-2019>)

Die eenzaamheid komt in het bijzonder voor onder de meest kwetsbaren, waaronder een aanzienlijke groep (zorgbehoevende) ouderen. Door de toenemende vergrijzing van Nederland zullen nog meer ouderen die vooral op zichzelf zijn aangewezen steeds langer op zichzelf wonen. Sociale verbondenheid met hun wijk of buurt kan dan helpen om gevoelens van eenzaamheid te verminderen.

Maar sociale verbondenheid reikt verder. Verbondenheid met de wijk of buurt draagt ook bij aan betekenisvol oud worden. Het nodigt uit om mee te doen en bijvoorbeeld aan de slag te gaan als vrijwilliger. Daarmee help je niet alleen anderen. Het geeft jezelf ook voldoening, brengt structuur in je dagelijks leven en je breidt je sociale contacten ermee uit. Zo draagt sociale verbondenheid met je woonomgeving in hoge mate bij aan geborgenheid, veiligheid en geluk. En in het verlengde daarvan aan gezondheid.

‘Waar je leeft, waar je ontmoet’ Hoe ontstaat nou een sterke sociale woonomgeving?

Door het creëren van verrassende verbindingen die eigenlijk als heel vanzelfsprekend aanvoelen. Vaak door in één buurt of gebouw wonen te combineren met zorg en onderwijs. Met daarbij voorzieningen als een restaurant, een winkel, medische- en sportfaciliteiten of zelfs een kerk. Zo ontstaan leefomgevingen waarin niet alleen wordt gewoond, maar waarin ook wordt geleerd of gewerkt. Vervolgens richten wij die omgeving zo in dat tussen de bewoners en andere gebruikers op een natuurlijke manier sociale interactie ontstaat. Bijvoorbeeld door gebruikers via dezelfde hoofdingang te laten binnenkomen. We betrekken toekomstige bewoners en gebruikers, maar ook omwonenden en specialisten daarom ook bij het hele ontwikkeltraject.

In zo’n woonomgeving die is ingericht op het ontstaan van toevallige ontmoetingen, begint het bij alledaags en vluchtig contact. Dat is de bron voor het ontstaan van langdurige contacten en uiteindelijk van een sociaal sterke woonomgeving waarin je elkaar herkent en jezelf ook gezien voelt. Een woonomgeving waarin burens, buurtgenoten en andere mensen die er komen, prettig en vertrouwd met elkaar samenleven, elkaar helpen en een oogje in het zeil houden. In zo’n omgeving kun je je echt thuis voelen. Niet voor niets is ons motto ‘Waar je leeft, waar je ontmoet’.

Eerst de mens, dan het gebouw Ik zie het als onze opgave om woonomgevingen te ontwikkelen waarin mensen naar elkaar omkijken en een betekenisvol eigen leven kunnen leiden. Of dat nu in een rijtjeswoning of in een wooncomplex is. Daarom creëren wij sociaal sterke woonomgevingen waarin de toevallige ontmoeting tussen mensen een centrale rol speelt. Eerst de mens, dan het gebouw.

Hoe een sociaal sterke woonomgeving ontstaat, een voorbeeld

Een voorbeeld van de ontwikkeling van een sociaal sterke woonomgeving is Kloosterkwartier (Fried: zie: <https://www.zenzo-mv.nl/kloosterkwartier-veghel/omzien-naar-de-ander/>) in Veghel. Dit project is een herbestemming van het erfgoed van de Congregatie der Zusters Franciscanessen. Hier mixen we wonen, zorg, onderwijs en maatschappelijke functies. Wonen, werken, leren, ontmoeten,

ondersteunen, (be)leven en omkijken naar elkaar: dat staat centraal in Kloosterkwartier. Het gebied is acht hectare groot en is sinds 2018 in ontwikkeling. In de eerste fase zijn de leegstaande gebouwen in gebruik gegeven. In de tweede fase zijn de eerste 150 woningen, zowel reguliere als zorgwoningen, opgeleverd. In het oude kloostergebouw vinden jongeren met autisme hun plek in 30 appartementen. En er is een kinderdagverblijf voor kinderen met een extra zorgbehoefte gekomen. Op dit moment werken we hard aan de derde fase waarin nog eens 350 woningen en appartementen worden toegevoegd.

Dé ontmoetingsplek van Kloosterkwartier is de 30.000 vierkante meter grote kloostertuin. Dat is een voor iedereen toegankelijk park geworden. Een groen hart midden in Veghel dat wordt onderhouden door mensen met een zorgvraag. Om ontmoeting tussen de verschillende groepen in het Kloosterkwartier verder te stimuleren zijn en komen er ook allerlei voorzieningen. Zo is de oude eetzaal van de zusters omgetoverd tot overdekte jeu-de-boules-baan. Ook kun je hier yoga beoefenen en er is een buurtmoestuin en een speeltuintje. Een restaurant en een ontmoetingsruimte waar iedereen welkom is, zijn in ontwikkeling. En binnenkort wordt een ruimte met flexwerkplekken opgeleverd. In het Kloosterkwartier zijn er inmiddels veel mogelijkheden om gemakkelijk en op een laagdrempelige manier bekende en nieuwe mensen te ontmoeten. En voor wie dat wil, zijn er steeds meer leuke en uitdagende vrijwilligerstaken.

29) Provincie Zuid-Holland wil ook een eigen mening over de Gnephoek paraat hebben

Leidsch Dagblad 23 juni 2022

Provincie eist duidelijkheid van Alphen over bouwplannen in de Gnephoek: 'Het schijnt een voorbeeldig plan te zijn, maar we willen alles afwegen'

Tim Engelbart 23 juni 2022 ALPHEN AAN DEN RIJN Voordat de Provinciale Staten van Zuid-Holland zich willen buigen over het al dan niet bouwen in de Gnephoekpolder in Alphen aan den Rijn moet de gemeente de eigen bouwplannen eerst nauwkeuriger en gedetailleerder toelichten. Een meerderheid van de Statenfracties onder aanvoering van D66 besloot dat gisteren.

De provincie Zuid-Holland is al sinds jaar en dag tegen de bouwplannen en wil het Groene Hart zo veel mogelijk intact laten. De gemeente Alphen wil juist een woonwijk van minstens 7.500 huizen gaan bouwen. Een door het ministerie aangewezen onafhankelijke beoordelaar (Fried: zie: https://www.leidschdagblad.nl/cnt/dmf20220604_64073562) moet een definitief positief of negatief advies geven, maar voor die tijd wil de provincie Zuid-Holland ook een eigen mening over de kwestie paraat hebben.

Bedrijventerreinen Vinesh Lalta (D66) vindt niet dat de tijd al rijp was voor een inhoudelijke bespreking. De gemeente Alphen moet de gedetailleerde bouwplannen eerst maar eens volledig met Provinciale Staten delen, aldus Lalta. „Als ik Alphen moet geloven zou het een voorbeeldig plan zijn.” Toch wil hij het zelf ook van kaft tot kaft lezen. „Het is belangrijk om alle voors en tegens tegen elkaar te kunnen afwegen, en alle mogelijke overwegingen hierin mee te nemen.” Dat waren de meeste fracties met hem eens. Het CDA voerde daarbij ook nog aan dat er ook duidelijkheid moet komen over de effecten van het Gnephoekplan op de waterhuishouding.

Ondanks dat de provinciale politici pas later inhoudelijk willen spreken over de plannen, konden er hier en daar toch wat vergezichten over bouwen in Alphen gedeeld worden, vanwege een bijdrage van het Alphense GroenLinks-raadslid Gé Kapteijn, die insprak tijdens de vergadering. GroenLinks wil graag minder bouwen in polders en meer op bedrijventerreinen, maar vanuit de rechterhoek (VVD, JA21 en CU-SGP) werd de haalbaarheid daarvan betwist.

Open mind Gedeputeerde Anne Koning ervoer het uitstel van de inhoudelijke bespreking over bouwplannen in de Alphense polder als een instemming met de handelswijze van het provinciebestuur. „Als u hier niet over spreekt, ervaren wij dat als steun voor dit moment.” Burgemeester Liesbeth Spies liet ook weten tevreden te zijn met het uitstel. „Ik ben blij dat de Staten zojuist hebben besloten geen onomkeerbare besluiten te nemen.” Voor het einde van het jaar zouden alle relevante cijfers en feiten op het bureau van de Zuid-Hollandse Statenleden moeten liggen, belooft zij.

Spies hoopt bovenal dat tegenstanders van bouwen in de Gnephoek zich niet al te diep ingraven in hun eigen gelijk, en wenst ze een 'open mind' toe. „Zodat op het moment dat we de resultaten van alle onderzoeken en de antwoorden op alle vragen hebben, we dan met elkaar het gesprek kunnen voeren.”

Bouwlobby Gevraagd naar het recente onderzoek dat onder meer deze krant publiceerde naar de invloed van de bouwlobby (Fried: zie: https://www.leidschdagblad.nl/cnt/dmf20220620_58813224) op de bestuurlijke wens de Gnephoek te willen bebouwen wilde Spies nog niets concreets zeggen. „Dat artikel heeft nog helemaal niets teweeggebracht. Ik heb het artikel dinsdag voor het eerst gelezen. Het college en de gemeenteraad hebben er nog niet over gesproken, dus daar kan ik op dit moment nog geen antwoord op geven.”

30) Gevolgen overheveling medische behandeling voor Wlz-cliënten naar de Zorgverzekeringswet

Zorgvisie 24 juni 2022

Overheveling Wlz-behandelingen naar Zorgverzekeringswet: hoe zit het?

Er ligt een voorgenomen wetswijziging bij VWS waarin wordt geadviseerd de medische behandeling voor Wlz-cliënten over te hevelen naar de Zorgverzekeringswet. Dit zal grote gevolgen hebben voor kwetsbare ouderen die medisch generalistische zorg nodig hebben en voor mensen met een beperking.

Huisartsen en Verpleeghuizen (Fried: zie: <https://www.zorgvisie.nl/verpleeghuizen-en-huisartsen-vrezen-dramas-door-overheveling-wlz-zorg/>) vrezen dat ze te maken krijgen met chaotische toestanden. Dat vertellen Karin Leferink, bestuurder IJsselheem (Fried: zie: <https://www.ijsselheem.nl/>)

in Zwolle en Han Mulder, huisarts in Dalfsen in Zorgvisie. (Fried: zie: <https://www.zorgvisie.nl/>)

Nu steeds meer ouderen en mensen met een handicap thuis of in kleinschalige woonvoorzieningen verblijven, worden de Specialist Ouderengeneeskunde en Arts Verstandelijk Gehandicapten in toenemende mate ingezet buiten de muren van de traditionele Wlz-aanbieder. Dit zet extra druk op de schaarse capaciteit aan SO en AVG. Ook huisartsen krijgen het steeds drukker en hebben minder plek voor kwetsbare ouderen in kleinschalige woonvoorzieningen. Het realiseren van doelmatige en passende zorg wordt daardoor bemoeilijkt. Soms zouden de verschillende zorgverleners verantwoordelijkheden naar elkaar afschuiven.

Lees ook:

Verpleeghuizen en huisartsen vrezen drama's door overheveling Wlz-zorg (Fried: zie: <https://www.zorgvisie.nl/verpleeghuizen-en-huisartsen-vrezen-dramas-door-overheveling-wlz-zorg/>)

Een belangrijke verbetering van de situatie zou ontstaan, volgens de overheid, als de inkoop van Wlz-behandelingen onder een inkoopregime gaat vallen. Het ministerie van VWS kiest ervoor het hele zorgpakket over te hevelen naar de Zvw. Dit moet een besparing opleveren van 170 miljoen euro per jaar, vanaf 2025.

VWS hanteert sinds het najaar van 2019 de term medisch generalistische zorg (Fried: zie: https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_310406_22/1/). De term mgz wordt gebruikt om het verschil met medisch-specialistische zorg te benadrukken. Onder mgz verstaat VWS: “de geneeskundige zorg zoals huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde en artsen verstandelijk gehandicapten in samenspel plegen te bieden aan patiënten. Zowel overdag als in de avond-, nacht- en het weekend (ANW).”

Om wie gaat het? Mensen die Wlz-zorg krijgen en medische behandeling nodig hebben. Dit zijn ouderen en mensen met een handicap in verpleeghuizen en ghz-instellingen, thuis en in kleinschalige woonvoorzieningen.

Wat is het probleem? De afnemende beschikbaarheid en organiseerbaarheid van zorg die huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde en artsen verstandelijk gehandicapten verlenen aan mensen met een indicatie op grond van de Wet langdurige zorg (Wlz). De kennis en kunde van huisarts, SO en AVG kennen geen helder grensvlak en lopen deels in elkaar over, wat zorgaanbieders de ruimte geeft om verantwoordelijkheden over en weer af te schuiven. De huidige bekostiging van mgz is aanbiedersgericht: de zorgverleners kennen ieder hun eigen prestaties en tarieven die per leveringsvorm anders worden bekostigd en versnipperd zijn over de Zvw en Wlz.

Wat gebeurt er? De zorg wordt opgeknipt in een deel “zorg van specifiek medische aard” en een deel, goedkopere, “medisch generalistische zorg”. Ook de specifieke behandeling door gedragskundige en paramedicus, de medicijnen en de hulpmiddelen gaan mee naar de Zvw. De SO, AVG en psychiater verlenen de zorg van specifiek medische aard, de huisartsen krijgen alle resterende, medisch generalistische zorg toebedeeld. Volgens een expertrapport verdient het de voorkeur dat de SO, AVG en psychiater op consultbasis gaan werken en de huisarts eindverantwoordelijke wordt, waarbij de huisarts ook alle avond-, nacht- en weekenddiensten op zich neemt.

Welke wetten? Voor de helft van de Wlz-cliënten komen behandelvormen ten laste van de Wlz. Voor de andere helft van die cliënten komen deze behandelingen ten laste van de Zvw. Bij positionering van de medisch generalistische zorg in de Zvw ontvangen alle Wlz-patiënten zowel huisartsenzorg als zorg van specifiek medische aard die SO en AVG leveren, vanuit de Zvw. Het verschil met de huidige situatie is dat dan ook de huisartsgeneeskundige zorg in Wlz-instellingen vanuit de Zvw wordt bekostigd. Huisartsen zijn dan geen onderaannemer meer van verpleeghuizen, ghz-instellingen of woonzorginitiatieven.

Zorginkoop Binnen de Zvw heeft de zorgverzekeraar zorgplicht. De zorgverzekeraar moet voldoende zorg inkopen om het gehele zorgaanbod waar de patiënt binnen de aanspraak recht op heeft tijdig en binnen redelijke afstand beschikbaar te stellen. Voor huisartsenzorg overdag vult de zorgverzekeraar de zorgplicht in door huisartsenpraktijken te contracteren voor het geheel aan aanbod dat zij leveren voor de populatie die bij hen is ingeschreven. De huisartsenzorg in de ANW-uren wordt voor het overgrote deel van Nederland ingekocht via de huisartsenposten. Zij ontvangen een budget dat door de NZa wordt gereguleerd op basis van populatiekenmerken, waarbij zorgverzekeraar en aanbieder aanvullend regionale maatwerkafspraken kunnen maken. Tegelijk moeten de Wlz-aanbieders met eigen artsen in dienst wel contracten sluiten met de zorgverzekeraars. Er zal geen sprake meer zijn van een integrale prestatie bij verblijf met behandeling.

Gevolgen Huisartsen worden voor alle zorg gecontracteerd door de zorgverzekeraars en kunnen geen onderaannemer meer zijn voor Wlz-instellingen. Wlz-instellingen met eigen artsen in loondienst

moeten voor hen contracten gaan sluiten met de zorgverzekeraars. Specialisten ouderengeneeskunde en artsen verstandelijk gehandicapten zullen voornamelijk complementair gaan werken aan de huisarts.

Carina van Aartsen is redacteur cure bij Zorgvisie. Als aandachtsgebied heeft zij de thema's: kwaliteit en veiligheid, zorgverzekeraars en financiën.

31) Burgers een langdurig pgb toekennen bij levenslange aandoening

Binnenlands Bestuur 24 juni 2022

Helder noemt werkwijze gemeenten 'mensonterend'

Pgb-debat gaat voor groot deel over knelpunten bij gemeenten

Minister Conny Helder voor Langdurige Zorg (VVD) noemt het 'mensonterend' dat gemeenten burgers met een levenslange aandoening steeds opnieuw laten bewijzen dat zij nog altijd hulp nodig hebben. Zij gaat er op toezien dat gemeenten deze burgers een langdurig pgb toekennen.

Frustratie Een groot deel van het pgb-debat in de Tweede Kamer ging vandaag over de knelpunten bij de gemeenten. Die zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor het pgb vanuit zowel de Wmo als de Jeugdwet. Herhaaldelijk riepen Kamerleden de minister eensgezind op om gemeenten tot de orde te roepen. Grootste frustratie: gemeenten die keer op keer van burgers met een levenslange beperking of ziekte vragen om aan te tonen dat zij nog altijd hulp nodig hebben. Een jaarlijkse herindicatie is geen uitzondering, soms vindt er nóg vaker een toetsing plaats.

Rolstoel 'Dat kán niet meer, wil de minister ervoor zorgen dat gemeenten dit niet meer doen?', zei Mirjam Bikker van de ChristenUnie. Ook de andere partijen trokken fel van leer, inclusief de VVD, de partij van minister Helder. 'Iedere keer bewijzen dat je écht nooit meer uit je rolstoel komt is onfatsoenlijk', zei VVD-Kamerlid Jeroen Van wijngaarden.

Verhuizing Helder noemde het zelf 'mensonterend' om burgers met een levenslange fysieke aandoening bijvoorbeeld te vragen of zij door de kamer kunnen lopen. Ook zouden gemeenten pgb-budgethouders na een verhuizing niet opnieuw moeten onderwerpen aan een onderzoek. 'Dat hoeven ze ook helemaal niet', zei Helder. 'Ze mogen zich gewoon baseren op dat van de vorige woonplaats.'

Metten Het gaat volgens de minister om 'passend beschikken', iets dat gemeenten volgens haar nu al geacht worden te doen. Hierbij horen volgens haar ook langer durende indicaties voor burgers met een chronische aandoening. 'Voor kinderen die nog opgroeien bijvoorbeeld voor drie á vier jaar, voor volwassenen met een levenslange en levensbrede aandoening veel langer.' Het meerjarig beschikken is volgens Helder nu al mogelijk, maar gebeurt in de praktijk niet genoeg. 'Wij zullen er meer op gaan toezien hoe dit wordt uitgevoerd', aldus Helder. 'We gaan het ook meten, hoe precies weet ik nu nog niet.'

Ontmoediging De minister maakt op dit moment een plan met de VNG en Per Saldo om de gemeentelijke toegang tot het pgb te verbeteren. Hiervoor is een 'pgb-werkplaats' ingericht waar gemeenten volgens Helder kennis kunnen opdoen over 'de finesses' van het pgb. 'Er zijn te veel onterechte afwijzingen, discussies over tarieven en verhalen over ontmoediging', aldus Helder. 'Aan de andere kant krijgen soms burgers een pgb die hier niet geschikt voor zijn.'

Tekort Samen met staatssecretaris Maarten van Ooijen (VWS, ChristenUnie) wil Helder gemeenten ook gaan stimuleren om meer samen te gaan werken op pgb-gebied. 'Dan kunnen zij bijvoorbeeld ook het tekort aan zorg-in-natura in een regio bespreken waardoor sommige burgers genoodzaakt zijn om deel te nemen aan een pgb-wooninitiatief terwijl dat niet bij ze past.'

Reële tarieven De verschillen tussen gemeenten zijn op dit moment te groot volgens de Kamer. Bijvoorbeeld als het gaat om de tarieven voor zorgverleners. Zowel Kamerleden als de minister ontvangen signalen dat gemeenten de pgb-tarieven steeds meer verlagen. Zorgverleners zouden er om die reden steeds vaker voor kiezen om elders te gaan werken waardoor burgers blijven verstoken van hulp. Helder wil dat gemeenten zorgverleners reële pgb-tarieven uitkeren, zo liet zij de Kamer weten. Ze gaat dit voorstellen aan de VNG en komt er in het najaar op terug bij de Kamer.

Verschillende zorgwetten In totaal ontvangen jaarlijks 135.000 budgethouders zorg die wordt betaald vanuit een pgb. In 2020 werd aan deze zorg in totaal 3,2 miljard euro uitgegeven. Dat is 3,6 procent van de totale zorguitgaven. Het pgb wordt verstrekt vanuit verschillende zorgwetten. Vanuit de Jeugdwet gaat het om 21.560 budgethouders, vanuit de Wmo om 51.220.

Julie Wevers

32) Mensen met dementie niet als patiënt behandelen, maar weer mens laten zijn

Zorg+Welzijn 27 juni 2022

Z+W TV: ‘Mensen met dementie willen niet bezig of rustig gehouden worden’

Mensen met dementie niet als patiënt behandelen, maar weer mens laten zijn. Dat is de Sociale Benadering Dementie. De geestelijk moeder van deze werkwijze is Anne-Mei The. In deze aflevering van Z+W TV vertelt Anne-Mei over deze “beweging” om mensen met dementie te begeleiden in hun eigen leven en omgeving.

Dementie verandert de leefwereld van de cliënt. Langer thuis wonen betekent voor mensen met dementie vaak dat ze meer beroep moeten doen op mantelzorg, op begeleiding en uiteindelijk op zorg. Met de Sociale Benadering Dementie, een andere manier van werken met mensen met dementie, wordt de focus niet op het zorgaanbod gelegd, maar wordt eerst het gesprek gevoerd met de cliënt zelf. Uitgangspunt van de werkwijze is het individu. Begeleiders kijken naar de sociale rol van de cliënt in zijn omgeving en op de rol die hij of zij kan spelen in een toekomst met dementie. De initiatiefnemer van de Sociale Benadering Dementie is Anne-Mei The, bijzonder hoogleraar Langdurige zorg en bekend van diverse publicaties over ouderenzorg.

Dementie is meer dan een ziekte Het huidige aanbod van zorg en begeleiding richt zich te veel op de ziekte dementie en te weinig op de persoon (de binnenwereld) en de omgeving (de buitenwereld). Hierdoor wordt de wisselwerking tussen de twee werelden van de mens met dementie in negatief opzicht versterkt en neemt de levenskwaliteit af. Het vergeten en verwarren heeft invloed op de zingeving en het zelfvertrouwen, wat weer invloed heeft op relaties, sociale rollen en de omgeving. Mensen met dementie kampen met veel meer dan alleen de ziekte op zich. Anne-Mei The is initiatiefnemer van Tao of Care, het bureau dat de Sociale Benadering Dementie presenteert en integreert in zorgorganisaties.

Plek in de samenleving De vragen waar veel mensen na de diagnose dementie blijven zitten zijn vaak niet gericht op de ziekte, maar op hoe het leven met dementie verder gaat, zegt Anne-Mei The. ‘Door het stimuleren van de verschillende rollen van de mens met dementie en het vergroten van het netwerk, krijgt iemand zijn plek in de samenleving terug. Iemand wordt weer ouder, vriend(in), collega, teamgenoot.’

Kwaliteit van leven De resultaten van de sociale benadering zijn positief. Gemiddeld geven mensen met dementie hun leven in deze werkwijze een 7.4, waar dit een jaar eerder zonder sociale benadering een 6.5 was. Alle getoetste gebieden (zingeving, zelfvertrouwen, omgaan met verandering, lichamelijke gezondheid, erbij horen in persoonlijke kring en erbij horen buitenshuis)

gaan erop vooruit, volgens de deelnemers. Ook mantelzorgers geven aan dat zij verbetering in kwaliteit van leven ervaren.

Minder personeel Verder verlaagt de Sociale Benadering Dementie de druk op de arbeidsmarkt door een afname van het benodigde personeel met 25.500 professionals. In de huidige aanpak dementie zijn er zo'n 235.000 professionals per jaar nodig. Met de sociale benadering zo'n 10% minder. En het zorgt dus ook voor een kostenbesparing, rekende het bureau uit in 38 specifieke financiële analyses tot september 2020. De reden hiervoor is dat SBD zich richt op langer thuis wonen en andere vormen van ondersteuning dan het huidige aanbod.

Carolien Stam Redacteur Zorg+Welzijn

33) Jeugdzorg nu weghalen bij gemeenten gaat het veld niet vooruit helpen

Zorgvisie 28 juni 2022

'Het Rijk kan de jeugdzorg niet beter organiseren dan gemeenten'

Beatrijs Jansen promoveerde 17 juni op de manieren waarop gemeenten het gedrag van jeugdhulpaanbieders kunnen sturen. Haar onderzoek schijnt een interessant licht op de huidige discussie over de jeugdzorg. 'Jeugdzorg nu weghalen bij gemeenten gaat het veld niet vooruit helpen.'

'Er wordt gedaan alsof het nu veel slechter gaat in de jeugdzorg dan voor de decentralisatie, maar dat vraag ik me sterk af', zegt Beatrijs Jansen. 'Ik kan het in ieder geval niet aantonen en men praat elkaar nogal makkelijk na. Als we jeugdzorg weer gaan beleggen bij de provincies of bij het Rijk, is dat absoluut geen garantie voor een betere jeugdzorg.'

Recentralisatie Wel komt er wat haar betreft een punt waarop het Rijk in moet grijpen. 'Er zijn gemeenten en regio's waar de transformatie een heel eind gevorderd is, dat wil je niet kapot maken door het weer de recentraliseren. Tegelijkertijd zijn we nu zeven jaar bezig met de transformatie. Je zou van sommige gemeenten kunnen zeggen: die hebben genoeg tijd gehad om tot iets te komen, daar moet het Rijk ingrijpen.' Ze doelt op gemeenten die nog steeds geen goede afspraken hebben gemaakt met jeugdhulpaanbieders en daarin geen stappen zetten, die verzand zijn geraakt in een discussie over hoe ze moeten sturen zonder in de praktijk vooruitgang te boeken. 'Dito voor gemeenten die wel voor een bepaalde aanpak hebben gekozen die in de praktijk niet werkt, maar waarbij het niet lukt om dat disfunctionerende beleid aan te passen.'

Ingrijpen Rijk Maar ingrijpen is wat Jansen betreft niet hetzelfde als het helemaal overnemen. 'Het Rijk kan een mediator sturen of op een andere manier helpen om de juiste stappen te zetten naar een beter functionerende jeugdzorg.'

Afbakening Jansen is zeer kritisch op een aantal aannames en voornemens van de hervormingstafel jeugdzorg. Het belangrijkste issue aan die hervormingstafel is de afbakening. Het zou duidelijker moeten worden wat er onder jeugdzorg valt en wat meer in het domein van het onderwijs of bestaanszekerheid zou moeten vallen of überhaupt niet meer vergoed zou moeten worden.

Maar dat afbakeningsdiscours staat lijnrecht tegenover de gedachte van integrale zorg leveren. Het is belangrijk om jeugdzorg in de context van het gezin gezien wordt. Problemen in de ontwikkeling van jongeren zijn vaak nauw verbonden met schulden, gebrek aan werk, problemen bij de ouders of problemen op school. Werkgelegenheid, inkomen, huisvesting, onderwijs. Het zijn allemaal onderwerpen waar gemeenten een grote rol in spelen. Als die onderwerpen met elkaar verbonden

worden, knapt de jeugd daar van op. ‘Te sterke afbakening kan leiden tot het over de schutting gooien van de jeugdzorg, zonder die verbinding tussen sectoren.’

Landelijke inkoop Ook over het idee om bepaalde vormen van jeugdzorg landelijk in te kopen is Jansen niet te spreken. ‘Dat gaat geen zoden aan de dijk zetten’, zegt Jansen. ‘Want een contract is niet het enige wat nodig is. Als je ervoor wil zorgen dat kinderen op de juiste plek terecht komen, moet de hele keten met elkaar samenwerken. Het risico van landelijk inkopen is dat een jeugdzorgaanbieder denkt: ik heb een landelijk contract, ik heb dus niet zoveel met de gemeente van doen.’

‘Wel is het goed als de administratie de harmoniseren,’ aldus Jansen. ‘Als er bijvoorbeeld landelijk drie smaken zijn voor de financiering: inspanningsfinanciering (pxq), trajectfinanciering en lumpsum. Dat zou het voor aanbieders veel overzichtelijker maken en gemeenten kunnen met die drie smaken alsnog een vorm geven aan wat zijn de beste manier van inkoop vinden.’

Sterre ten Houte de Lange Redacteur bij Skipr, Zorgvisie en Qruux. Speciale aandachtsgebieden: jeugdzorg, ggz, gehandicaptenzorg, ouderenzorg, personeelsbeleid en zorgtechnologie.

34) Mogelijk maken dat familieleden aanvraag van een indicatie Wlz kunnen indienen

Ieder(in) 28 juni 2022

Ook minister wil dat familie Wlz-aanvraag mag indienen

Minister Helder van langdurige zorg wil het mogelijk maken dat familieleden de aanvraag van een indicatie voor Wet Langdurige Zorg (Wlz) kunnen indienen voor cliënten die niet (meer) wilsbekwaam zijn. Dit is een mooi resultaat. Ieder(in) en 18 andere belangen- en cliëntenorganisaties hebben hiervoor gelobbyd.

Aanvragen indicatie Het aanvragen van een Wlz-indicatie levert bij cliënten die niet (meer) wilsbekwaam zijn nu vaak problemen op. Als er geen wettelijke vertegenwoordiger is, wordt het aanvragen van een Wlz-indicatie een heel lastig en langdurig proces. Familieleden mogen dan niet zelf een Wlz-indicatie aanvragen, ook al zijn ze vaak al vele jaren bij de zorg en ondersteuning van hun familielid betrokken.

Wetsvoorstel Op aandringen van Ieder(in) en de andere partijen wil de minister nu komen met een wetsvoorstel waarin dit wordt aangepast. Zodat een familielid straks wel de aanvraag voor de indicatie kan doen, zoals dat ook geregeld is in de Wet zorg en dwang en de Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst.

Zelfbeschikking cliënt De minister geeft aan dat zij de toegang tot de Wlz niet onnodig ingewikkeld wil maken en wil voorkomen dat mensen geen gebruik kunnen maken van de zorg die zij nodig hebben en waar zij recht op hebben. Tegelijkertijd wil zij in het wetsvoorstel ook waarborgen dat het zelfbeschikkingsrecht van de cliënt in voldoende mate wordt gerespecteerd. Komende tijd zal dit onderdeel verder worden uitgewerkt.

De brief van de minister is via deze link te vinden. (Fried: zie:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/06/17/commissiebrief-inzake-verzoek-om-een-reactie-over-aanvraag-wlz-indicatie>)

35) Hulp aan jonge patiënten met eetstoornissen verslechterd

Binnenlands Bestuur 29 juni 2022

Zorg gemeenten voor kinderen met eetstoornis schiet tekort

Volgens de Gezondheidsraad is er geen zicht meer op ernst en omvang probleem

Sinds gemeenten verantwoordelijk zijn voor de jeugdzorg is de hulp aan jonge patiënten met eetstoornissen verslechterd. Zo ontbreekt een landelijk registratiesysteem waardoor er geen zicht meer is op de omvang en ernst van eetstoornissen bij kinderen. Ander groot knelpunt vormen de kortdurende contracten die gemeenten afsluiten.

Geen zicht Dit staat in een vandaag verschenen advies van de Gezondheidsraad. 'De overdracht van de verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp aan gemeenten heeft geleid tot het wegvallen van essentiële onderdelen in de zorgketen voor eetstoornissen', zo staat in het advies. Een landelijk registratiesysteem ontbreekt waardoor er geen zicht meer is op de omvang en ernst van eetstoornissen bij kinderen.

Kortdurende contracten Sinds de decentralisatie van de jeugdzorg in 2015 is er onvoldoende aanbod van ambulante hulp en klinische opnameplekken voor kinderen met een eetstoornis. Ook verloopt de overgang van de jeugdzorg naar de volwassenenzorg niet goed. En de veelal kortdurende contracten die gemeenten afsluiten belemmeren de samenwerking tussen aanbieders van specialistische zorg voor eetstoornissen en andere zorgaanbieders, aldus het advies.

Verschillen Hoe eerder een eetstoornis wordt herkend, des te groter is de kans op herstel. Dat vraagt volgens de Gezondheidsraad om een uniforme, landelijke aanpak die wordt ingevoerd op gemeentelijk of regionaal niveau. Op dit moment bestaan er volgens de raad echter grote verschillen tussen gemeenten in de wijze waarop de zorg voor patiënten met eetstoornissen is georganiseerd.

Zorgstandaard De Gezondheidsraad signaleert ook dat gemeenten vaak onvoldoende kennis hebben om adequate hulp in te kopen voor kinderen met een eetstoornis. De bedoeling is dat patiënten worden behandeld volgens de Zorgstandaard eetstoornissen. 'In de praktijk worden echter met name door gemeenten ook behandelingen vergoed die hieraan niet voldoen', zo staat in het advies. 'Nieuw aanbod wordt niet altijd getoetst.'

K-EET Het ministerie van VWS en de VNG stelden in april 2019 de stuurgroep landelijke ketenaanpak eetstoornissen (K-EET) in. Deze stuurgroep moet er onder meer voor zorgen dat er een 'fundament' wordt gelegd onder de zorg voor kinderen en jongeren met eetstoornissen op landelijk, bovenregionaal en gemeentelijk niveau. Ook wil K-EET de naleving van de Zorgstandaard eetstoornissen bevorderen.

Anorexia Er zijn verschillende eetstoornissen. Anorexia nervosa, boulimia nervosa en de eetbuistoornis komen het vaakst voor bij jonge vrouwen in de leeftijd van 15-30 jaar. ARFID komt meer voor op (zeer) jonge leeftijd - vaker onder jongens dan de andere stoornissen.

Julie Wevers

36) Vijf acties tegen eenzaamheid onder mensen met een verstandelijke beperking

Movisie 30 juni 2022

'Niet in isolement hoeven leven is een recht'

Vijf acties tegen eenzaamheid onder mensen met een verstandelijke beperking

Mensen met een verstandelijke beperking voelen zich vaak eenzaam. Op 21 juni 2022 kwamen (ervarings)deskundigen bij elkaar om dit probleem te verkennen. Samen formuleerden zij vijf acties om het probleem aan te pakken.

Astrid van der Kooij onderzocht in opdracht van Movisie wat er bekend is over eenzaamheid onder mensen met een verstandelijke beperking en hun naasten. Uit nationaal en internationaal onderzoek blijkt dat mensen met een beperking meer dan tweemaal zo vaak eenzaam zijn. Het gaat om jongeren en ouderen. De eenzaamheid begint vaak al op jonge leeftijd en houdt daarna niet meer op. De bestaande kennis over eenzaamheid voldoet volgens Van der Kooij niet om de juiste oplossingen te vinden voor mensen met een verstandelijke beperking. Om de juiste wegen te vinden is het nodig dat wetenschappelijke kennis, kennis van professionals en ervaringskennis bij elkaar komt.

'Niet in isolement te hoeven leven is een recht'

Op de langste dag van het jaar waren professionals en ervaringsdeskundigen van een groot aantal organisaties aanwezig, waaronder de Landelijke federatie door en voor mensen met een verstandelijke beperking (LFB), de Hogeschool van Amsterdam, Bartimeus, MEE NL, de Universiteit voor Humanistiek, KansPlus, de Vrije Universiteit, de gemeente Arnhem, het Kennisplatform Schouwers, Stichting Het Gehandicapte Kind, de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN), Prokkel, LSR (Landelijk Steunpunt (Mede)Zeggenschap, s Heeren Loo, Leder(in), Vilans en Movisie. Onder de professionals veel mensen met een naaste met een verstandelijke beperking. Onder leiding van Gijs Wanders en co-host Ellis Jongerius van de LFB ontstond er een waardig gesprek tussen mensen met en zonder verstandelijke beperking. Samen kwamen zij tot vijf conclusies en bijbehorende acties:

1. **Het probleem is serieus en urgent**

We erkennen dat te veel mensen met een verstandelijke beperking en hun naasten eenzaam zijn en dat het hier uitdrukkelijk gaat om kinderen en volwassenen, van licht tot zeer ernstig verstandelijk beperkt. Illya Soffer, directeur van Leder(in) en moeder van een zoon met een beperking: 'Mensen met een verstandelijke beperking worden op veel terreinen tegelijk achtergesteld, dat leidt tot uitsluiting en eenzaamheid.' Anjet van Dijken, auteur van het Brussenboek en zus van Jalbert, een man met een verstandelijke beperking: 'Niet in isolement te hoeven leven is een recht. Zo staat het in het VN-verdrag Handicap.'

2. **Luister naar de mensen om wie het gaat**

Om iets aan het probleem te doen, moeten we luisteren naar mensen met een verstandelijke beperking en hun naasten en hun ervaringen tot uitgangspunt van beleid maken. Gijs Wanders, presentator van de conferentie en vader van Vera, een vrouw met een verstandelijke beperking: 'Als je nooit iemand met een handicap tegenkomt, herken je het niet.' Tessa van der Leij, ministerie van VWS: 'Te denken valt aan een publiekscampagne.'

3. **Koppel kennis met de praktijk**

Specifieke kennis om bestaande aanpakken te versterken is in ontwikkeling, maar nog niet voldoende beschikbaar in de lokale praktijk van gemeenten en onder professionals. Gustaaf Bos: 'Ruimte voor vriendschap kan professionals helpen om mensen met een beperking beter te ondersteunen. We moeten daar niet bang voor zijn.'

4. **Ondersteun het ontstaan van vriendschappen op logische plekken**

De aandacht moet zich in toenemende mate richten op de woonplekken, scholen, werkplekken, buurt- en vrijetijdsvoorzieningen, waar het ontstaan van langdurige vriendschappen kan worden gestimuleerd. Astrid van der Kooij, zelfstandig onderzoeker en moeder van Isabel, een gehandicapte jonge vrouw: 'Ondersteun mensen met een beperking thuis, op school, op het werk en in de buurt. Zorg dat daar betekenisvolle relaties ontstaan en blijven.' Rick Kwekkeboom, lector Langdurige Zorg en Ondersteuning Hogeschool van Amsterdam: 'De buurt pakt het niet vanzelf op.'

5. Geef ruimte voor samen ontwikkelen in een landelijk programma

Om succesvolle actie te stimuleren is een programma nodig waar in nauwe samenwerking met mensen met een verstandelijke beperking en hun naasten, professionals en beleidsmakers wordt gewerkt aan concrete interventies voor duurzame sociale relaties. We moeten hierin van het heden én verleden willen leren. Henk-Willem Laan, directeur van Stichting Het Gehandicapte Kind en vader van Joas, een kind met een verstandelijke beperking: 'Een beetje inclusief onderwijs is levensgevaarlijk. Als je het doet, doe het dan goed. En monitor hoe het gaat.'

Eenzaamheid aanpakken vraagt om specifieke actie voor mensen met een verstandelijke beperking. Slimme werkwijzen en interventies die leiden tot meer sociale verbindingen. Er is al veel kennis aanwezig, maar deze is nog verbrokkeld en te weinig bekend. Bezoekers van de conferentie stellen verbaasd vast dat dit probleem nog nooit goed op de agenda heeft gestaan. Vandaag is de eerste stap gezet. Het vervolg mag niet lang op zich laten wachten. Andries Lever, ervaringsdeskundige van de LFB: 'In coronatijd is er extra eenzaamheid ontstaan, naast de eenzaamheid die er al was. Ik ben bang dat dat in het najaar weer gebeurt.'

Het voorkomen van eenzaamheid door te investeren in sociale verbindingen moet daarom een plek krijgen in de beleidsagenda's voor kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking, vinden de aanwezigen. Ellis Jongerius van de Landelijke Federatie door en voor mensen met een verstandelijke beperking (LFB) sluit de conferentie af: 'Ik kan het hier in Utrecht van de Domtoren roepen, maar dan verandert er niks: we moeten het samen doen.'

37) Uitspraken over woonvoorzieningen in specifieke doelgroepgebouwen

Schulinck 30 juni 2022

Wmo-woonvoorzieningen in doelgroepgebouwen

29 juni 2022 - mr. Kevin van Schijndel

Herinner je jezelf de WK finale van Nederland? Of Sven Kramers beruchte wissel op de Olympische spelen? Beide momenten komen uit 2010. Dat is alweer behoorlijk wat jaren geleden. De laatste jurisprudentie over 'doelgroepgebouwen' komt uit datzelfde jaar. Deze jurisprudentie is dus allesbehalve recent. Wij krijgen nog regelmatig vragen van gemeenten over woonvoorzieningen in 'doelgroepgebouwen'. Hoog tijd dus om eens te kijken of de jurisprudentie hierover nog wel geldt.

"Specifiek voor gehandicapten of ouderen bedoelde gebouwen" In 2009 en 2010 kwam de CRvB met uitspraken over woonvoorzieningen in specifiek voor gehandicapten of ouderen bedoelde gebouwen. Het gaat dus om gebouwen met een specifieke doelgroep. Vandaar de benaming 'doelgroepgebouw'. Volgens de uitspraken was het onder de Wmo 2007 toegestaan om woonvoorzieningen uit te sluiten in deze gebouwen. Het is volgens de CRvB namelijk aan de woningeigenaar om bij de bouw de voor die doelgroep algemeen gebruikelijke voorzieningen aan te brengen.

Voorwaarden algemeen gebruikelijk voor doelgroep Maar wanneer is zo'n voorziening nou algemeen gebruikelijk voor de doelgroep? De CRvB verwijst hiervoor naar een eerdere uitspraak. Volgens de CRvB is dit wanneer je objectief kan vaststellen dat een sociale huurwoning voor een bepaalde doelgroep onmiskenbaar niet voldoet aan de eisen voor zo'n woning. Dit kan zijn op grond van wettelijke voorschriften, algemeen aanvaarde regels of contractuele bepalingen. Daarbij moet je aantonen dat de gevraagde voorziening niet nodig is bij wel voldoen aan die eisen.

Neem bijvoorbeeld een doelgroepgebouw waarbij de hele doelgroep altijd een rolstoel gebruikt. Een woning voor die doelgroep moet dan ook toegankelijk zijn voor de rolstoelgebruikers. Voor deze doelgroep is een rolstoeltoegankelijke badkamer dan ook algemeen gebruikelijk. Het gebouw voldoet zonder toegankelijke badkamer niet aan de eisen. Kijkend naar de uitspraken van de CRvB, hoeft een gemeente dan ook geen badkameraanpassing te verstrekken.

Algemeen gebruikelijke voorzieningen Verwarrend is misschien dat de CRvB ook bij doelgroepgebouwen de term algemeen gebruikelijk gebruikt. Deze weigeringsgrond kennen we uit de wet en de rechtspraak. Deze is bedoeld om te voorkomen dat de gemeente iets verstrekt waarvan de kans groot is dat de cliënt er ook over zou beschikken als hij geen beperkingen had. De CRvB stelde criteria op om te bepalen wanneer een voorziening algemeen gebruikelijk is. Zie hierover eventueel onze infographic en opinie. Het gaat hierbij om voorzieningen die voor iedereen algemeen gebruikelijk zijn. Niet specifiek om woonvoorzieningen in een bepaald doelgroepgebouw.

Eén van de criteria voor algemeen gebruikelijk is dat het gaat om een voorziening die niet specifiek bedoeld is voor personen met een beperking. De eerdergenoemde badkameraanpassing is juist wél specifiek bedoeld voor personen met een beperking. Het rolstoeltoegankelijk maken van een badkamer is dus niet algemeen gebruikelijk. Hoe kan dit in een doelgroepgebouw dan wel zo zijn?

Verantwoordelijkheid woningeigenaar of cliënt

Volgens mij kan dit omdat de rechtspraak over doelgroepgebouwen gaat over de taken en verantwoordelijkheden van een woningeigenaar. De eigenaar heeft de taak om te zorgen dat het gebouw voldoet aan de voor de doelgroep bedoelde eisen. De voorzieningen die daarvoor nodig zijn, zijn algemeen gebruikelijk. De algemene criteria voor algemeen gebruikelijk gaan juist over de voorziening zelf. Het legt een verantwoordelijkheid bij cliënten om sommige voorzieningen zelf aan te schaffen.

De CRvB noemt de afwijzingsgrond uit de doelgroepgebouwen-jurisprudentie een 'verbijzondering' van de bepaling dat je geen voorziening toekent als deze algemeen gebruikelijk is. De rechtspraak over doelgroepgebouwen en over algemeen gebruikelijke voorzieningen, kan volgens mij dus prima naast elkaar bestaan.

Verantwoordelijkheid eigenaar doelgroepgebouw Het is belangrijk dat de eigenaar van zo'n doelgroepgebouw zijn verantwoordelijkheid ook pakt. Je kan als gemeente eventueel afspraken maken met eigenaren van doelgroepgebouwen. Hierin bepaal je wie in welke situatie verantwoordelijk is. Pakt de eigenaar zijn verantwoordelijkheid dan toch niet? Ga dan in gesprek. Werkt dat ook niet? Dan kun je als gemeente kijken of een cliënt zelf kan afdwingen dat de woningeigenaar een voorziening aanbrengt. Bijvoorbeeld op basis van de huurovereenkomst. Er is dan sprake van eigen kracht bij cliënt.

Laat een cliënt niet de dupe worden van een woningeigenaar die verzaakt

Als dit allemaal geen oplossing biedt, kun je de benodigde voorziening naar mijn mening niet afwijzen vanuit de Wmo. Vanuit Wmo-perspectief kun je namelijk niets afdwingen bij de woningeigenaar. Het kan verder ook niet zo zijn dat een cliënt dan zonder de benodigde voorziening blijft zitten. Een cliënt valt zo tussen wal en schip.

Oud, maar niet fout Is de laatste jurisprudentie over doelgroepgebouwen oud? Zeker. Is de jurisprudentie daardoor niet meer relevant? Ik vind van niet. Uit de wet of nieuwe jurisprudentie blijkt het tegendeel namelijk niet. Verder is de jurisprudentie (nog steeds) in lijn met de gedachte achter de Wmo. Toch zou het interessant zijn als er na al die jaren nieuwe rechtspraak over voorzieningen in doelgroepgebouwen komt. We wachten geduldig af!

38) Jeugdverpleegkundigen van de GGD Hollands Midden op huisbezoek bij aanstaande ouders.

Leidsch Dagblad 30 juni 2022

Jeugdverpleegkundigen nu ook op huisbezoek bij zwangere ouders in Hollands Midden

Marieta Kroft 30 juni 2022 LEIDEN Jeugdverpleegkundigen van de GGD Hollands Midden kunnen vanaf 1 juli op huisbezoek gaan bij aanstaande ouders.

Aanstaande ouders in de Leidse of Alphen regio of de Duin- en Bollenstreek die behoefte hebben aan extra ondersteuning kunnen zich aanmelden. De verloskundige kan dat ook doen, maar altijd in overleg met de ouder(s).

Niet voldoende Nu is het zo dat verloskundigen en de kraamzorg meekijken met de zwangere vrouwen of alles goed gaat. Soms speelt er meer, en is deze hulp niet voldoende, aldus de GGD. De jeugdverpleegkundige kan de zwangere en haar partner dan thuis opzoeken en maakt een plan voor extra ondersteuning. Eventueel verwijst de verpleegkundige door naar andere hulpverlening.

Als een huisbezoek om de een of andere reden niet mogelijk is, kan de jeugdverpleegkundige ook afspreken in het Centrum voor Jeugd en Gezin of bij de verloskundige.

Na de geboorte neemt het consultatiebureau de begeleiding over. De verpleegkundige die de ouders tijdens de zwangerschap bezoekt, is dezelfde als degene die ze ziet als de baby geboren is.

39) Durven proberen en vooral ook zelf vertrouwen geven

Eigen Kracht Centrale 1 juli 2022

Durven en vertrouwen geven

"Ik genoot oprecht van een mooie avond," is het antwoord van Sharon, casemanager jeugd van een sociaal team, op mijn vraag hoe ze terugkijkt naar de Eigen Kracht-conferentie. Toch was het geen eenvoudige situatie. Er was veel aan de hand. Sharon: "Het ging over veiligheidsaspecten. Beide ouders hebben een verstandelijke beperking, ze konden de opvoeding van hun kinderen van 5 en 2 jaar niet aan en er waren grote zorgen over hen. In overleg is hun dochtertje van 5 jaar bij een oom en tante gaan wonen. De moeder is met haar zoontje tijdelijk in een ouder- en kindopvang gaan wonen. We zagen dat het veel beter ging. De zorg voor één kind lukte redelijk. Haar partner en haar ouders hielpen haar."

Voorwaarden "Betrokken hulpverleners vroegen zich af of het voldoende was en of de veiligheid gewaarborgd zou blijven. We wilden haar een kans geven om zelf de zorg voor haar zoontje te blijven bieden en kijken wat er mogelijk was. We zagen wel dat het alleen zou kunnen als er meer netwerk betrokken zou zijn, daarom stelden we een Eigen Kracht-conferentie voor." Een plan met het netwerk was een van de voorwaarden die de betrokken professionals stelden, naast opvang van het zoontje voor een paar dagen per week en structurele ondersteuning van de moeder. Na de voorbereidingen kwam de kring bij elkaar. Sharon: "De ouders hadden niet verwacht dat hun netwerk zo betrokken wilde zijn. De essentie van deze avond voor de ouders was hoeveel mensen er waren. En vervolgens dat die mensen ook nog iets wilden betekenen."

Vertrouwen "Ondanks dat het pittige onderwerpen waren, was de sfeer gemoedelijk en werd er ook gelachen. Er was ruimte voor iedereen. Toen het plan klaar was, riepen ze ons er weer bij," vervolgt Sharon. "Iemand uit hun netwerk presenteerde het plan, dat was zo mooi. Dat ik daar niet hoefde te staan, maar dat zij dat deden. Prachtig! Het was echt van hen. Maar ze hadden ook al onze voorwaarden meegenomen. Het is een concreet plan, waarin bijvoorbeeld voor moeder precies staat wie ze kan bellen bij onveiligheid. En ook wie ze kan bellen als die persoon niet opneemt. Het plan is

voor alle leden van het gezin. Voor mij is het fijn dat ik het netwerk nu ken. Het geeft vertrouwen. Maar om dat voor elkaar te krijgen, moet je dingen durven proberen en vooral ook zelf vertrouwen geven.”

Een sterk verhaal op vrijdag *Voor mij is vrijdag altijd een dag om even stil te staan bij de verhalen uit de dagelijkse praktijk van mijn collega's en mij. Bijzondere verhalen, omdat uitzichtloze situaties soms 180 graden draaien. Sterke verhalen, omdat ze de kracht tonen van mensen die hun vragen durven delen met de mensen om hen heen en zo met vereende kracht tot oplossingen komen. Ze zijn het delen waard.*
Ik wens u en de uwen veel verbinding en een prettig weekend,
Hedda van Lieshout

40) Fijn als hulpmiddelen zoals tilliften en douchezitjes in huis blijven

Google melding Wmo: MantelzorgNL 2 juli 2022

Hulpmiddelen behouden als naaste naar Wlz-zorginstelling verhuist

Als je naaste verhuist naar een Wlz-zorginstelling, dan is het fijn als hulpmiddelen zoals tilliften en douchezitjes in huis blijven, zodat je naaste kan komen logeren. Minister Conny Helder wil dat mogelijk maken.

Het gaat om hulpmiddelen die vanuit de Wmo of de Zorgverzekeringswet worden betaald. En niet meegenomen kunnen worden uit de zorginstelling, zoals een rolstoel. Je naaste moet minimaal 18 dagen per jaar thuis logeren.

Nu al mogelijk De verwachte ingangsdatum is 1 oktober. Maar nu al is het mogelijk om Wmo-voorzieningen te behouden als je naaste naar een Wlz-voorziening verhuist.

Dat werkt als volgt:

- Stuur een mail naar praktijkvragenLZ@minvws.nl, met daarin de gegevens van de cliënt, eventuele vertegenwoordiger, contactpersoon bij de gemeente en toestemming om informatie te delen.
- Het ministerie stuurt de betreffende gemeente per e-mail een verzoek om de hulpmiddelen voor die cliënt te blijven financieren totdat het zorgkantoor de verantwoordelijkheid overneemt.

Heb je hier nog vragen over? Dan kun je terecht naar praktijkvragenLZ@minvws.nl

41) Drie van de vier jongeren zijn door de gemeente nog nooit om hun mening gevraagd

Binnenlands Bestuur 4 juli 2022

Jongeren willen massaal meepraten in hun gemeente

Drie van de vier jongeren zijn door de gemeente echter nog nooit om hun mening gevraagd, zo blijkt uit een jongerenpeiling van Unicef.

Vier van de vijf Nederlandse jongeren van 10 tot 18 jaar willen hun mening geven over dingen die zij belangrijk vinden in hun gemeente. Drie van de vier zijn volgens eigen zeggen echter nog nooit om hun mening gevraagd. En de meeste jongeren hebben geen idee hoe ze hun stem binnen hun gemeente kunnen laten horen.

Denkkracht Dit blijkt uit een representatieve peiling van Unicef onder ruim duizend jongeren die vandaag openbaar wordt gemaakt. 'Zo'n 1,2 miljoen Nederlandse jongeren zijn blijkbaar heel erg bereid om te participeren binnen de gemeente', zegt Johan Kruip, expert kinderrechten van Unicef. 'Hier ligt een enorme kans voor gemeenten. Bij jongeren zit grote denkkracht die kan bijdragen aan effectief en duurzaam beleid.'

Verreweg de meeste jongeren geven aan dat zij nog nooit door de gemeente om hun mening zijn gevraagd. Waar gaat het volgens u mis?

'De meeste gemeenten weten, vermoed ik, niet zo goed hoe ze jongeren bij hun beleid kunnen betrekken. Nu gaat het toch vaak om schijnparticipatie, om een afvinklijstje dat bij één ambtenaar ligt. Steeds meer gemeenten hebben wel een kinder- of jongerenraad ingericht, of kennen een kinderburgemeester. Dat is een mooie ontwikkeling die we zeker moeten stimuleren, maar je bereikt hiermee wel een homogene groep jongeren. Over het algemeen zie je dat vooral vwo-ers zichzelf aanmelden voor dit soort functies, daarmee ben je er dus niet. Ik denk dat gemeenten de participatie van jongeren op een betere en creatievere manier kunnen regelen.'

Hoe dan bijvoorbeeld? 'Zoek jongeren op waar ze zich bevinden, bijvoorbeeld op straat, op school of op het sportveld. Ga met ze in gesprek en blijf dat structureel doen. Alleen dan weet je als gemeente wat er onder jongeren speelt en wat hun behoeften zijn. Ook kunnen jongeren worden opgeleid tot onderzoeker zodat zij namens de gemeente leeftijdsgenoten kunnen interviewen. Dat is veel effectiever dan jongeren alléén te laten meepraten over een door ambtenaren opgesteld beleidsdocument. En als je jongeren om hun mening vraagt, is het heel belangrijk om achteraf altijd te laten weten wat je daarmee hebt gedaan.'

Hoe kan meer participatie de situatie van jongeren daadwerkelijk verbeteren?

'Gemeenten zouden jongeren met mentale problemen bijvoorbeeld kunnen vragen hoe het voor hen is om langdurig op een wachtlijst voor hulp te staan. En wat zij nodig hebben om deze periode zo goed mogelijk te overbruggen. Voor een goed jeugdzorgbeleid is het ook belangrijk dat gemeenten de mentale gezondheid van jongeren structureel monitoren, liefst op wijkniveau. Ook daarvoor moeten ze blijvend met jongeren in gesprek gaan. Dat past ook bij het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving van het Trimbos-instituut en het Nederlands Jeugdinstituut waarin gemeenten samen optrekken.'

Wat was voor Unicef de aanleiding voor deze peiling? 'Volgens artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag moeten beleidsmakers de mening van kinderen serieus nemen. Bij gemeenten zijn steeds meer taken belegd die jongeren direct aangaan, zoals plekken om te sporten of te chillen, de jeugdzorg en de aanpak van discriminatie. Daarom is het des te belangrijk dat ook gemeenten de stem van jongeren horen. Met deze peiling toont Unicef aan dat jongeren dat ook heel graag willen, maar ook dat er voor gemeenten nog veel werk aan de winkel is op het gebied van jongerenparticipatie.'

Julie Wevers

42) Het kabinet trekt extra geld uit om jeugdcriminaliteit tegen te gaan

Binnenlands Bestuur 4 juli 2022

Tientallen miljoenen extra tegen jeugdcriminaliteit

Het kabinet trekt dit jaar 18 miljoen extra uit tegen jeugdcriminaliteit. Dat bedrag loopt vanaf 2025 op tot 61 miljoen per jaar.

Het kabinet trekt extra geld uit om jeugdcriminaliteit tegen te gaan. Het geld is bedoeld voor plannen die moeten voorkomen dat jongeren op het slechte pad raken, maakt minister Franc Weerwind

(Rechtsbescherming) bekend. Het gaat om 18 miljoen euro dit jaar, oplopend tot 61 miljoen euro structureel per jaar vanaf 2025, schrijft hij in een brief aan de Tweede Kamer.

143 miljoen De investering komt bovenop het geld dat al was vrijgemaakt op Prinsjesdag vorig jaar: van 42 miljoen dit jaar naar 82 miljoen euro in 2025. Dat betekent dat over drie jaar structureel 143 miljoen euro per jaar wordt gestoken in brede preventie van crimineel gedrag door kinderen, jongeren en jongvolwassenen.

Gemeenten Justitie werkt hierbij samen met gemeenten, die plannen maken voor wijken waar problemen met jongeren het grootst zijn. Vaak verkeren deze jongeren in een kwetsbare positie waardoor ze een makkelijke prooi zijn voor ronselaars en in het criminele circuit worden getrokken. De aanpak bestaat onder meer uit het bieden van kansen aan jongeren en daarin ook hun broertjes en zusjes te betrekken, zodat de verleiding om de misdaad in te gaan minder groot wordt.

Jeugdstrafrecht Ook gaat er geld naar de jeugdstrafrechtketen om crimineel gedrag sneller te kunnen corrigeren. Dat moet voorkomen dat jonge criminelen opnieuw in de fout gaan en doorgroeien in de misdaad. (ANP)

43) Rotterdam is vooralsnog geen soepele partij als het gaat om de inzet van een hulphond

Google melding Wmo: Dagblad010 4 juli 2022

Rotterdam niet echt soepel bij hulphond-ondersteuning

IJsselmondeNieuws, Echwel Rotterdam door Jan D. Swart

De gemeente Rotterdam is vooralsnog geen soepele partij als het gaat om de inzet van een hulphond te ondersteunen. Dat blijkt uit een brief van het stadsbestuur aan de fractie van de Rotterdamse Partij voor de Dieren waarin het voorstel van hoogleraar Van der Helm om te komen tot een duidelijke richtlijn voor psychosociale hulpverlening van gemeenten door middel van een hulphond wordt afgewezen. Rotterdam wil alleen maatwerk leveren op basis van zorgvuldig onderzoek. Waarschijnlijk om fraude te voorkomen.

“Een richtlijn voor psychosociale hulpverlening, specifiek door een hulphond en geldend voor alle gemeenten, doet afbreuk aan de bedoeling van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning van 2015 waarin de beleidsvrijheid van gemeenten is geborgd”, luidde het antwoord van (inmiddels) ex-zorgwethouder Eskes (CDA) op een eerdere hulpvraagafwijzing door de gemeente op basis van onderzoeken van de Wmo-adviseurs, die zelfs juridisch werd getoetst.

Hoogleraar Peer van der Helm vindt dat er indicaties kunnen worden gesteld die aantonen dat een hulphond in het kader van de Wmo en Jeugdwet de participatie en zelfredzaamheid van inwoners met een zorgvraag bevorderen. Zeker waar het PTSS (*), ernstige lijdensdruk, langer durende hulpverleningsgeschiedenis, instellingsongeschiktheid of motivationele redenen betreffen.

“De conclusie dat een hond ondersteunend kan zijn voor een inwoner met die belemmeringen kunnen wij wel volgen”, zei Eskes. “Maar de conclusie van Van der Helm dat dit vanuit de Wmo de maatwerkvoorziening moet zijn, onderschrijven we niet. Rotterdam onderzoekt wat de belemmeringen zijn in zelfredzaamheid en participatie. Daarbij komen ook de behandel mogelijkheden, het netwerk en onder meer de werkelijke zorgvraag aan de orde. En op basis van het onderzoek kent de gemeente een maatwerkvoorziening toe, die zo licht als kan en zo zwaar als nodig is. Een voorziening sluit aan op behandel mogelijkheden en is adequaat. Vaak is dit een vorm van persoonlijke begeleiding.”

Ook op de vraag van de Partij voor de Dieren of Rotterdam bereid is om het beleid toch te kantelen in samenspraak met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten blijft het antwoord nee. “Zoals gezegd houden we ons zorgvuldig aan de wet en de Verordening om maatwerk te leveren, op basis

van zorgvuldig onderzoek. Dat biedt inwoners in de eerste plaats rechtszekerheid”, aldus Eskes, die inmiddels op de portefeuille Zorg is opgevolgd door Maarten Struijvenberg van Leefbaar Rotterdam. *Alzheimer. Eetstoornis. Dwangstoornis. Stress. Borderline. Asperger. Depressie. Misofonie. Dementie. Burn-out.

44) Toekomst ouderenzorg vooral extramuraal met verpleegzorgplekken en ouderenwoningen

Zorgvisie 5 juli 2022

Conny Helder: uitdaging ligt in het bouwen van genoeg ouderenwoningen

De toekomst van de ouderenzorg zal vooral extramuraal zijn met zogeheten verpleegzorgplekken en speciale woningen voor ouderen. Hiervan moeten de komende jaren maar liefst 250.000 extra worden gebouwd in plaats van de vorig jaar geschatte 160.000. Dit staat in de plannen voor het scheiden van wonen en zorg waarvan minister Conny Helder (Langdurige Zorg) de eerste lijnen van heeft gepresenteerd.

De minister wil er met de plannen voor zorgen dat de personeelstekorten in de ouderenzorg niet erger worden. ‘We moeten focussen op de thuissituatie. Dat wordt het uitgangspunt’, legt de bewindspersoon uit. ‘Maar daar moeten we wel wat voor doen. We moeten zorgen voor een goede daginvulling, we zorgen ervoor dat de eerstelijns het aan kan en we zullen er ook zeker moeten zorgen dat er meer woningvoorraad is. Lukt het niet in het eigen huis, dan hebben we de verpleeghuizen paraat.’

Technologie niet vrijblijvend Om ervoor te zorgen dat ouderen langer thuis kunnen wonen en er minder personeel nodig is, wil Helder dat er meer ingezet wordt op technologie. De vrijblijvendheid hiervoor verdwijnt ook. De minister gaat organisaties helpen met een speciale coach en wil ook dat zorgkantoren en verzekeraars hier een punt van maken tijdens de zorginkoop. ‘We moeten alles wat nu al bewezen is, toepassen. Denk aan de medicijndispenser en denk aan slim incontinentiemateriaal. Dat ontlast de zorg echt, maar het zorgt ook dat mensen een droge stoel of droog bed hebben. Het is kwalitatief veel beter.’

Uitzondering uitbreidingsplannen Voor enkele vergevorderde uitbreidingsplannen van intramurale plekken binnen de ouderenzorg wordt een uitzondering gemaakt in de intramurale stop. De bouw van ongeveer 5.000 plekken mag doorgaan waardoor de capaciteit even stijgt van 130.000 plekken nu naar 135.000 in 2026, maar daarna zal dit aantal ook weer dalen naar structureel 130.000 plekken. Panden die bijvoorbeeld aan het einde van de levensduur zijn, kunnen worden omgezet naar een locatie waar wonen en zorg is gescheiden, zegt zij.

Personeel overhouden Voor een streep door een groot aantal verbouwingsplannen van ouderenzorginstellingen vreest de minister niet. De beweging naar langer thuis hebben zorginstellingen zelf al langer ingezet, merkt zij op. ‘Dat vind ik ook belangrijk. We doen het al in de praktijk. Ik sluit aan bij de energie die al in de sector is voor deze plannen en deze beweging. Wat ik met dit programma wil, is die beweging versnellen zodat we personeel overhouden voor de verpleeghuisplekken die we ook nog nodig hebben.’

250.000 ouderenwoningen Uit recente berekeningen blijkt dat die vraag naar ouderenwoningen veel hoger is dan eerder berekend. Bij de bestuurlijke afspraken die tussen VWS en de brancheverenigingen werd gesloten in april 2021 ging men nog uit van 160.000 nieuw te bouwen woningen. Uit de nieuwe berekeningen blijkt dat er maar liefst 250.000 nieuwe ouderenwoningen nodig zijn: 170.000 nultredenwoningen en 80.000 geclusterde woningen in de

periode tot en met 2030. Die woningen zijn onderdeel van het totale woningbouwprogramma van de overheid. Hierin wil het kabinet 900.000 woningen laten bouwen.

Regio Het gaat om de landelijke plannen, maar lokaal kan dit afwijken. ‘Het is veel belangrijker om regionaal en lokaal te kijken wat je nodig hebt. Het kan zijn dat er in een provincie nog wordt bijgebouwd omdat ze achterlopen en in een andere provincie juist de stop er meer op zit.’ Helder benadrukt verder ook dat de uitdaging er in ligt om genoeg ouderenwoningen te bouwen. ‘Dat is dan in de vorm van verpleegzorgplekken. Dat betekent dat mensen in principe in hun eigen huis wonen, maar dan wel in een geschikt appartement.’

Concrete locaties Precieze details over de plannen komen dan ook later pas. VWS vraagt de zorgkantoren om de opgave aan verpleegzorgplekken op gemeentelijk en regionaal niveau in kaart te brengen. Verder wordt met provincies en regio’s afspraken gemaakt zodat er voldoende capaciteit is voor ouderenhuisvesting. VWS wil 1 oktober definitieve afspraken. In het vierde kwartaal worden woondeals gesloten waarin de woningbouwopgave vertaald naar concrete locaties en afspraken.

Wilbert Zuil Redacteur Skipr, Zorgvisie en Qruux